

İDARE

Dahiliye vekâletinin aylık mecmuası

Yıl : 5

KÂNUNUSANİ 1932

Sayı 46

Resmî Kısım:

Tayinler

Vekâlet emrine alınanlar

Emniyet işleri umum müdürlüğü tayinleri

İnzibat komisyonları mukarreratı

Vekâlet inzibat komisyonu kararları

Vilâyet inzibat komisyonları kararları

Kanunlar

Türkiye Büyük Millet Meclisi kararları İcra vekilleri heyeti kararnameleri Tamimler

Tekaüt muamelesi ikmal edilenler

Üç aylık kaçakçılık vukuatı

Vilâyet umumi meclislerinin içtimalarını gösterir cetvel

Aramızdan ayrılanlar

Gayri Resmî Kısım :

Şehirler ve Belediyecilik

K. Naci

Mahallî İdareler Umum Müdür Vekili Muavini

Hukuku İdare

İbrahim Âfî

Mülkiye Mektebi Hukuku İdare Hocası

İlâve :

Hukuku İdare (Berthelmy)

Tercüme eden :

M. Atıf

İktisat Vekâleti Ziraat Müsteşarı

.....

İstanbul — Hamit Matbaası

1932

Resmî Kısım

Tayinler :

Vali muavini

No. 8312

Elâziz Vali muavini Sezai Beyin Konya Vali muavinliğine naklen tayini tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

15/1/932

REİSİCÜMHUR
Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

Mülkiye müfettişliği :

No. 8309

Üçüncü sınıf mülkiye müfettişliğine Kadıköy kaymakam) İbrahim Mes'ut Beyin tayini tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

15/1/932

REİSİCÜMHUR
Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

Kaymakamlar :

No. 8292

1 — Münhal bulunan birinci umumî müfettişlik umuru tahririye müdürlüğüne Lice kaymakamı Feyyaz, hususî kalem amirliğine Baskil kaymakamı Feyzullah Sacit, Gelibolu kaymakamlığına Pertek kaymakamı Vasfi, Hayrebolu kaymakamlığına Babaeski kaymakam vekili Yeşilköy nahiyesi müdürü Emin, Kızıltepe kaymakamlığına İncesu kaymakamı Avni, Babaeski kaymakamlığına Hayrebolu kaymakamı vekili maiyet memurlarından Saracettin, Adapazarı kaymakamlığına Hendek kaymakamı Ağâh, Hendek kaymakamlığına sabık Birecik kaymakamı İsmail Hakkı, Düzce kaymakamlığına sabık Bürhaniye kaymakamı İsmail Hakkı, Tire kaymakamlığına Akçadağ kaymakamı Nazif, Terme kaymakamlığına Fatsa kaymakamı Hayri, Fatsa kaymakamlığına Terme kaymakamı Feridun, Milas kaymakamlığına Vakfikebir kaymakamı Sırrı, Havza kaymakamlığına mahallî idareler şefi Abdülkadir, Osmaniye kaymakamlığına Gürün kaymakamı Sadri, Develi Kaymakamı İsmail Hakkı, Düzce kaymakamlığına sabık Bür- kaymakamlığına Kumkapı nahiyesi müdürü İlyas, Bafra kaymakamlığına Hasköy nahiyesi müdürü Halil Mümtaz, Orhaneli kaymakamlığına vekâletinde bulunan maiyet memura

Nurettin, Hozat kaymakamlığına Kangal kaymakamı Mehmet Hamdi, Harran kaymakamlığına Çumra kaymakamı Mustafa Rıfkı, Kadıköy kaymakamlığına İstanbul Polis Müdürlüğü altıncı şube müdürü İhsan, Fethiye kaymakamlığına Galata nahiyesi müdürü Fikret, Birecik kaymakamlığına maiyet memurlarından Münir, Seferihisar kaymakamlığına Demirci kaymakamı Fahri, Hopa kaymakamlığına Bucak kaymakamı Hazım, Bucak kaymakamlığına Sorgun kaymakamı Rüstem Baha, Sorgun kaymakamlığına Kütahya sabık iskân müdürü mektebi hukuk mezunlarından Nedim, Demirci kaymakamlığına Heybeli nahiyesi müdürü Esat, Orhangazi kaymakamlığına Bursa ticaret odası başkâtibi Nasih, Lice kaymakamlığına Köyceğiz kaymakamı Ahmet, Baskil kaymakamlığına Gülnar kaymakamı Şevket, Göynük kaymakamlığına Hopa kaymakamı Neş'et, Pertek kaymakamlığına Kavaklı kaymakamı Yusuf Hulûsi, Kavaklı kaymakamlığına Samatya nahiyesi müdürü İsmail Faut Beylerin tayinleri tensip edilmiştir.

2 — Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

6/1/1932

REİSİCÜMHUR
Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

No. 8355

Bandırma kaymakamlığına Erdek kaymakamı Recep Ragıp, Erdek kaymakamlığına Dursunbey kaymakamı Mehmet Ali, Dursunbey kaymakamlığına Kartal kaymakamı Ke-

rim, Kartal kaymakamlığına Gemlik kaymakamı Hamdi Beylerin naklen tayinleri tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

25/1/1932

REİSİCÜMHUR
Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

Vekâlet emrine alınanlar :

No. 8313

Görülen İdarî lüzuma binaen İspir kaymakamı Ahmet Beyin Vekâlet emrine alınması tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

25/1/1932

REİSİCÜMHUR
Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

Emniyet işleri :

Umum müdürlüğü tayinleri:

Polis müfettişliği

1 — Münhal bulunan «4000» kuruş maaşlı Emniyeti

Umumiye polis müfettişliğine hakkı müktesebi baki kalmak şartile Ilgaz kaymakamı Ali Fuat Beyin tayini tensip buyurulmuştur.

2 — Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

10/1/1932

REİSİCÜMHUR

Gazi Mustafa Kemal

Başvekil

İsmet

Dahiliye Vekili

Ş. Kaya

İnzibat komisyonları kararları :

Vekâlet İnzibat Komisyonunun 6 ikinci Kânun 1932 tarihli mukarreratı

No. 1/211

Kocaeli Vilâyeti polis müdürü iken Kocaeli meb'usu Kılığ oğlu Hakkı Beyin hanesinde vuku bulan sırkât hâdisesinde elde medari tahkik hiç bir delil ve iddia yokken mumaileyh Hakkı Beyin oğlu Konya askerî orta mektep talebesinden Muzaffer Efendi alâkadar farzedilerek hakkında tahkikat ve takibata girişildiği ve Konya polis müdiriyeti vasıtasile eşyası araştırıldığı ve bu suretle mumaileyhin haysiyetinin kırılmasına sebebiyet verdiği bildirilen Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü üçüncü şube müdürü Abdurrahman Naci Bey hakkında mülkiye müfettişi İmadettin Bey tarafından tanzim ve Emniyet İşleri Umum Müdürlüğünden tevdi edilen evrakı tahkikiye mumaileyhin müdafaanamesile birleştirilerek tetkik edildi. Kendisine isnat olunan fiil Türk ceza kanununun umumî hü-

kümlerine dahil suçlardan olduğu için memurun muhakemat kanununun dördüncü maddesine tevfikân tetkik ve bir karara raptedilmek üzere evrakın Şûrayı Devlete sevkine.

No. 2/212

Menemen tahsildarı Tefvîk Efendinin yol, mektep vergisinden 29 lira 53 kuruş zimmetine geçirmiş olmasından ve memur İbrahim Efendi de murakabe ve teftiş vazifesini ihmal ederek işbu zimmetin vukuuna meydan verdiğinden kefalet kanununun 6 ve 8 inci maddelerine tevfikân her ikisinin de memuriyetlerinden ihraçlarına dair İzmir Vilâyeti inzibat komisyonundan verilen karara mumaileyhimadan İbrahim Efendinin vaki itirazı üzerine mezkûr kararın müstenidi bulunan evrakı müsbite vilâyeti mezkûreden celp ve birleştirilerek tetkik edildi.

Kefalet kanununun 6 ncı maddesi teftiş ve tahkik neticesinde hile ve desise istimali suretile zimmetleri tahakkuk eden memurların ihraçlarını âmir olup sureti iş'ara nazaran tahsildar Tefvîk Efendinin zimmeti nezdinde bulunan parayı bankaya yatırmayıp adiyen zimmetine geçirmiş olduğu ve hile ve desise istimal ettiğine dair bir kayıt mevcut olmadığından bu cihetten müttehas karar kanunun sarahatine muhalif ise de muayyen müddeti zarfında itiraz etmediğinden bu noktanın resen tetkiki komisyonumuzun salâhiyeti haricinde görülmüştür. Memur İbrahim Efendinin mürakabe ve teftiş vazifesindeki derecei ihmali ancak kefalet kanununun 8 inci maddesinde musarrah olduğu üzere Maliye Vekâletince tanzim kılınacak talimatname ile tayin ve buna tevfiği muamele edilmesi icap edeceğinden bu gibi bir talimatnamenin vilâyete tebliğ edilip edilmediği anlaşıldıktan sonra muktezası teemmül edilmek üzere keyfiyetin vilâyetten

istizanına.

No. 3/213

Tahsilat derecesini nisbeti muayyenesine iblâğ etmediklerinden dolayı Bolu Vilâyeti inzibat komisyonunca maaş kesilmesi cezası ile tecziye edilen tahsildar Mehmet Efendi ve rüfekaşı hakkındaki karar mumailayhin vaki itirazı üzerine mezkûr vilâyetten gönderilmekle tetkik edilmiş ve karar gayrı vazih ve delâile müstenit bulunmadığı görülmekle kanaatbahş izahat itası hakkında sebkedен iş'ara cevaben vilâyetten alınan tahbrirat evrakile birleştirilerek okundu. Verilen izahatta mumailayhimin dairei tahsiliyelerine gitmiyerek dairesinden vuku bulan mükerrer ihtarata rağmen evlerinde ve köylerinde vakit geçirdikleri ve bu suretle vazifei tahsiliyelerini ifada ihmalleri anlaşıldığından verilen karar muvafık görülmekle itirazın reddile kararın tasdik ve mahalline iadesine.

No. 4/214

Seyitgazi muhasebei hususiye memuru Mes'ut Efendinin vazifesine lâkayt kalarak tahsilât nisbetinin dun bir derecede kalmasına sebebiyet vermesinden ve daireye devamsızlığından ve saireden dolayı on beş günlük maaşının kat'ma dair mukaddema Eskişehir vilâyeti inzibat komisyonunca verilen karar mumailayhin itirazı üzerine tetkik edilerek memurun müdafaası alınmadığı görüldüğünden memurun kanununun 55 inci maddesine tevfikan komisyonumuzca nakzedilerek mahalline iade edilmiş ve kararı mezkûreye ittibaen memurun müdafaası alındıktan sonra mezkûr vilâyet inzibat komisyonunca ittihaz edilen 14/9/931 tarih ve 26 numaralı karar yine mumailayhin itirazı üzerine evrakı müteferriasile birlikte vilâyetten gönderilmekle tevhidden tetkik ve mütalea olundu. Vilâyet muhasebebi hususiye müdürünün merbut şikâyetnamesinde Mes'ut Efendinin kaç gün daireye gelmediği ve tah-

silâtının ne olduğu yazılı olmadığı gibi yine Mes ut Efendi tarafından devam edildiğine dair müdafaasında gösterilen şahitlerin dinlendiğine dair dosyada bir kayda tesadüf edilemediğinden ve komisyonların mukarreratını müdellel ve kanun ve nizamnamelere müstenit olması memurin kanununun 56 ncı maddesi mucibince şart olduğundan bu cihetten noksan görülen mezkûr kararın nakzile mahalline iadesine.

No. 5/215

Vazifelerine devam etmemek suretile nisbeti tahsiliyelerini dun bir dereceye düşürdüklerinden dolayı maaş kesilmesi cezasile tecziyelerine dair Gümüşane vilâyeti inzibat komisyonunca verilen karara kanaat etmiyerek itirazda bulunan muhasebei hususiye tahsildarı Sıdkı Efendi ve rüfekaşı tarafından verilen itirazname evrakı asliyesile birleştirilerek okundu. Mumaileyhin devamsızlıkları tesbit edilmemiş olduğundan tatbikat noktasından noksan görülen kararı mezkûrün nakziyle tahsilat nisbetlerinin düşkünlüğü, tahsil vazifelerinin ihmali mahiyetinde olduğundan memurin kanununun 28 inci maddesine tevfikan mumaileyhimin ihtarla tecziyeleri tensip ve evrakın mahalline iadesine.

No. 6/216

İşten menedilen kaza orman muamelât memuru Nuri Efendi hakkındaki men'i muhakeme kararı kat'iyet kesbetmeden mumaileyhi işe başlattırdığı anlaşılan Vezirköprü kaymakamı İhsan Beyin alınan müdafaası evrakı asliyesile birleştirilerek okundu. Müdafaanamesinde vilâyetten aldığı emre imtisalen işe başlattırdığı yolundaki müdafaası esbabı mazeretten görülemeyeceğinden vazife icabına takdir ve ifadan müsamahası görülen mumaileyhin dahiliye memurları kanu-

nunun 21 inci maddesi mucibince tevbihle tecziyesine ve siciline dercine.

No. 7/ 217

Ünye belediyesine ait bir istimlâk mes elesinin tahkikine Ordu vilâyetince memur edilen Fatsa kaymakamı Hayri Beyin Ünye'ye vürudunda kaymakamı Şerif Bey tarafından makama davet edilerek sebebi vurudu hakkındaki sual üzerine açılan münakaşada her iki kaymakamın makamı resmide memuriyet haysiyet ve şerefine yakışmıyacak sözler sarfettikleri anlaşılmış olduğundan varit görülmiyen müdafaalarının reddile hareketlerine tevafuk eden memurin kanununun 29 uncu maddesi mucibince tevbihle tecziyelerine ve keyfiyetin sicillerine dercinden sonra Ünye kaymakamı Şerif Bey hakkında ayrıca idare heyetince muktezi karar verilmek üzere evrakın vilâyete iadesine.

No. 8/218

Göle kazası idare heyeti ve memurin muamelâtını teftiş eden mülkiye müfettişi Yahya Sezai Bey tarafından tanzim kılınan teftiş lâyihasında sıhhiye memurunun kaza idare heyeti kararlarına iştirak ettirildiği anlaşıldığından bu husustaki tenkide kaymakam Salâhattin Bey tarafından cevapta sıhhiye memurunun idare heyeti kararlarına iştirak ettirilmesi vilâyetin emrine müstenit bulunduğu ve vesaiti nakliye komisyonu teşkil edilip edilmediği hakkındaki istizaha komisyon teşkil edildiği ve bu bapta mukarrerat ve defatitin Arduhan askerlik şubesinin gönderildiği şeklinde mütalea ve cevap verildiği ve halbuki müfettişi mumailayhin yaptığı şifahî istizah ve hususî tetkike sıhhiye memurunun idare heyetine iştirak ettirilmesi hakkında bir emir olmadığı gibi vesaiti nakliye ko-

misyonunun da teşkil edilmediği anlaşıldığı halde mezkûr lâyihadaki tenkide ve bu yolda cevap vermekle gayri vakı ve gayri mevcudu mevcut göstermiş olduğu ve bu hareketini müdafaanamesinde müevvelen itiraf eylediği görülen sabık Göle ve lâhik Akçeabat kaymakamı Salâhattin Beyin hareketine tevafuk eden dahiliye memurları kanununun 20 inci maddesinin üçüncü fıkrasına tevfikân bir haftalık maaşının kat'ına ve keyfiyetin siciline dercine.

No. 9/219

Köy kanununun ve kanunların neşrü ilânı hakkındaki kanun ahkâmını tatbikte ihmalleri görüldüğünden haklarında inzibatî muamele tayinine mülkiye başmüfettişi Hacı Hüsnü Bey tarafından tanzim kılınan teftiş lâyihasında lüzumu gösterilen Orhangazi sabık kaymakamlarından Emin, Bahir, Remzi; ve Hadi Beylerin alınan müdafaaları ve hukuk müşavirliğile mahallî idareler umum müdürlüğünün mütaleaları evrakı asliyesile birleştirilerek tetkik ve mütalea olundu. Mumaileyhimin mezkûr kanunlar ahkâmının tatbik ve ifada azamî gayreti göstermiş oldukları ve imkân nisbetinde vazifelerini yaptıkları mes'uliyeti mucip halleri görülemediğinden haklarında tayini muameleye mahal olmadığına.

No. 10 / 220

Darende kazası muhasebei hususiye tahsildarı Muharrem Efendinin sarhoşluktan dolayı on beş günlük maaşının kesilmesine dair Sivas vilâyeti inzibat komisyonunca verilen karara mumaileyh tarafından itiraz edildiğinden vilâyetten gönderilen işbu evrak tetkik edildi. Müdafaası alınmadan karar verildiği yolundaki itiraz varit görüldüğünden memurin kanu-

nunun 55 inci maddesine tevfikân mezkûr kararın nakzile mahalline iadesine.

No. 11 / 221

Mudurnu kazası muhasebei hususiye tahsildarı Ali Efendinin nisbeti tahsiliyesi dün olduğundan on beş günlük maaşının kesilmesine dair Bolu vilâyeti inzibat komisyonunca verilen karara mumaileyh tarafından itiraz edildiğinden vilâyetten gönderilen evrak tetkik edildi.

Memurun kanununun 555 inci maddesine tevfikân memurun müdafaası alınmadığı igibi 30uncu maddeye temas ettirilen hareketi esbabı mucibeye müstenit görülmemiş olduğundan mezkûr kararın nakzile mahalline iadesine.

No. 12 / 222

Maraş vilâyeti inzibat komisyonunca hakkında verilen ihraç kararına itiraz eden muhasebei hususiye merkez memuru sabıkı Mahmut Efendiye ait vilâyetten gönderilen evrak tetkik edildi. Mumaileyhin zimmetine para geçirdiği anlaşıldığından kefalet kanununa tevfikân hakkında verilen ihraç kararı muvafık görülmekle tasdik ve mahalline iadesine.

No. 13 / 223

Liman teşkilâtı olmıyan mahallerde yük motörile eşhas nakline müsaade olunmaması hakkındaki emri yanlış anlıyarak ötedenberi mahsulâtlarını İstanbul'a nakil ve fûruht etmekte bulunan mal sahiplerinin motörle birlikte seyahatlerine muhalefet etmekte olduklarından şikâyet edilen Silivri kaymakamı Memduh Bey hakkında mülkiye başmüfettişi Ali Ve-

fa Bey tarafından tanzim ve teftiş heyeti riyasetinden tevdi kılınan fezleke üzerine Memduh Beyin alınan müdafaası ve hukuk müşavirliğinin mütaleası okundu.

Kaymakam Memduh Beyin müdafaasına ve merbutu liman riyasetine yazdığı tezkereye nazaran İstanbul'a emtia nakleden motörlere eşya sahiplerinin de binmelerini menetmediği anlaşıldığından hakkında tayini muameleye mahal olmadığına.

No. 14 / 224

Eshabı mesalihe ve memur arkadaşlarına karşı barit muamelesile ve geçimsizliğiyle beraber kaymakamlıkça matlûp olan itimadı izale ettiğiinden Bursa vilâyeti inzibat komisyonunca mecburî tahvile tâbi tutulmasına karar verilen Kemalpaşa kazası tahrirat kâtibi Necati Efendi hakkındaki işbu karar ve itrazname tetkik edildi. İtiraz gayri varit ve karar muvafık görüldüğünden tasdik ve mahalline iadesine.

No. 15 / 225

Emniyet işleri umum müdürlüğü sabık üçüncü şube müdürü Emin Zeki Beyin salibi emniyet ve mucibi takip bazı ahvalı hakkında yaptırılan tahkikat evrakının gönderildiğine dair emniyet işleri umum müdürlüğünün tezkeresi üzerine mumaileyhin müdafaası alınarak evrakı asliye ile tevhit ve mütalea olundu. Mumaileyhin halen memuriyetten çıkarılmış bulunması hasebile âmirlerini tenkit yollu sarfettiği sözlerden dolayı inzibatî muamele tayinine mahal görülemediğinden umumî ceza hükümlerine tâbi olan diğer suçlarından dolayı hakkında bir karar ittihaz edilmek üzere evrakın Şûrayı Devlete şevkine karar verildi.

Vilâyetler :

İnzibat komisyonları mukarreratı :

Amasya

Şose inşaatında, bedenî mükelleflerin şevkindeki azamî muvaffakiyetinden dolayı Ezine - Pazar nahiyesi müdürü Fazlı Bey bir kıt'a takdirname ile taltif edilmiştir.

Emlâki milliye kâtibi Şevki Bey Maliye Vekâletinden gelen bir tahriratı, cevapsız masasında alakoyduğundan ihtar suretile tecziyesine;

Hapishane müdürü Faik Beyle gardiyan Zihni ve Remzi Efendilerin dikkatsizlik eseri olarak mevkufların kaçmalarına sebebiyet verdiklerinden müdür hakkında Adliye Vekâleti inzibat komisyonunca muktazi cezanın tatbikına ve gardiyanların ise ihtar ile tecziyelerine ve mektubî kalemi kâtibi Cevdev Efendinin işret saikasile teşhiri silâh eylediği iddia edilmekte ise de sarhoşluğuna delâlet edecek bir hali ve inzibatî cezanın tatbikini müstelzim bir hareketi görülmediğinden evrakın Cümhuriyet Müddeiumumiliğine tevdiine karar verilmiştir.

Yusufeli orman muhafaza memurlarından Ali, Şavşet orman muhafaza memurlarından Nuri Efendilerin vazifedeki âciz ve lâkaydilerine ve tetkik edilen sicillerine nazaran işe yaramıyacakları tahakkuk ettiğinden memurun kanununun muvakkat birinci maddesi mucibince vilâyet tasfiye komisyonunca 29/12/931 tarihinde tasfiyelerine karar verilmiştir.

Çanakkale

Az masrafla Ezine'den Keyikli'ye kadar bir şose tesisine muvaffak ve köy kanunun tatbikat ve teşebbüsatında büyük bir hizmet ve alâka gösteren Ezine kaymakamı Cavit Beyle, tekaüde sevedildiği halde vazifesinden ayrıldığı son güne kadar büyük bir gayretle çalışan vilâyet başkâtibi Emin Bey bir kıt a takdirname ile taltif edilmiştir.

Karabiga nahiyesi müdürü Şevket Bey, Çan nahiyesi müdürü Sami Bey, vazifesinde görülen lâkaydi üzerine ihtar suretile tecziye edilmişlerdir.

Âcizleri dolayısıyla Biga nüfus kâtibi İsmail, Lapseki muhasebei hususiye tahsildarlarından Hayri, sabık Ayvacık düyunu umumiye kolcularından Sait oğlu Ahmet ve Ezine varidat kâtibi Kasım Efendiler tasfiye edilmişlerdir.

Denizli

Dairesinde, intizamsızlığı indetteftiş anlaşılan Davas kazası idarei hususiye memuru Mehmet Efendi hakkında kanunî takibat ifasından başka bir haftalık maaşının kat'ına karar verilmiştir.

Erzincan

Refahiye nüfus kâtibi Celâl Efendinin vilâyete yazdığı telgrafta tenkit mahiyeti görüldüğünden Dahiliye memurları kanununun «22» inci maddesi mucibince tevbihine karar verilmiştir.

Eskişehir

Vilâyet daktilosu iffet ve Asaf Hanımın Millî İktisat ve Tassarruf Cemiyetine yılmaz ve sarsılmaz bir azimle muavenet ve ibrası mesai eylemekle beraber vazifei asliyesini de ifada azamî gayret ve faaliyet gösterdiği anlaşılmış olmakla memurun kanununun «22» inci maddesi mucibince takdirname ile taltifine karar verilmiştir.

Gazi Antep

İsimleri aşağıda yazılan memurlar âciz ve kabiliyetsizlikleri dolayısıyla tasfiye edilmişlerdir.

- 1 — Nizip kazasının Cingife nahiyesi müdürü Osman Ef.
- 2 — G. Antep orman muamelât memuru Şükrü Ef.
- 3 — Kilis kazası maliye varidat kâtibi Aşkar oğlu Mehmet Ef.
- 4 — G. Antep maliye tahakkuk şubesi memuru Şeyh Müslüm Ef.
- 5 — Besni kazası muhasebei hususiye tahsildarı Şeyh Mehmet Ef.

Kars

Vilâyet idare heyeti başkâtibi Ziya ve Ardihan orman muhafaza memuru Abdülkadir Beyler âciz ve kabiliyetsizliklerine binaen vilâyet inzibat komisyonunca tasfiye edilmişlerdir.

Kocaeli

Hendek kazası Karadere nahiyesi müdürü Şükrü Bey köy sandıkları sui istimalâtı tahkikatı neticesinin iş'arına dair kaymakamlıktan yazılan tahriratlara cevap vermediğinden memurin kanununun «28» inci maddesi mucibince ihtar cezasile tecziyesine ve yol vergisi tahakkukatını tahsil etmiyerek senelerdenberi bakayaya bıraktığından Adapazarı muhasebei hususiye ikinci daire tahsildarı Besim Beyin memurin kanununun bazı maddelerini muaddil «1777» numaralı kanunun ikinci maddesi mucibince tahvili için evrakın makamı vilâyete takdimine 19/12/931 tarihinde vilâyet inzibat komisyonunca karar verildi.

Urfa

Urfa polis memurlarından Galip Efendi «20» kişilik bir kaçakçı kafilesini görerek derdestine teşebbüs eylemiş ve silâhla karşılaşması üzerine çetin bir müsademeye girişerek bunların birisini katil ve ikisini derdeste ve «12» çuval kaçak tütün müsadereye muvaffak olmasından dolayı bir maaş nisbetinde naktî mükâfatla taltif edilmiştir.

Yozgat

Sarhoşluk dolayısıyla bir kadını istasyon memurlarının elinden cebren almak üzere jandarma ile beraber manavracı İzzet Efendinin evine gece yarısından sonra girip hanedeki bir kadını zorla çıkaran Yerköy nahiyesi müdürü İsmail Hakkı Bey hakkında 22/12/931 tarihinde idare heyetince kanunu

cezanın 154, 245 inci maddeleri mucibince lüzumu muhake-
mesine ve daha bazı uygunsuz hal ve fiilleri görüldüğünden
hakkında tahkikatta bulunmakta olduğundan devamı memuriyeti
caiz görülemiyerek Vekâlet emrine alınmasına karar verilmiştir.

Kanunlar :

22 Temmuz 1931 tarih ve 1873 numaralı
kanuna müzeyyel
Kanun

Kanun No. 1913

Kabul tarihi: 4 / 1 / 1932

Neşri tarihi : 10/ 1 / 1932

Madde 1 — Memleket dahil ve haricinde toptan fiatın
tereffuunu icap ettirecek bir sebep yokken, 1873 numaralı kanunun
ikinci maddesinin verdiği salâhiyete binaen hükümetçe ittihaz
edilen tedabiri istismar suretile eşyanın cari toptan ve perakende
batlarına zam yapanlar veya muameleleriyle eşya fiatının
yükselmesine sebep olanlar, bir aydan bir seneye kadar hapis ve on
bin lira kadar ağır para cezasile cezalandırılırlar.

Şu kadar ki, para cezası, yapılan zamdan temin edilecek
kârın beş mislinden aşağı olamaz.

Madde 2 — Bu suçtan dolayı gerek halk ve gerek İkti-
sat Vekâletinin Ticaret veya iktisat müdürü ve yahut müfet-
tişleri tarafından şikâyet ve ihbar vukuunda Cumhuriyet
Müddeiumumisi işi mahallin en büyük mülkiye memurunun
veya tevkil edeceği idare şubeleri âmirlerinden birinin riyase-

tinde Belediye encümeni daimisince belediye azası meyanından ve ticaret odaları tarafından ve azaları arasından mün-tehap ve muhallef birer zattan müteşekkil bir heyeti havale eder. Ticaret odaları bulunmayan yerlerde azanın ikisi de belediyeden alınır.

Bu heyet hâdisede birinci maddedeki şerait dairesinde cari fiata zam yapıldığına karar verirse Cümhuriyet Müddeiumumisi keyfiyeti mahkemeye sevke mecburdur.

Heyet aksine karar verirse Cümhuriyet Müddeiumumisi işi mahkemeyes evkedip etmemekte muhayyerdir.

Heyet kararını işin tevdiinden nihayet üç gün zarfında neticelendirmeye mecburdur. Bu heyetin icap eden yerlerde taaddüdü caizdir. Bu suça ait takipte ceza muhakemeleri usulü kanununun muvakkat (A) maddesinin 8 numaralı bendi hükmü mahfuzdur.

Madde 3 — Beş yüz kuruştan yukarı alış ve verişlerde, alıcı isterse, satıcı fatura vermeğe mecburdur. Vermekten imtina edenlere beş liradan on liraya kadar hafif para cezası hükmolunur.

Madde 4 — Bu davalar sulh mahkemeleri tarafından diğer işlere tercihan ve müstacelen görülür. Duruşma hususunda ceza muhakemeleri usulü kanununun 222 inci maddesi hükmü tatbik olunur.

Madde 5 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 6 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

6/1/932

Kaçakçılığın men ve takibine dair

KANUN

Kanun No. 1918

Kabul tarihi: 7/ 1 /1932

Birinci Fası

Umumî hükümler

Madde 1 — Aşağıda yazılı fiilleri işlemek kaçakçılıktır:

A) Her hangi bir maddeyi veya eşyayı gümrük muamelesine tâbi olmaksızın Türkiye'ye ithal veya Türkiye'ye ithale teşebbüs etmek;

B) Türkiye'ye ithali veya Türkiye'den ihracı memnu olan her hangi bir madde veya eşyayı ithal veya ihraç veya bunlara teşebbüs eylemek;

Devletçe ihraç şartile müşterisine satılan eşya ve maddeleri dahilinde satmak veya mücbir bir sebep olmaksızın muayyen müddet zarfında ihraç etmemek.

C) A, B fıkralarında yazılı kaçak eşyayı memleket dahilinde bir yerden diğer yere bilerek nakletmek veya satın almak veya satmak veya saklamak veya satılığa arz etmek ve yahut alınıp satılmasına delâlet eylemek;

Gümrük mıntakası hudutları dahilinde kaçak eşya nakledenler aksini bir vesika ile isbat etmiş olmadıkça bilerek nakletmiş sayılırlar.

Bu hüküm gümrük mıntakası haricinde kalan şehir ve kasaba ve istasyonlarla mutat pazar yerlerinden gayri yerlerden yükletilip nakledilen kaçak tüccar emtia ve eşyasını nakleden nakliyeciler hakkında da caridir.

İskelelerle vapurlar ve istasyonlar ile trenler arasındaki nakliyatda kapalı balya ve sandıkların, zahiri bir alâmet olmaksızın, içlerinde zuhur edecek kaçak eşya nakilleri, bilerek naklettikleri sabit olmadıkça kaçakçı addolunmazlar.

Devlet inhisarı altında bulunan maddeleri mezun veya salâhietli olmaksızın:

- 1 — Türkiye'ye ithal etmek;
- 2 — Memleket içinde bir yerden diğer yere sevk ve nakletmek;
- 3 — Saklamak;
- 4 — Satılığa çıkarmak veya satmak;
- 5 — Bilerek kabul etmek, satın almak, istimal veya istihlâk etmek (tütün ve sigara kâğıdı ve ithali memnu her nevi kopya kâğıdı mutlak olarak) ;
- 6 — Türkiye dahilinde imal etmek veya imal için hariçten alât ve edevat ithal eylemek veya bu alât ve edevatı dahilde imal etmek veya nakletmek veya istimal etmek veya hıfzetmek ve yahut failin ne maksatla kullanacağını bilerek tedarik eylemek;

E) Hususî kanunları mucibince muayyen işler için resimden muaf olarak veya az resimle ithal olunan veya hükümetçe verilen resme veya inhisara tâbi maddeleri:

- 1 — Tahsis edildikleri yerlerden başka yerlerde kullanmak veya satmak;
- 2 — Bilerek satın almak;

3 — Kanunî hakkı olmaksızın veya hakkından fazla olarak almak veya bu hususta beyanname doldurmak veya tasdik ettirmek veya etmek.

F) Hususî kanunlara veya müsaadelere istinaden her hangi bir ameliye için kabulü muvakkat suretile ithal olunan veya muvakkat ihraç yolile ihraç edilen eşya ve maddelerin tekrar ihraç ve ithalinde kanun ve müsaadelerindeki şartlara riayet etmemek;

Kaçakçılık yapmak maksadile icra vasıtalarının hazırlanması ve kendi feragatile olmıyarak ittihaz edilmiş mâni tedbirler sebebile fiilin husule gelmemesi bu kanuna göre kaçakçılığa teşebbüstür.

Askerî şahıslar tarafından askere mahsus silâh ve mühimmat üzerinde işlenecek kaçakçılık suçları hakkında askerî muhakeme usulü ve askerî ceza kanunları ahkâmı mahfuzdur.

Madde 2 — Devletin, mahallî idarelerin, belediyelerin ve bunlara ait müesseselerin memur ve müstahdemlerde mahalle ve köy muhtarları ve ihtiyar heyeti azaları, mahalle ve kır ve orman bekçileri, köy korucuları; kaçakçılık fiillerini, bunları men ve takip ve tahkik ile mükellef olanlara, ihbara mecburdurlar.

Bunlardan mahalle ve köy muhtarları ve ihtiyar heyeti azaları, mahalle ve kır, orman bekçileri ve köy korucuları; kaçakçılık fiillerini men ve takip ve tahkik ile mükellef memurların bulunmadığı yerlerde, bizzat men ve takip ile mükelleftirler.

Madde 3 — Her mahallin en büyük mülkiye memuru, bilûmum gümrük memurları, doğrudan doğruya Devlet tarafından idare edilen bilcümle inhisar memurları, polis müdürü, merkez memuru, komiser, muavin ve memuru, jandarma kumandan, zabitan ve efradı, hudut ve sahillerde gümrük mu-

hafaza kıtaları zabitan ve efradı ve memurları kaçakçılığı men ve takip ve tahkik ile mükelleftirler.

Madde 4 — Kaçakçılığı takip ve men ile mükellef olanlar kaçakçılık vukuuna muttali veya müsadif bulundukları zaman bu kanunun kendilerine tahmil ettiği vazifeleri hemen ifaya başlar ve aynı zamanda keyfiyeti taallûkuna göre gümrük veya inhisar memurları ile en büyük mülkiye memuruna bildirirler.

Kaçakçılık vukuatı askerî ihtisas mahkemeleri mıntakalarında vukubulmuş ise kaçakçılığı men ve takip ve tahkika memur olanlar, gümrük muhafaza kıtaları kumandanlıklarına evvelemirde malûmat verirler ve bu kumandanlıklarla tevhidî mesai ederler.

Kaçakçılığın men ve takibi ile mükellef olanlara muavenet iktiza ettiği takdirde en büyük mülkiye memuru veya muhafaza kıtaları kumandanları tarafından yapılacak tahrirî talep üzerine en yakın askerî kumandanı muktazî askerî kuvveti derhal tefrik ve sevkeder.

Madde 5 — Kara, deniz, nehir ve hava yollarından biriyle Türkiye'ye gelecek veya Türkiye'den harice gidecek şahısların ve eşyanın memlekete hangi noktadan girip gümrüğe kadar hangi yolları takip edecekleri ve hangi noktadan harice çıkacakları ve transit ve aktarma olunacak eşya ve şahıslar hakkında ne yolda muamele yapılacağı ve transit antrepolarının ithalât ambarlarından icabına göre tefriki Dahiliye, İktisat ve Gümrük ve İnhisarlar Vekâletlerince tayin ve ilân olunur.

7 haziran 1926 tarih ve 905 numaralı kanunun 15 inci maddesi hükmü mahfuzdur.

İkinci Fasl

Aramalar

Madde 6 — Üçüncü maddede sayılan memurlar aşığıdaki maddeler veçhile aramalara da salahiyetlidirler.

Madde 7 — Kaçak eşya bulunduğı şüphe edilen her denk veya sandıkta veya nakle hadim sair vasıtalarda arama yapılır.

Madde 8 — Hususî evlerle müştemilâtında arama:

A) Mahallin en büyük mülkiye memurunun vereceğı yazılı izinle;

B) Salahiyetli memurun izni bulunmadığı halde köylerde, muhtar veya vekilinin ve bunlar da bulunmadığı takdirde ihtiyar heyetinden iki kişinin huzurile;

C) Arama izni verenlerin evlerinde arama icap ettiği takdirde mafevk mülkiye memurunun iznile yapılır.

Hususî ev aramaları salahiyetli memurlarca ihtiyar heyetleri azasından ve bulunmadığı takdirde mahalle veya köy halkından en az iki kimsenin huzurile yapılır.

Muvazzaf ve müstahdem zabitlerle askerî memurların kendilerinin oturdukları yerlerde arama, mafevk veya hem-rütbe bir zabitin huzurile yapılır. İzin veren makamın iş'arı üzerine aramada bulunacak zabitin izamına askerî merciler mecburdur.

Arama sırasında tetkikine lüzum görülecek evrak bulunursa sahibinin huzurile sayılıp mühürlenerek mahalli cümhuriyet müddeiumumisine ve askere ait olanları da en yakın âmiri adliye gönderilir.

Kaçak eşya ile girilirken veya çıkılırken görülen ve yahut kaçakçılık sayılan her hangi bir işin yapıldığı zahirî delil-

lerle tesbit edilen yerlerde usulü dairesinde ve hemen aramak için gündüz izin almağa lüzum yoktur.

Bu hallerde aramalar A, B, C, fıkraları hükümleri dairesinde geceleyin de yapılır.

Madde 9 — Dükkân, mağaza, ticaret ve alış veriş yapılan hususî evler, depo, ambar, antrepo, han, otel, pansiyon, sinema, tiyatro, gazino, kahvehane, bar, dansing ve bunlara benzer yerler ve müştemilâtı umuma açık oldukları müddetçe ve umuma açık yerlerinde arama izinsiz yapılabilir. Bu mahaller umuma açık bulunmadıkları zaman 8 inci madde hükmüne tâbi tutulur.

Madde 10 — Gümrük salonlarında kaçak eşya sakladığında şüphe edilen şahısların üzeri sivil, asker ayılmaksızın kayıt ve şartsız aranabilir.

Gümrük mıntakası dahilinde bu arama en yakın bir karakola veya bir hükümet dairesine veya askerî garnizona götürülerek yapılır.

Kadınların üzerinde arama, bir kadın marifetile yapılır.

Hâkim ve cümhuriyet müddeiumumileri ile müddeiumumilerin muavini sıfatile emirlerini icraya memur olan zabıta memurları hakkında ceza muhakemeleri usulü kanununda mevcut salâhiyetler mahfuzdur.

Madde 11 — 5 inci madde mucibince tayin olunan kapı ve yollardan başka yerlerden izinsiz girmek ve çıkmak ve geçmek memnudur. Bu yerlerde tesadüf edilecek şahısların her nevi nakil vasıtaları salâhiyetli memrlar tarafından durdurulur. Eşya ve yükü aranır.

(Dur) ihtarına itaat etmiyen şahıslar hakkında evvelâ havaya silâh atmak suretile bu ihtar tekrar edilir. Yine riayet etmezse silâh kullanmağa, muhafaza kıtalarına mensup asker ve silâhla teçhiz edilen muhafaza memurları mezundur.

Silâhla teçhiz edilen zabıta ve muhafaza memurlarının memleket dahilinde tesadüf edecekleri kaçakçılar hakkında da balâdeki fıkralar ahkâmı tatbik olunur.

Üçüncü Fasl **Cezaî hükümler**

Birinci Kısım Münhasıran gümrüklere ait cezaî hükümler

Madde 12 — Yabancı memleketlerden geldiği halde mücbir sebepler olmaksızın evrakının gösterdiği mahal güzergâhı haricinde Türkiye kara sularında rastlanan gayri safi yüz tonilâto hacminden aşağı [yüz dahil] sefinelerin hamulesi müsadere olunur. Hamulesi bulunmadığı halde hamulesi olmadığını veya başka bir limana çıkarıldığını veya avarya olduğunu ispat edemiyen sefine kaptan veya acentasına tonilâto başına on lira hesabile ağır para cezası hükmolunur.

Madde 13 — Sahillerde ve hudut teşkil eden nehir ve göllerde gümrük idaresi bulunmayan yerlere izinsiz yanaşan veya kara ile ve yahut sair sefineler ile ihtilât eden sefinelerin içinde bulunan memnu eşya manifestoya dahil olsun olmasın müsadere olunur.

Madde 14 — Türkiye'ye giren yolcuların beyanlarına muhalif olarak üzerlerinde veya eşyaları arasında çıkan gümrük resmine veya inhisara tâbi eşya müsadere olunur.

Madde 15 — Hariçten getirildiği halde manifestosunun asıl nüshasında veya barnamede yazılı olmayan resme tâbi

eşya ister vapur ve ister şimendifer ve sair nakil vasıtalarının içinde zuhur etmiş olsun ve ister gümrüğe teslim edilmiş bulunsun bu eşyanın manifesto veya barnameye yazılmaması makbul ve mücbir sebepten ileri geldiği sabit olmazsa müsaderesine ve bedelinin bir misli ağır para cezası alınmasına hükmolunur.

Madde 16 — Manifestonun asıl nüshasına dahil olmıyan eşyanın kapları manifestoda yazılı diğer bazı kapların numara ve markasını havi bulunur ve zarfları da nevi itibarile mutabık olursa bunlardan ağır resme tâbi eşyayı havi olanları manifesto haricinde sayılır ve hakkında 15 inci madde hükmü tatbik olunur.

Bu eşyanın, manifestosunun gümrüğe ibrazından evvel suretlerine ilâve ve sefinenin limana gelmesi akibinde üzerine giden memura vücudundan malûmat verilirse bunlardan gümrük resminin bir misline muadil ağır para cezası alınmasına hükmolunur.

Manifestoya ithal edilmemesinin makbul ve mücbir sebeplerden ileri geldiği ispat olunursa ceza lâzım gelmez.

Müsemmaları iç zarfları üzerinde yazılı isimlere uymayan maddeler müsadere olunur.

Madde 17 — Manifesto veya barnamede yazılı olmıyan ve bulunduğu yerden aranarak çıkarılan eşyanın müsaderesile failleri hakkında 25 inci maddenin 2 inci fıkrasından başlayan hükümler tatbik olunur.

Madde 18 — Türkiye'ye giren veya Türkiye'den çıkan yolculara ithali veya ihracı memnu eşya bildirilir. Bu tefhimden sonra kendilerinin beyanları hilâfına olarak üzerlerinde veya eşyaları arasında memnu eşya çıkarsa bunların müsaderesine ve kıymetinin beş misli ağır para cezasına hükmolunur.

Memnu eşya sahibi para cezasını gümrük idaresine rızasile verirse keyfiyet gümrük idaresince tutulacak ve kendisine imza ettirilecek zabıt varakasına dercile iktifa olunarak hakkında takibat yapılmaz ve kendisinin mahkemeye müracaat hakkı da sakıt olur.

Madde 19 — Yabancı memleketlerden gelen memnu eşya manifestonun asıl nüshasında veya barnamede tasrih edilerek gümrüğe getirilirse sağlam teminat altında geldiği yere veya diğer bir yabancı yere iade ve sevk olunur.

Manifestonun asıl nüshasında veya barnamede dahil olmıyan bu kabil eşya, velevki mevrit liman veya istasyona gelmesi akibinde kaptan veya acentası veya şimendifer idaresi tarafından gümrüğe ihbar ve hatta teslim edilmiş olsun, müsadere edilmekle beraber nakledenler hakkında 25 nici maddenin 2 inci fıkrasından başlıyan hükümler tatbik olunur.

Madde 20 — Hakikat hilâfına beyanname vermekle veya her hangi bir hile ve sui istimal ile muamelesi yaptırılarak noksan resim verilmek ve yahut gümrük resmi verilmeksizin resmi verilmiş ve muamelesi yaptırılmış mal gibi gösterilmek suretile memlekete eşya ithal ettikleri anlaşılanlar hakkında 1 seneden 3 seneye kadar hapis ve resmi verilmiyen eşya kıymetinin iki misli ağır para cezası hükmolunur. Bu harekete iştirak eden memurlar hakkında verilecek ceza bir misli arttırılır.

Madde 21 — Gümrüklerce tutulan resme tâbi eşyanın sahip veya nakilleri o eşyanın zaptını müteakip kıymetile beraber gümrük resmine ve sair tâbi olduğu resimlere muadil bir meblâğı depozito ederek kendisine teslimini isteyebilir. Bu surette istenilmiyen eşya, bozulur mevattan ise veya muhafazası zor ve masraflı olursa, gümrük idaresince sahibine bildirildikten sonra ticaret odası ve bulunmıyan yerlerde belediye encümeni azasından bir zatın huzurunda arttırma ile satılır.

Madde 22 — Gümrüğe ait kaçak eşya ve maddelerin müsaderesi, kaçırıldığı tarihten itibaren bir sene içinde istenebilir. 12, 13 ve 14 üncü maddelerle 16 ıncı maddenin son fıkrasında yazılı eşya, yalnız vak'a anında müsadere edilebilir.

Bu suretlerle müsaderesi hakkı sakıt olan eşyanın bedelile bu eşyaya taallûk eden devlet resimleri kaçakçıdan tahsil olunur.

Resimlerin tayini kabil olmazsa her kap içinde beş liradan iki bin liraya ve dökme eşyanın her tonası için 10 liradan 50 liraya ve bedeli tahkik ve tayin edilemediği halde dahi 50 liradan 5000 liraya kadar ağır para cezası alınır.

Kaçakçılık fiillerine terettüp eden cezalarla kaçırılan malın bedeli Türk ceza kanununun müruru zaman hükümlerine tâbidir. Bu suretle müruru zamana uğrıyan kaçak eşya için resim dahi aranmaz.

İkinci Kısım

Gümrük ve inhisar kaçakçılığına ait cezaî hükümler

Madde 23 — Cezaî hükümler faslının birinci kısmında yazılı suçlara müteallik kaçak eşya müstesna olmak üzere gerek hariçten gelsin ve gerek dahilde bulunsun kaçak eşya ve maddeler derhal zaptolunur ve tutuldukları yere en yakın olan hükümet merkezinde ve maznunun huzurunda zabıta memurile ait olduğu gümrük ve inhisarlar memurlarından ve bulunmadığı yerlerde malmemurundan mürekkep bir heyet tarafından nevi ve adet ve miktarını bildiren bir zabıt varakası tanzim ve imza olunur.

Bunların arasında:

1 — Suçun sübut delili olmakla beraber mahiyetinin tayini fen ve ihtisas erbabının tahlil veya tetkikine bağlı bulunan memnu maddeler zabıta memurunun resmî mührü ile mühürlenerek bu baptaki zabıt varakasile birlikte gümrük veya inhisar idaresine makbuz mukabilinde verilir.

2 — Oyun ve sigara kâğıdı ve tütün ve kibrit ve çakmak, barut, eczayi nariye ve mevaddı infilâkiye, fişek ve av malzemesi, saçma gibi kaçak maddeler en yakın gümrük veya inhisar idaresinde ve bulunmadıkları yerlerde en yakın hükümet konağında alâkadarların huzurile imha ve bu keyfiyet dahi ikinci bir zabıt varakasile tesbit ve imza olunur. Maznunu bulunmayan veya firar etmiş olan kaçak maddelerin tesbit ve imhasında maznunun huzuru aranmaz.

3 — Satılması veya kullanılması memnu olmıyan kaçak maddeler ait olduğu gümrük veya inhisar idaresine ve bulunmayan yerlerde malmemuruna ilmühaber mukabilinde teslim olunur.

Yukarıki hükümler gümrüklerce tutulan inhisar eşya ve maddeleri hakkında dahi caridir.

Bu maddelerin ait oldukları inhisar idarelerine tevdiinde bedel ve resim aranmaz.

Madde 24 — 23 üncü maddenin 3 numaralı bendine tev-fikan gümrük idarelerine veya bulunmayan yerlerde malme-murlarına teslim olunan veya gümrük idarelerince ele geçiri-len eşyanın müsaderesi kararı kat ileştikten sonra bunlar hak-kında 1549 numaralı kanunun ikinci maddesinin bu kanun ahkâmile taaruz etmiyen hükümleri dairesinde muamele olunur.

Ancak o maddeye tevfikân satılığa çıkarılan eşyanın satış bedeli gümrük resminin veya sif kıymetinin hangisi daha az ise o miktardan aşağı olamaz.

Kaçak eşya ithali memnu olan kısımdan ise takdir edilecek bedel mukabilinde taallûk ve münasebeti olan devlet idare ve müesseselerine verilir ve mukadder bedel bütçedeki tahsisatına mahsuben 60 ıncı maddedeki nisbetler dairesinde tevzi olunur.

Madde 25 — 14 üncü madde hükmü hariç kalmak üzere inhisara tâbi kaçak eşyayı istimal veya istihlâk için nezdinde bulunduranlar ile gümrüğe ait kaçak eşyayı kaçak olduğunu bilerek şahsî ihtiyacında kullanmak kastile satın alan veya nezdinde bulunduranlardan, bu eşya serbestçe alınıp satılabilen mevattan ise mahallî rayicinin bir misli ve inhisara tâbi ise 20 lira hafif para cezası alınır ve eşya müsadere olunur. Kaçak maddelerin rayici veya inhisar kanunlarındaki eczası 20 lirayı geçen kaçakçılarda bu hüküm tatbik olunmaz.

Yukarıki fıkra hükmü tatbik olunmıyacak olanlarla birinci maddede sayılan sair suçlar için 6 aydan 3 seneye kadar hapis ile beraber gümrük resmine tâbi işlerde tutulan eşyanın gümrük resmile sair devlet resimlerine muadil para cezası ve inhisara tâbi işlerde hususî kanun ve nizamlarındaki para cezası hükmolunur ve eşya müsadere edilir.

Kaçak gümrük eşyasının ele geçirilmediği veya memnu eşyadan bulunduğu hallerde ve yahut hususî kanun ve nizamnamelerinde para cezası bulunmıyan yerlerde kaçak mal kıymetinin iki misli para cezası alınır.

1701 numaralı tütün inhisarı kanununun 62 inci maddesinde yazılı suçlara bu madde hükmü tatbik edilmez, ikinci fıkrada yazılı suçları işliyenler kaçakçılığı men ve takip ve tahkik ile mükellef memurlardan ise o fıkradaki cezanın eh-

yüksek derecesi hükmolunur. Bunlardan maada memurlara verilecek ceza bir seneden aşağı olamaz.

Madde 26 — Kaçakçılık maksadile bir teşekkül vücade getirenlerle idare edenler 6 aydan 2 seneye kadar hapis ve 200 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm olurlar. Öyle bir teşekküle intisap edenler mücerret bundan dolayı üç aydan bir seneye kadar hapis ve yüz liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasile cezalandırılırlar.

Kaçakçılıkla iştigal etmek maksadile iki veya daha ziyade kimselerin birleşmeleri kaçakçılık için teşekkül sayılır.

Teşekkülü vücade getirenler veya o teşekküle intisap edenler içinde memur da var ise bu memurlar birinci fıkrada yazılan cezaların iki misli ile cezalandırılırlar.

Madde 27 — 26 ıncı maddede yazılı teşekkülleri vücu de getirenler veya bu teşekküllere mensup olanlar tarafından kaçakçılık yapılırsa vücade getiren veya idare edenler hakkında 2 seneden 5 seneye kadar ve diğerleri hakkında 1 seneden 3 seneye kadar hapis cezasile beraber inhisar mevadı için hususî kanunlarındaki para cezaları miktarından ve diğer eşya kaçakçılığı için de gümrük resminin beş mislinden ve memnu eşyadan ise kıymetinin beş katından aşağı olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur. Kaçak eşya dahi müsadere edilir.

Bu maddede yazılı cürümde memur ve müstahdemler de alâkadar bulundukları takdirde 26 ıncı maddenin son fıkrasındaki esasa göre cezalandırılırlar.

Aralarında bu suretle bir teşekkül ve irtibat olmaksızın ikiden fazla kimseler tarafından toplu olarak kaçakçılık yapanlara 23 inci maddede yazılı cezalar yarısı miktarında zammedilerek hükmolunur.

Madde 28 — İçlerinden velev biri olsun memnu silâhlı olarak kaçakçılık yapan şahısların her biri hakkında yukarıki maddelerde yazılı cezalar iki kat olarak hükmolunur.

Madde 29 — Kaçakçılığı devletin siyasî veya malî veya İktisadî veya askerî veya İdarî emniyet ve selâmetini bozmak kastına vasıta ve alet ittihaz ettikleri sabit olanlara 10 seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis ve yukarıki maddelerde yazılı nisbetler dairesinde para cezaları hükmolunur ve kaçak eşya da müsadere edilir.

Madde 30 — Kaçakçılığı men ve takip sırasında vazifedar olanlardan birini veya ahaliden memurlara yardım eden bir kimseyi öldürenler ölüm cezasına mahkûm olurlar.

Madde 31 — Kaçakçılık münasebetile Türk ceza kanununda yazılı sair bir cürüm işliyenler hakkında içtima kaidesi tatbik olunmaksızın her cürmün cezası ayrı ayrı hükmolunur.

Madde 32 — Kaçak eşyanın yakalanması tehlikesine karşı sigorta yapanlar 6 aydan bir seneye kadar hapis ve 30 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasile cezalandırılırlar.

Kaçakçılığı sigorta edenlerin Türkiye dahilinde şube veya acentaları varsa kanunun tayin ettiği ceza bunlardan alınır ve Türkiye dahilinde sigortacılıktan men edilir.

Madde 33 — 25, 26 ve 27 inci maddelerdeki kaçakçılık cürümlerine veya teşekküllerine, faillerinin hal ve sıfatlarını bilerek her ne şekilde olursa olsun yardım edenler hakkında asıl suçluların o maddeler hükmünce görecekları cezaların yarısı hükmolunur.

Bu fiillere iştirak eden memur ise asıl fail gibi ceza görür.

Madde 34 — Gümrük ve inhisar idarelerinin mühür veya damga veya alâmeti farikalarını veya bandrol veya etiketlerini taklit veya tahrif veya konulduğu eşyadan fek veya teb-

dil ederek veya çalarak ve yahut bunların sahte veya çalınmışlarını tedarik eyliyerek kaçak maddelerde kullanların hareketleri kaçakçılık sayılır ve 25 inci maddenin 2 inci fıkrasında yazılı ceza hükmedilmekle beraber bu suçun Türk ceza kanununda muayyen olan cezasile de ayrıca cezalandırılır.

Yukarıdaki fıkra yazılı alamet veya bandrol ve etiketleri salâhiyet ve mezuniyetleri olmaksızın basanlar veya satanlar veya saklıyanlara 6 aydan 2 seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Bu maddede yazılı fiiller alâkadar memurlar tarafından işlenmiş ise ceza iki kat olarak hükmolunur.

Madde 35 — Ceza ehliyetini haiz olmıyan kimseleri kaçakçılık suçlarında kullananlar, kaçakçılık fiiline terettüp eden cezaya yarısı miktarı zammolunarak cezalandırılır.

Kaçakçılıktan menfaat veya alâkası olmaksızın velâyet veya vesayeti altında bulunan ehliyetsizlerin kaçakçılık yapmasına göz yumanlar 20 liradan 200 liraya kadar hafif para cezasile ve tekerrürü halinde bir haftadan bir aya kadar hafif hapis ile cezalandırılırlar.

Madde 36 — Kaçakçılık işlerinde memurlara hediye ve ya rüşvet verenler bir seneden beş seneye kadar hapis ve yüz liradan bin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Rüşvet vermeğe teşebbüs veya tavassut edenler hakkında bu ceza yarısından dörtte üçüne kadar tenzil edilerek hükmolunur. Kaçakçılık yapılmış ise onun da cezası ayrıca verilir.

Kaçakçılık işlerinde hediye veya rüşvet alan veya rüşvet ve hediye almağa teşebbüs eden memurlar hakkında birinci fıkra yazılı cezaların iki katı hükmedilir.

İhmal, müsmaha, rüşvet ve iştirak şekillerinden başka her hangi suretle bu kanunda yazılı men ve takip ve tahkik

vazifelerini sui istimal edenler bir seneden üç seneye kadar hapsedilir.

Bu sui istimal irtikâp suretinde vuku bulursa irtikâbın sekil ve derecesine göre ceza kanununun 209 uncu maddesine uyan hallerde o maddeye tevfikân tayin olunacak cezaya nısıf miktarı zammolunur; 210 uncu maddesine uyan hallerde iki buçuk seneden aşağı olmamak üzere hapis cezası hükmolunur.

Madde 37 — Kaçak arama işlerinde kanuna muhalif hareket edenler hakkında Türk ceza kanununun 194 üncü maddesi tatbik olunur.

Madde 38 — İkinci maddede yazılı ihbar mecburiyetini ifade ihmal eden memurlar hakkında bir aya kadar hafif hapis ve 50 liraya kadar hafif para cezası hükmolunur. O maddenin ikinci fıkrasında yazılı takip vazifesini yapmakta ihmal eden muhtar ve ihtiyar heyeti azaları ile bekçi ve korucular hakkında ceza kanununun 230 uncu maddesinin ilk fıkrasındaki cezaya bir haftadan bir aya kadar hapis cezası da ilâve olunur.

3 üncü maddede yazılı memurlardan bu kanunda mükellef oldukları vazifeleri yapmağı ihmal edenler hakkında ceza kanununun 230 uncu maddesinin son fıkrasına göre ceza hükmolunur.

Madde 39 — Kaçakçılık yapanlara müsamaha edenler 3 üncü maddede yazılı memurlardan ise kaçakçıya verilmesi lâzım gelen cezaya yarısı miktarı zam ile cezalandırılır. Bunun haricindeki memurlardan ise haklarında kaçakçıya verilmesi lâzım gelen cezanın yarısı hükmolunur.

Mensuplarının kaçakçılık yapanlarına müsamaha eden nakliyat müessesesi ve şirketleri kaçakçıya hükmolunması lâzım gelen para cezası miktarında ağır para cezasile mahkûm edilir.

Antrepolarıda ve bekleme yerlerinde tahmil ve tahliyede zayı olan veya değıştirilen mallar hakkında kaçak muamelesi tatbik olunur. Bu malların bedelleri ile resimlerinden taallûk eyledikleri müesseselerin hükmî şahsiyetleri malen mesuldürler.

Madde 40 — Kaçakçılık için vücade getirilen bir teşekkülü idare edenler hakkında hükmedilecek cezalara her halde muvakkat sürgün cezası da zamm edilir.

Kaçakçılık mükerrirleri hakkında Türk ceza kanununun tekerrüre mütedair hükümleri tatbik ve bunlara muvakkat sürgün cezası da ilâve olunur.

Bu kanuna göre bir sene veya daha fazla hapis cezasına mahkûm olanların cezalarına muvakkat sürgün cezası da zammolunabilir.

Üçüncü defa kaçakçılıktan mahkûm olanların cezalarına Emniyeti Umumiye nezareti altına alınmak cezası da zammolunur.

Madde 41 — Posta sürücülerı, kaptanlar, gemi adamları ve sair kara, deniz, nehir ve havada nakliyat yapan şahıs veya idare ve yahut şirketlerin memur ve adamları, han, otel, kahvehane, meyhane, gazino, ticaret ve alış veriş yapan hususî evler ve sair umumî yerler müdür ve sahipleri meslek ve san at ve vaziyetlerinin verdiği kolaylıktan istifade ederek birinci maddede yazılı kaçakçılığı irtikâp eyledikleri takdimde haklarında 2 5 inci maddenin ikinci fıkrasında yazılı para cezasından baska terettüp eyliyecek hapis cezasına yüksek haddi geçmemek üzere yarısı zammolunarak hükmedilir.

Madde 42 — Kaçakçılıktan mahkûm olan inhisar maddeleri bayilerinin bey iye tezkere veya ruhsatnameleri iptal edilmekle beraber kendilerine bir daha inhisar maddelerini satmak hakkı verilmez.

Madde 43 — Kazanç maksadile kaçak şeyleri inhisar maddelerine ait zarflara koyan veya inhisar maddelerini kaçak maddelere karıştıran ve yahut mezuniyet almaksızın tasfiye eden kimseler hakkında bu kanunun 25 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmü tatbik olunur.

Madde 44 — Tren veya istasyon veya vapurlarda her nevi nakil vasıtalarında ve kahvehane, otel, han, gazino, bar, dansing ve sair bu gibi umumî yerlerde bunların memur ve adamları tarafından yapılan kaçakçılık suçlarında ihmal ve teseyyüpleri müessir olduğu tahakkuk eyliyen o vasıta ve mahallerin sahip veya müstecirlerinden 20 liradan 200 liraya kadar hafif para cezası alınır.

Madde 45 — Gümrük resminden muaf olarak ithali lâzım gelen eşyanın gümrüğe ibraz ve muamelesi ifa olunmaksızın ithaline ve 5 inci madde mucibince tain olunan mahal ve yollardan başka yerlerden geçirilmesine teşebbüs olunursa faillerinden mümasil eşyanın gümrük resminin dörtte biri nisbetinde ağır para cezası alınır.

Gümrük resmine tâbi olmıyan eşyayı 5 inci maddede tayin olunan yollardan başka yerlerden memleket haricine çıkaranlar hakkında beş liradan elli liraya kadar hafif para cezası alınır.

Madde 46 — Müşterek kaçakçılık edenlerden veya kaçakçılığa yardım eyliyenlerden alınacak para cezasına, bunlardan her biri müteselsilen kefildir.

Madde 47 — Kaçak eşya naklinde bilerek kullanılan vasıtalar hakkında aşağıda gösterildiği veçhile muamele olunur.

A) Kara nakil vasıtalarından umum hayvanlar ve koşumları, her nevi araba ve hayvan ve koşumları, otomobil, kamyon ve kamyonet ve bunlara benzer vasıtalar, deniz ve

nehir vasıtalarından sal, sandal, mavna ve emsali ve yüz tonilâtoya kadar (100 tonilâto dahil) motorlu veya buharlı veya yelkenli umum sefineler, deniz altı sefineleri ve her nevi tayyareler müsadere olunur.

B) 101 gayri safî tonilâtodan bin gayri safî tonilâtoya kadar (1000 tonilâto dahil) olan her nevi sefineler, kaçak hamulesi kaçak olmıyan hamulesinden gümrük resmi itibarile fazla bulunduğu takdirde, müsadere edilir. Fazla olmadığı halde sefine kıymetinin üçte biri nisbetinde ağır para cezası hükmolunur.

C) 1000 gayri safî tonilâtodan fazla olan her nevi sefineler naklettikleri kaçak eşya kıymetinin iki misli veya daha aşağı kıymette oldukları halde müsadere edilir. Sefine bu nisbetten daha fazla kıymette olduğu takdirde kıymetinin dörtte biri derecesinde ağır para cezası hükmolunur.

Bu cezanın miktarı kaçak eşya bedelinin iki mislinden aşağı olamaz.

D) Müsaderesi lâzım gelen nakil vasıtaları başka bir yerde durdurulmaksızın taallûkuna göre en yakın gümrük veya inhisar idaresine teslim edilir.

Madde 48 — Kaçakçılıkta kullanılan nakil vasıtaları ve kaçak maddelerin yapılmasında kullanılan alât ve edevat her nerede ve kimin tarafından tutulursa tutulsun zaptolunarak taallûk ettiği idareye derhal teslim olunur, idare, zaptedilip muhafazası külfet ve masrafı mucip olan bu gibi nakil vasıtalarını mahallî hükümet marifetile ve arttırma ile sattırabilir.

Madde 49 — Bu kanunda yazılı kaçakçılık suçlarından birine iştirak etmiş olan bir şahıs hükümet memurlarınca haber alınmadan evvel gelipte kaçakçılığı ve faillerini ve kaçak eşyanın saklanmış veya satılmış olduğu yerleri kaçakçılığı men ve takip ve tahkik ile mükellef memurlara haber verirse fiili

ne terettüp eden cezadan muaftır ve muhbir ikramiyesine müstahaktır. Haber alındıktan sonra fiilin etrafıle meydana çıkmasına hizmet ve yardım eden şeriklerin cezası yarısına indirilir.

Müretteple memurlar ihbar ve müsadere ikramiyelerinden müstefit olamazlar.

Madde 50 — İkramiyeden faydalanmak veya başkasına zarar vermek ve yahut kendisini cezadan kurtarmak maksadile bu kanunda yazılı suçlardan birini hiç yoktan tertip ve delillerini tasni veya ihzar ile başkasına isnat edenler her kim olursa olsun tertip ve isnat eylediği cürmün cezasile beraber Türk ceza kanununun 283 üncü maddesinde yazılı ceza ile de mahkum olur, ilâve olunacak cezanın en az haddi 3 aydan aşağı olamaz.

Yukarıdaki tertip ve tasni hakkında mercii huzurunda ya'an yere ihbar veya şهادette bulunanlar dahi Türk ceza kanununun 283 üncü ve 286 ıncı maddelerinde yazılı cezalardan suçlarına uyan fıkradaki cezanın en fazla haddile cezalandırılırlar.

Madde 51 — Doğrudan doğruya kaçakçılık yapmaktan veya vazifesini sui istimal ve yahut rüşvet almak suretile kaçakçılığa sebebiyet vermekten veya cürüm tasniinden mahkûm olan memurlara âmme hizmetlerinden müebbet memuriyet cezası da hükmolunur.

Madde 52 — Bu kanunun ceza hükümlerinde yazılı memur tabirinden maksat Türk ceza kanununun 279 uncu maddesile askerî ceza kanununun 13 üncü maddesinde sayılan şahıslardır.

Dördüncü Fasl

Usulî hükümler

Madde 53 — Bu kanunun 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 39 ve 40 ıncı maddelerinde yazılı cürümler ilk tahkikata tâbi tutulabilir.

Bu işlerde önceden tevkif yapılmamış ise son tahkikatın açılması kararıle beraber suçlu tevkif olunur ve mahkemece de o veçhile duruşmaları yapılır.

Duruşmalara ve temyiz tetkikatına mütedair olarak 58 ve 59 uncu maddelerde konulan hükümler bu işlerde de caizdir.

Madde 54 — Kaçakçılık hâdisesinin görüldüğü esnada tesbitine müteallik bulunan zabıt varakaları:

1 — Hangi senenin hangi ay ve gününde nerede tanzim olunduğunu ve yazanların resmî sıfat ve hüviyetlerini ve icrası âmirin yazılı iznine bağlı olan işlerde bu izinin tarih ve numarası ;

2 — Vakayi ve delillerini ve suçu vücade getiren eşya ve alât ve edevatın ve nakil vasıtalarının mahiyet ve miktar ve vasıflarını ve nerede ve ne suretle görülüp zaptedilmiş olduklarını;

3 — Maznunun isim ve hüviyet ve san at ve mahalli ikametile ifadesini;

Muhtevi olmak ve tanzim eden memur ile maznun ve hariçten hazır bulunan en az iki kimse tarafından imza olunmak lâzımdır. Bu şartları tamamen haiz olarak bu kanunun 3 üncü maddesinde yazılı memurlar tarafından tanzim olunan zabıt varakaları ilk tahkikata tâbi tutulmuş olan işlerin maadasında sahteliği isbat olununcıya kadar muteberdir.

Maznun, zabıt varakasını imzadan istinkâf ederse sebebini kendi el yazısı ile varakanın altına yazıp imza eder. Yazı bilmezse istinkâf sebebi hazır bulunanlar tarafından varaka altına yazılarak imza edilir.

Sebepsiz istinkâf halinde de keyfiyet bu veçhile tesbit olunur. Sebep beyanile istinkâf halinde hâkim o sebeplerin mahiyetine göre tetkikat yapabilir.

Bu zabıt varakasının sahteliğini iddia halinde bunu iddia eden maznun mahkemeye sahtelik hakkında kanaat verecek deliller göstermeğe mecburdur.

Bu takdirde mahkeme bu müdafaayı tamika şayan görürse delillerini istima ve tetkik eder. Neticede maznunun iddiasını haklı gösterecek bazı sebepler karşısında kalırsa zabıt varakasını imza etmiş olan şahitleri çağırıp dinledikten ve başka delilleri var ise tetkik ettikten sonra hâsıl edeceği kanaate göre kaçakçılığ davasını intaç eder.

İşi sürüncemede bırakmak kastile sahtelik iddiasında bulunanlara yol gösterenden 100 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası alınmasına hükmolunur.

Bu kimseler avukat veya dava vekili iseler haklarında salâhiyetli merciler tarafından ayrıca inzibatî muamele de yapılır.

Madde 55 — Bu kanunun 12, 13 ve 14 üncü maddelerde 16 ıncı maddesinin son fıkrasında beyan olunan müsaderelere gümrük memurlarından müteşekkil bir heyet karar verir.

Bu kanununun 25 inci maddesinin 1 inci fıkrasile 44 üncü maddesinde yazılı suçlara müteallik para cezalarına 1751 numaralı kanunun 69 ve 70 inci maddelerinde yazılı heyetler tarafından karar verilir.

1 ve 2 inci fıkrada yazılı mercilerce verilen kararlara karşı maznunlar tarafından 1701 numaralı kanunda gösterilen müddet ve usul dairesinde sulh hâkimlerine itiraz olunabilir.

Sulh hâkiminin birinci fıkra mucibince verilecek müsadere kararı aleyhine itirazen vereceği hükümlerin kıymetçe 50 liradan fazla olanları müstesna olmak üzere her iki fıkrada yazılı işlerde itiraz üzerine vereceği kararlar kat'idir.

Bu cezalar tahsili emval kanunu hükmünce tahsil olunur.

Madde 56 — 55 inci madde haricinde kalan ve bu kanunda yazılı bulunan suçlara ait davalar münferit hâkimli asliye mahkemeleri tarafından görülür.

Müştemi teşkilâta tâbi asliye hâkimi bulunan yerlerde bu işleri görecek münferit hâkimleri Adliye Vekâleti ayırır. Bu hâkimler kaza merkezde mukayyet olmaksızın hâdiselerinde dahi davayı görüp bitirmek salâhiyetini haizdir. Ölüm veya on sene veya daha fazla hapis cezalarını müstelzim kaçakçılık suçlarının muhakemesi salâhiyetli ağır ceza mahkemelerine aittir.

Bu hâkimler tarafından hükmolunacak para cezalarını havi hüküm ilâmları hapis hükmü müstesna olarak tahsili emval kanununa göre tahsil edilmek üzere cümhuriyet Müddei-umumiliğince bulunduğu yerde Gümrük ve İnhisarlar Vekâletinin ait olduğu memuruna verilir. Bu suretle istifası mümkün olmıyan ağır para cezalarının Türk ceza kanununun hükümlerine göre hapse çevrilmesi için ilâmı cümhuriyet Müddei-umumiliğine iade olunur.

Madde 57 — 56 ıncı maddede yazılı suçlar hakkında ait olduğu idarelerin memurları tarafından tanzim edilecek zabıt varakaları ve tahkikat evrakı muktezi takibatın icrası için bir müzekkere ile cümhuriyet müddei-umumiliğine verilir. Gümrük ve inhisarlar memurları bu müzekkerelerle ceza mah-

kemeleri usulü kanununun 367 inci maddesinde gösterilen müdahil sıfatını iktisap etmiş olurlar.

Madde 58 — 5 5 inci maddede yazılı işlerden maada sırada gümrük veya inhisar memurları tarafından cümhuriyet müddeiumumiliğine verilen evrak ilk tahkikata ve karar hâkimliği kararına hacet kalmaksızın iddianame ile mahkemeye verilir ve maznunlar hakkında mahkemece açılacak son tahkikatın mevkuflu olarak yapılması mahkemeden istenilir. Mahkemece ilk önceb u cihet hakkında bir karar verilir.

Hüviyetini isbat edemiyen veya kaçakçılıkta sabıkası olanlar veya kaçak eşya ile birlikte yakalananlar hakkındaki tahkikat ve muhakemeler mutlak surette mevkuf olarak yapılır. Failler sübut edilleleriyle beraber muhakemeye sevk olundukları hallerde derhal duruşma yapılarak dava intaç olunur. Sair hallerde gecikmesinde zaruret bulunan bir sebep olmadıkça mahkeme usulî hükümlerle bağılı olmaksızın icap eden muamele ve tebliğleri yaptırarak iddianamenin verilmesinden itibaren nihayet beş gün içinde duruşma yapmağa ve 54 üncü maddenin son fıkrasında gösterilen zaruretlar müstesna olmak üzere dürüşmayı bir celsede bitirmeğe ve cümhuriyet müddeiumumisi de iddiasını aynı celsede serdetmeğe mecburdur. Maznunun duruşma sırasında diğar bir cürmünün de mevcudiyeti anlaşılrsa bile bu hal davaların tevhidine sebep teşkil edemez.

Maznun veya müdafî müdafaasını hazırlıyamadığından dolayı mühlet isterse kendisine nihayet üç gün müsaade edilebilir.

Maznun duruşmadan evvel tevkif olunmamış ise mahkûmiyet halinde tevkifiine de karar verilir. Davanın temyiz olunması mevkufiyet halinin devamına mâni olamaz ve bu tevkif kararına itiraz olunamaz.

Mahkemece bu kanuna göre kükmolunan cezalar tecil ediilmez.

Madde 59 — Davayi temyiz eden maznun hükme karşı itirazlarını ya temyiz istidasında yazar veya temyiz istidası için kanunda muayyen müddet içinde bu hususta bir zabıt varakası tutulmak üzere mahkeme zabıt kâtibine beyan eder.

Evrakı istidanın kaydi veya beyan zabıt varakasının yapıldığı günden itibaren bir hafta içinde temyiz mahkemesine gönderilir. Temyiz tetkikatı diğer işlere tercihan ve müstacelen yapılır. Hükme tesir etmeyen usul noksanları bozma sebebi ittihaz olunmaz. Temyiz mahkemesi kanun maddesinin numarasında yanlışlık vukuu veya hüküm mahallindeki tavsife göre cezası daha hafif olan maddenin tatbiki icap ederken daha ağır olan ve tavsife uymıyan maddenin tatbiki gibi zuhulleri tashih ve tatbiki lâzım gelen maddeye göre ceza tayin eder.

Madde 60 — Bu kanunda yazılı para cezalarile müsadere olunan eşyanın sırf kıymetinden yüzde otuzu haber verenlere ve yüzde otuzu bilfiil tutanlara ikramiye olarak dağıtılır. Yüzde on beşi peşin ikramiye faslının mütehavvil tahsisatı karşılığı olmak üzere hazineye irat kaydolunur. Yüzde onu müsademelerde ölenlerin veya sakat kalanların sigortasına tahsis olunur. Yüzde on beşi de kaçığın vuku bulduğu muhafaza tabur veya merkez müdiriyeti it barile muhafaza işlerinde fevkalâde yararlığı görülen memurlara tevzi olunur.

Kaçak eşyanın muhbiri yoksa muhbire ait olan hissenin üçte ikisi bilfiil tutanlara, üçte biri de peşin ikramiye faslının mütehavvil tahsisatına karşılık teşkil etmek üzere hazineye irat kaydolunur.

Madde 61 — Kaçak eşya ve maddeleri ihbar edenlerle bilfiil tutanlara bu kanunun 60 ıncı maddesinde yazılı ikra —

miye hisselerinin yüzde otuzu müsadereyi müteakip ve peşin olarak verebilir. Ancak bu yüzde otuzlar müsadere edilen eşya ve maddelerin sırf kıymetinin yarısını geçemez.

Peşin ikramiyeler bütçelerde açılacak mütehavvil tahsisat faslı mahsusundan verilir.

Madde 62 — Kaçak sigara kâğıdı müsaderelerinde muh birlerle bilfiil tutanlara peşin olarak aşağıdaki nisbetler üzerinden ikramiye verilir:

50 yaprak bir defter itibarile:

Bir defterden 1000 deftere kadar beher defter için 2 kuruş;

1000 defterden fazlasına beher defter için 1 kuruş.

Ancak kaçak sigara kâğıdının miktarı ne olursa olsun her ihbar ve müsadere vak'asında peşin olarak verilecek ikramiye 300 lirayı geçemez.

Madde 63 — Müskirat maddelerde taktir vesaiti ihbarlarında:

I - İmalâthane ve şaraphanelere inhisar idaresinden mezuniyet almaksızın mevaddı iptidaiye ithal eyliyenleri ve bunlarda mevaddı iptidaiye ıslatanları veya tahammür ettirenleri haber verenlere beş liradan yüz liraya kadar;

II - Sirke ve şarap hakkındaki müsaadeler baki kalmak şartile bağ, bahçe, dükkân, hususî meskenler veya sair mahallerde mevaddı iptidaiye ıslatıp tahammür ettirenleri haber verenlere 2 liradan 25 liraya kadar;

III - Kaçak imbik ve sair taktir aletlerini (nakil, müberrit, müberrit kapağı, müberrit tasları, taktir aleti haline getirilmiş adi kazan) ihbar edenlerle bilfiil tutanlara:

A) Hacmi istiabisi 20 litreye kadar olan imbikler için beş lira;

B) Hacmi istiabisi 40 litreye kadar olan imbikler için on lira;

C) Hacmi istiabisi 40 litreden yukarı olan imbikler için (A ve B) fıkralarındaki miktarlara beher yirmi litre hacmi istiabiye mukabil beş lira zam suretile ve imbik teferruatından olup imbiki tutulamıyan her alet için yalnız iki lira peşin ikramiye verilir.

Ancak 3 üncü fıkra yazılı hallerde peşin olarak verilecek ikramiyelerin azamî miktarı 60 lirayı geçemez.

Madde 64 Müsadere edilen kaçak eşya ve maddelerin muhakeme neticesinde müsaderesine hükmedilmese dahi muhbirlere ve bilfiil tutanlara peşin olarak verilmiş olan ikramiyeler istirdat edilmez.

Beşinci Fasıl Teşkilât

Madde 63 — Kaçakçılık cürümlerine ait davalar asker ve sivil tefrik edilmeksizin ihtisas mahkemeleri bulunan yerlerde o mahkemelerde ve bulunmıyan yerlerde 56 ncı maddede yazılı hâkimler tarafından görülür.

İhtisas mahkemeleri, vazife ifa olunacak mıntakamr hususiyetine göre, yalnız adli veya yalnız askerî olarak teşkil edilebilir.

Bu mahkemeler teşekkül suretlerine göre ihtisas mahkemesi ve askerî ihtisas mahkemesi unvanını taşır.

Hangi mıntakada hangi nevi ihtisas mahkemesi teşkil olunacağı İcra Vekiller Heyetince tayin ve icabına göre tadil ve bunların kaza daireleri ilân olunur.

Valiler, kaymakamlar, ağırceza mahkemeleriyle bu kanuna göre kaçakçılık işlerini gören mahkemeler hâkimleri ve bu mahkemeler nezdindeki cumhuriyet müddeiumumileri ve maaşların tevhit ve teadülüne dair olan 1452 numaralı kanunun 4 üncü derecesinde ve daha yukarı derecede bulunan memurlar hariç olmak üzere bu kanunda yazılı suçlardan dolayı memurların takip ve tahkik usulüne ve mahkeme merciine mütedair 766 ve 1609 numaralı kanunlarda mevcut istisnâ hükümler tatbik olunmaz.

Madde 66 — Adlî ihtisas mahkemeleri, Adliye Vekâletince sırf kaçakçılık davalarını görmek üzere teşkil edililecek münferit hâkimli asliye mahkemeleridir.

Ölüm ve on sene veya daha fazla ağır hapis cezalarını müstelzim işlerde bu hâkimlerin riyaseti altında, bulundukları yerdeki veya en yakın mahaldeki hâkimlerden ikisinin inzımm ve iştirakile heyet teşkil olunur.

Madde 67 — Askerî ihtisas mahkemeleri bir askerî adlî hâkim ile iki askerî azadan tereküp eder.

Her mahkeme nezdinde askerî, adlî hâkimler meyanından müntehap bir askerî müddeiumumi ve bir müstantik bulunur. Bu mahkemeler maiyetine lüzumu kadar zabıt kâtibi verilir.

Askerî ihtisas mahkemeleri hâkimleri ve müddeiumumilerde müstantikleri Millî Müdafaa Vekâleti tarafından intihap ve millî irade ile tayin olunur.

Madde 68 — Askerî ihtisas mahkemeleri mıntakalarında âmiri adillik salâhiyeti gümrük muhafaza kıtaatı kumandanlığına ve bu kumandanın maiyetinde bulunan alay kumandanlarına aittir.

Alay kumandanlarının askerî ihtisas mahkemeleri üzerindeki âmiri adillik salâhiyeti fırka ve muhafaza kıtaatı ku-

mandarının âmiri adillik salâhiyeti kolordu kumandanı derecesindedir. Askerî ihtisas mahkemelerinin rütbe itibarile salâhiyetleri haricinde kalan askerî maznunların muhakemesi en yakın kolordu veya daha yüksek askerî mahkemeye aittir.

Madde 69 — Askerî ihtisas mahkemeleri bu kanun ve bu kanunda tasrih edilmeyen hususatta askerî muhakeme usulü kanununu tatbik ederler.

Madde 70 — Mertebe ve maaş dereceleri ne olursa olsun ihtisas mahkemeleri hâkimlerine aylık olarak 300 ve müddeiumumilerine 250 ve müstantıklarına 150 ve başkâtiplerine 130 ve kâtiplerine 100 lira verilir.

Bu miktarların maaşların tevhit ve teadülüne dair olan kanundaki maaş emsali hasıllarından fazlası ihtisas ücreti addolunur ve müktesep hak teşkil etmez.

Madde 71 — Teşkilât faslı unvanı altında 65, 66, 67,68, 69 ve 70 inci maddeler hükmü bu kanunun mer'iyete girdiği tarihten itibaren üç sene müddetle muteberdir.

Madde 72 — 1510 numaralı kaçakçılığın men ve takibi kanunu ve gümrük kanununun 12 inci faslı ve 1341 senesi bütçe kanununun 50 inci maddesi mülgadır. Bu kanunun şümulüne giren işlerde gümrük ve inhisar kanunlarile sair kanunların bu kanuna uymıyan hükümleri kaldırılmıştır.

Muvakkat Madde

A) Gümrük idarelerince tanzim edilen ve bu kanunun mer'iyeti tarihinde henüz kat'ileşmemiş bulunan müsadere mazbataları ve kaçakçılığa müteallik tahkikat evrakı müzakkere ile cumhuriyet müddeiumumiliğine tevdi olunur.

B) 1510 numaralı kanunun 13 üncü maddesinin ilk fıkrasına giren istihlâk işlerinden bu kanunun mer'iyeti zamanında elde bulunanlar, bulundukları mahkemelerde hususî kanunlarındaki ceza hükümlerine göre ve münferit hâkim hâkim tarafından intaç olunur.

C) Elde bulunan kaçakçılık işleri de bulundukları mahkemelerde görülür. Bu işlerde evrakı cümhuriyet müddeiumumiliğine vermiş olan gümrük veya inhisar memurları müdahil addolunurlar.

D) Bu kanunun mer'iyeti zamanında gümrük veya inhisar memurlarınca temyiz olunup ta henüz tetkik edilmemiş olan davalarda, o memurların müdahil sıfatile dava istidaları mevcut olmasa dahi, temyiz istidaları kabul olunur.

E) Bu kanunun neşrinden evvel işlenmiş kaçakçılık fiillerinden dolayı Türk ceza kanununun ikinci maddesi hükmü dairesinde muamele olunur.

Madde 73 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 74 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

10/1/1932

24 Temmuz 1931 tarih ve 1341 No. 1ı
kanuna müzeyyel
KANUN

Kanun No. 1917

Nerşi tarihi: 7/1/1932

Madde 1 — Gümrük ve inhisar Vekâletine merbut ve fırka kumandanlığı salâhiyetini haiz olmak üzere merkezde

«Gümrük Muhafaza Umum Kumandanlığı» teşkil edilmiştir. Kara ve denizlerde gümrük mıntakaları dahilinde devlet inhisarı altındaki mevat kaçakçılığına karşı muhafaza işlerinin vazaif ve vesaiti de dahil olduğu halde gümrük muhafaza teşekkülleri ve memur ve vasıtaları ve bu kanunda yazılı kıt'alar ve salâhiyetler tevhit edilerek Gümrük Muhafaza Umum Kumandanlığının emir ve kumandasına tevdi olunmuştur.

Bu kumandanlığın, kaçakçılığın men ve takibile sair vazaifinin icap ettirdiği şekil ve vüs'atte bir karargâh heyeti bulunur. Kumandanlık kaçakçılığın men'i takibinden ibaret olan vazifei asliyesinden başka kara ve deniz hudutlarının emniyeti hususlarında Büyük Erkânıharbiye Reisliğinden, sahil ve hudut üzerinde dâhiliyeye müteallik emniyet işlerinde Dahiliye Vekâletinden emir alır. Kumandanlık, askerî talimli terbiye işlerinde doğrudan doğruya Büyük Erkânı harbiye Reisliğine ve zabitan ve askerî memurlar ile efrat ve eslihanın ikmalî hususunda Millî Müdafaa Vekâletine merbuttur. Gümrük muhafaza kıtaatı ümera ve zabitanı kavanini askeriye tatbikatında kara ordusu aksamından maduttur.

Madde 2 — Gümrük Muhafaza Umum Kumandanlığı karargâh heyeti ile yeniden teşkil olunacak kıt alarda ifayı hizmet edecek olan ümera ve zabitan maaşlarını Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti bütçesinden almak üzere mezkûr Vekâletçe gösterilecek namzetler arasından Millî Müdafaa Vekâleti tarafından tefrik olunur.

Madde 3 — Memnu mıntakalarda kara ve denizde yapılacak kaçak takibatının şekli İcra Vekilleri Heyeti tarafından tayin olunur.

Muhafaza Umum Kumandanlığına merbut muhafaza teşkilâtının kaçak takibatı gümrük mıntakaları dahiline münhasırdır. Ancak bu takibatın hangi ahvalde gümrük mıntakaları haricine sirayet ettirileceği İcra Vekilleri Heyeti tarafından tayin olunur.

Madde 4 — 24 temmuz 1931 tarih ve 1841 numaralı kanunun bu kanuna muhalif olan hükümleri mefsuhtur.

Madde 5 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Muvakkat birinci madde — 1931 bütçesine merbut «D» cetveline dahil gümrük muhafaza kıtaatı teşkilâtına ilâve edilecek kıt alar için tanzim olunacak kadro ile Gümrük Umum Muhafaza Kumandanlığı kadrosu 1931 senesine münhasır olmak üzere İcra Vekilleri Heyetinin tasdikile tatbik olunur.

Muvakkat ikinci madde — Millî Müdafaa Vekâletince bu kumandanlığa ve yeniden teşkil olunacak kıt alara tefrik ve izam olunacak zabitlerin maaşları 1931 senesi Millî Müdafaa bütçesinden tesviye olunur.

Muvakkat üçüncü madde — 1931 senesi zarfında Umum Kumandanlığın ve yeni teşkil olunacak kıt aların inşaat ve tamirat, tesisat ve bedeli icar, müstahdemin ücretleri, telefon mübayaa ve tesisatı ve sair bilumum masrafları Gümrük Umum Müdürlüğü bütçesinin 288 inci faslından tesviye olunur.

Madde 6 — Bu kanun hükümlerinin icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

10/1/1932

Devlet memurları muhassasatının tevhit ve teadülü
hakkındaki kanuna müzeyyel
Kanun

Kanun No. 1919

Kabul tarihi : 7/1/1932

Madde 1 — Kaçakçılığın men'i için yeniden teşkil olunacak ihtisas mahkemelerinde istihdam olunmak üzere Devlet memurları maaşatının tevhit ve teadülü hakkındaki 1452 numaralı kanunun ikinci maddesine merbut (2) numaralı cetvelin Adliye Vekâletine mahsus kadrosuna müfredatı işbu kanuna bağlı (1) numaralı cetvelde yazılı hâkim, müddeiumumi, müstantik, başkâtip, kâtip ve mübaşir ilâve olunmuştur. Bu hâkim ve memurlara verilecek ihtisas ücretleri tediye noktasından maaş hükümlerine tâbidir.

Bu mahkemelere tayin olunacak mezkûr hâkim ve memurlar hakkında 1931 senesi bütçe kanununun 15 inci maddesi hükmü tatbik olunmaz.

Madde 2 — 1931 malî senesi bütçesine merbut (D) cetvelinin Adliye Vekâleti kısmına, merbut (2) numaralı cetvel ilâve olunmuştur.

Madde 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 — Bu kanunun hükmünü icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

10/1/1932

(1) numaralı Cetvel

Memuriyetin nev'i	Adet	
Hâkim	16	[1]
Müddeiumumî	16	
Müstantik	16	
Başkâtip	16	
Kâtip	64	
Mübaşir (derece 19)	64	

(2) numaralı Cetvel

	Adet	Ücret	
Odacı	16	30	[2]
»	16	25	

1931 senesi bütçe kanununa bir
madde tezyiline dair

Kanun

Kanun No. 1923

Kabul tarihi : 7/ 1 / 1932

Madde 1 — 1931 malî senesi bütçe kanununun 15 inci maddesinin A bendine aşağıdaki fıkra ilâve edilmiştir:

Bunun gibi terfi ve tecziyeleri 1702 numaralı kanuna

[1] Bunlar teadül cetvelinde dahil bulunan her hangi bir dereceden tayin olunur,

[2] Her mahkemede ancak iki odacı istihdam olunabilir.

göre yapılan muallimler 1 ağustos 1931 tarihinden itibaren bu kayda tâbi değildirler.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükmünü icraya Maliye Vekili memurdur.

10/1/1932

T. B. M. M. kararları :

HÛLÂSA:
Balkan Binicilik müsabakalarına iştirak edecek zabitanın yevmiyeleri hakkında :

Karar No. 671

Ecnebi memleketlere gönderilecek memurların yevmiyelerinin İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek miktar üzerinden tesviyesi mümkün olmasına binaen, Balkan binicilik müsabakalarına iştirak edecek zabitanın, yanlarında götürcekleri hayvanların nakliye ve iaşeleri de düşünülerek mezkûr yevmiyelerin her türlü masarif ve ihtiyaca tekabül edebilecek surette Vekâletçe tesbit ve 710 uncu «memuriyeti mahsusa ile ecnebi memleketlere gönderilecek zabıt ve memurlar harcırahı» tertibinden tesviyesi muvafık olacağından bu bapta bir kanun tanzimine mahal görülmemiştir.

7/1/1932

1914 numaralı kanun Evkaf Umum Müdürlüğünün 1931 malî sene bütçesine merbut kadronun tadili hakkında olup resmî gazetenin 10 kânunusani 932 tarih ve 1998 sayılı nüshasında münderiçtir.

1915 numaralı kanun Evkaf Umum Müdürlüğünün 1931 malî senesi bütçesinde münakale yapılmasına dair olup resmî gazetenin 11 kânunusani 1932 tarih ve 1999 sayılı nüshasında münderiçtir.

1916 numaralı kanun Gazi Hazretlerinin, İzmir'e gelmek üzere olan heykellerinin gümrük resmile muamele vergisinden muafiyeti hakkında olup resmî gazetenin 10 kânunusani 1932 tarih ve 1998 sayılı nüshasında münderiçtir.

1920 numaralı kanun gümrük memurlarından vazifei memuresini sui istimal edenlere vazife veya mesleklerinde kendilerinden istifade edilmeyenler hakkında yapılacak muameleye dair olup resmî gazetenin 12 kânunusani 1932 tarih ve 2000 sayılı nüshasında münderiçtir.

1921 numaralı kanun Malaganlardan, Noterlikten musaddak senetle satın alınan gayri menkullerin tapuya tescili hakkında olup resmî gazetenin 12/1/932 tarih ve 2000 sayılı nüshasında münderiçtir.

1922 numaralı kanun Adliye Vekâleti ve Gümrükler Umum Müdürlüğü 1931 bütçesine tahsisat ilâvesine dair olup resmî gazetenin 12 kânunusani 932 tarih ve 2000 sayılı nüshasında münderiçtir.

1924 numaralı kanun 1931 senesi bütçesinde münakale yapılmasına ve munzam tahsisat verilmesine dair olup resmî gazetenin 12 kânunusani 1932 tarih ve 2000 sayılı nüshasında münderiçtir.

1925 numaralı kanun 1931 senesi bütçesine merbut (D) cetveline dahil «41» zabitin 1452 numaralı kanuna merbut (2) numaralı cetvele nakline dair olup resmî gazetenin 12/1/932 tarih ve 2000 sayılı nüshasında münderiçtir.

1926 numaralı kanun gümrük tarifesi kanununun 28 inci maddesinin tadili hakkında olup resmî gazetenin 12/1/932 tarih ve 2000 sayılı nüshasında münderiçtir.

1927 numaralı kanun barut ve mevaddı infilâkiye, fişenk ve av malzemesi ve av saçması inhisarlarını işletmek üzere Maliye Vekâleti 1931 senesi bütçesine 400,000 liranın tahsisatı fevkalâde olarak vaz'ına dair olup resmî gazetenin 12/1 /932 tarih ve 2000 sayılı nüshasında münderiçtir.

HÜLÂSA:

Gümrük Tarifesi kanununun
17 ve 25 inci maddelerinin
tafsiline mahal bulunmadığı
hakkında :

Karar No. 668

8 haziran 1929 tarih ve 1499 numaralı gümrük tarifesi kanununun 25 inci maddesinin «gümrük rüsumundan muaf olan ve yahut safî sıkleti üzerinden gümrük resmi alınan eşyayı havi bulunan ve hattı zatında ticarî kıymeti olmıyan dış zuruf bilâresim imrar olunur diye» muharrer olan birinci fıkrası hükmünün ihtiva ettiği kuyut ve şuruta nazaran gerek ikinci fıkrada mevzuu bahsedilen ve gerek mezkûr kanunun 17 inci maddesinde yazılan gayri safî sıklet üzerinden resme tâbi eşya zurufunun ticarî kıymeti haiz olsun, olmasın tarifâtı kanuniye dairesinde ya mazrufun resmine veya kendi tarife maddesinde yazılı resme tâbi olacağı yolunda bir tereddüde mahal verdiği anlaşılmakta ise de;

25 inci maddesinin son fıkrasında sayılan ticarî kıymeti gayri haiz zarflar arasında mazrufun resmi itibarile gayri safî sıklet üzerinden resme tâbi fiçı, çuval, sütkostik tanburalarında bulunmasına;

Ve gümrük resmine tâbi olmak için bir malın esasen haizi kıymet olması lâzım gelip ticarî kıymeti haiz olmıyan air ticaret malının resme tâbi tutulması için İktisadî bir mülâhaza mevcut olmayacağını;

Gayri safî sıklet üzerinden resme tâbi eşyanın kıymeti ticariyeyi gayri haiz zurufun resme tâbi tutmakla sıkleti safiye üzerinden resme tâbi eşya zurufu lehine bir rüçhan ve imtiyaz tanınması için bir sebep de mevcut olmadığına binaen:

Gayri safi sıklet üzerinden resme tâbi eşyanın tarife kanununun 25 inci maddesinin fıkrai mahsusunda ticarî kıymeti gayri haiz kaplar arasında sayılan zurufun mazrufundan daha az ve fazla resme tâbi olsa da bilâresim imrarı icap edeceğinden tereddüde mahal görölmediği cihetle tefsirine mahal bulunmadığına karar verilmiştir.

24/12/1931

HÜLÂSA:

Cami ve Medreselerin idaresi ve bunların hademesi hakkında :

Karar No. 670

Evkaf Umum Müdürlüğünün 1931 mali senesi bütçe kanununun altıncı maddesinde «Türkiye Cumhuriyeti dahilindeki cami ve medreselerin idaresi ve bunların hademesi Evkaf Umum Müdürlüğüne devredilmiştir. Bu hademenin tayin ve azilleri 12 ağustos 1928 tarihli cami hademeleri nizamnamesine tevfi kan Evkaf Umum Müdürlüğünce icra ve tasdik olunur» denilmiş olmasına nazaran bu hükmün Şer'îye ve Evkaf Vekâletinin ilgasına dair olan 429 numaralı kanunun beşinci maddesi hükmünün ilgasını da âmir ve mutazammın olduğu bedihi bulunduğundan mevzu bahis nizamnamenin sadece tayin ve azle müteallik merasim itibarile ahkâmının Evkaf Umum Müdürlüğünce icrası mezkûr bütçe kanununun altıncı maddesinin ahkâmı sarıhasa icabatındandır.

4/1/1932

İcra vekilleri heyeti kararnameleeri:

HÜLÂSA:

Arap haflerile tedrisat yapmak
için gizli veay alenî derslane
açanlar hakkında :

Kararname No. 12073

Arap haflerile tedrisat yapmak için gizli veya alenî derslane açanlara dair tanzim olunan merbut talimatnamenin mer iyete vaz'ı Maarif Vekâletinin 21/7/1931 tarih ve 1730 numaralı tezkeresile yapılan teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetinin 23/12/1931 tarihli içtimasında tasvip ve kabul olunmuştur.

23/12/1931

Arap harfleril tedrisat yapmak için gizli
veya alenî derslane açanlara dair
Talimatname

Madde 1 — Türk harflerinin kabul ve tatbikına dair olan 1 teşrinisani 1928 tarih ve 1353 numaralı kanunun 9 uncu maddesi hilâfına olarak arap harflerile tedrisat yapmak için gizli veya alenî derslane açanlar ve bu derslanelerde tedrisatta bulunanlar 1 mart 1926 tarih ve 765 numaralı Türk ceza kanununun 526 ıncı maddesi mucibince tecziye olunacaklardır.

Madde 2 — Bu talimatname her yerde en büyük mülkiye memuru tarafından usulü dairesinde halka ilân olunacaktır.

Madde 3 — Bu talimatname neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 — Bu talimatnamenin tatbıkına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

HÜLÂSA:

11940 numaralı kararname
zeyline merbut «D» listesine
bir madde ilâvesi hakkında :

Kararname No. 12079

11940 numaralı kararname zeyline merbut «D» listesine şu madde ilâve edilmiştir.

«Yerli mahsulâtımızın ihracı için getirilen kutular veya bunların imaline mahsus kereste «üzüm ve incir kutuları ve bunların imaline mahsus kereste dahil değildir.»

30/12/931

HÜLÂSA:

11646 numaralı kararnamenin 6 ıncı maddesinde yapılan tadil hakkında:

Kararname No. 12115

Memleketimiz iktisadiyatını korumak maksadile neşrolunan 11940 numaralı kararnameye zeylen mer'iyet mevkiine konulan 9/12/931 tarih ve 11986 numaralı kararnamenin altıncı maddesinde yazılı «İktisat Vekâletinin» ibaresinin «Ziraat Vekâletinin» şeklinde tadili; Ziraat Vekâletinin

3/1/932 tarih ve 82488/1 numaralı tezkeresile yapılan teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetinin 3/1/932 tarihli içtimasında tasvip ve kabul olunmuştur.

3/1/1932

HÜLÂSA:

İzmir rıhtım şirketinin Hükümet tarafından idaresi hakkında :

Kararname No. 12132

Nafia Vekâletinden yazılan 9/1/1932 tarih ve 8/48 numaralı tezkerede büyük mikyasta sui istimali haber alınan İzmir Rıhtım Şirketinin devamı faaliyetine müsaade edilmesi muvafık görülemediğinden 913 senesindenberi hulûl eylemiş bulunan mübayaa hakkının istimali bildirilmiş ve bu takdirde sermayenin amorti edileceği sene olan 935 senesine kadar her sene esham ve tahvilâtın faiz ve amortismanlarına zamimeten son beş senelik safi hasılât vasatisinin şirket hissesini ve 935 senesinden sonra imtiyazın hitamı tarihi olan 95 3 senesine kadar yalnız beş senelik hasılâtı safiye vasatisinin şirket hissesinin her sene şirkete tesviyesi icap eylediği mütalea edilmiş ve esham ve tahvilâtın senelik tediye taksiti «40,600» ve hasılâtı vasatisinin senelik tahsisatı da 32,600 lira tutacağı bildirilmiş ve hükümet hissesinden saklanan paranın 850,000 liradan ibaret bulunduğu istihbar kılındığı ve dosyaların hükümetten gizlendiği ve bu haberin tahakkuku için mahkemeyi tavsit etmeksizin bu evraka vaziyet imkânının heyetçe temin edilemeyeceği cihetle bu hususta bir karar ittihazı teklif edilmiştir.

Keyfiyet İcra Vekilleri Heyetinin 9/1/1932 tarihli içtimasında görüşülerek hükümetçe tayin edilen komisyon tahkikatından İzmir Rıhtım şirketinin idaresinde büyük ve mühim sui istimaller yapıldığı anlaşılmakta olduğundan âmmenin ve hâzinenin hukukunu siyanet için hükümet tarafından idareye derhal vaziyet edilerek keyfiyetin bizzat ifasına ve tahkikata devam olunup icabına göre hukuk ve ceza mahkemelerine müracaat edilmesine karar verilmiş ve kararın icrası Nafia Vekâletine tevdi olunmuştur.

9/1/1932

HÜLÂSA:

Askerî ve Mülkî ihtisas
Mahkemeleri hakkında:

Kararname No. 12145

Kaçakçılığın men ve takibi hakkındaki kanunun 65 inci maddesine tevfikân teşkil edilecek askerî ve adlî ihtisas mahkemelerinin mintakaları ile kaza dairelerini göstermek üzere tanzim ve Adliye Vekâletinin 13/1/1932 tarih ve 22/4 numaralı tezkeresile tevdi olunan merbut cetveller ile harita icra Vekilleri Heyetinin 13/1/1932 tarihli içtimasında tetkik edilerek tasvip ve kabul olunmuştur.

13/1/1932

Adlî ihtisas mahkemeleri mintakaları

1 — Diyarbekir: Diyarbekir Vilâyeti, Siirt Vilâyetinin Beşiri kazası, Muş Vilâyetinin Genç kazası, Çapakçur kazası.

2 — Siirt: Beşiri kazasından maada Siirt Vilâyeti, Muş Vilâyetinin Sason, Bitlis, Mutki kazaları.

3 — Van: Van Vilâyeti, Hakâri Vilâyeti.

4 — Kars: Kars Vilâyeti, Beyazıt Vilâyetinin Iğdır, Tuzluca kazaları.

5 — Trabzon: Trabzon Vilâyeti, Rize Vilâyeti, Gümüşane Vilâyeti, Ordu Vilâyeti. Giresun Vilâyeti.

6 — Sivas: Sivas Vilâyeti, Tokat Vilâyeti.

7 — Sinop: Sinop Vilâyeti, Samsun Vilâyeti, Kastamonu'nun inebolu ve Cide kazaları.

8 — İstanbul: İstanbul Vilâyeti, nefsi Zonguldak, Ereğli kazası, Bartın kazası, Kocaeli Vilâyeti, Bursa'nın Orhangazi kazası Gemlik, Mudanya, Karacabey kazaları.

9 — Lüleburgaz: Kırklareli Vilâyeti, Tekirdağ Vilâyeti, Edirne Vilâyeti.

10 — Balıkesir: Balıkesir Vilâyeti, Çanakkale Vilâyeti.

11 — İzmir: İzmir Vilâyeti, Aydın Vilâyetinin nefsi Aydın ve Nazilli ve Söke kazaları, Manisa Vilâyeti.

12 — Muğla: Muğla Vilâyeti, Aydın'ın Bozdoğan, Çine, Karacasu kazaları, Denizli Vilâyeti.

13 — Antalya: Antalya Vilâyeti, Burdur Vilâyeti.

14 — Adana: İçel, Mersin, Adana Vilâyetleri, Cebelibereket'in Ceyhan, Bahçe ve Merkez kazaları.

15 — Malatya: Malatya Vilâyeti.

Askerî ihtisas mahkemeleri mıntaoaları

1 — Cebelibereket: Cebelibereket Vilâyetinin İslâhiye, Dört Yol kazaları, Gazi-Antep Vilâyeti, Maraş Vilâyetinin merkez kazası Pazarcık kazası.

- 2 — Urfa: Urfa Vilâyeti.
 3 — Mardin: Mardin Vilâyeti.
-

Tamimler :
Emniyet işleri umum müdürlüğü :

No. 300

1 — Polisimizin ilmî kıymetini takdir ve mevzuatı kanuniyemize riayetlerini tevsik maksadile oldukça şümullü bir derecede bir istatistik tanzimine ve bunlar üzerinde görülecek hâdisata nazaran polisin tekâmülü için esaslar ihzarına lüzum hasıl olmuştur.

2 — Tabettirilmiş olan bu istatistik nümune cetveli bir senelik olup her vilâyet için adet irsal kılınmıştır.

3 — Bu cetveller her sene nihayetinde kuyudata harfiyen tetabuk etmek üzere imlâ edilecek ve bir sureti musaddakası da Emniyet işleri U. Müdürlüğüne gönderilecektir.

4 — Cetvel beş esası ihtiva etmektedir.

Birinci esası: Memurların tahsil derecelerini tesbit içindir.

İkinci esası: Polis nizamnamesi ahkâmına dereci itinaı tetkik içindir.

Üçüncü esası: Polis ailesi meyanında en fazla hangi suçların irtikâp ettiğini tayin içindir.

Dördüncü esası: Suç mürtekiplerinden hangi derecede tahsil görmüş olanların daha fazla olduğunun mukayesesine münhasırdır.

Beşinci esası: Cürüm irtikâbında evlilik veya bekârlığın ne dereceye kadar âmil ve müessir olduğunun tesbiti içindir.

5 — Cetvelin memuriyet hanesinde polis ailesinin hemen bilumum efradı gösterilmiştir.

6 — Her bir esasta bilinmesi maksut olan sualler o esasın çerçevesi dahilinde gösterilmiş olup her memurun vaziyeti bu suallerden hangisine tevafuk ederse o hane imlâ edilecek ve diğerleri nokta vaz'ı suretile iptal edilecektir.

7 — 931 senesine ait olan bu cetveli nihayet şubâtın sonuna kadar merkezde bulunmak üzere imlâ ve postaya tevdi edilmiş bulunacak ve tevdi edildikleri telgrafla bildirilecektir.

8 — Müteakip senelerde de (7) inci maddede gösterilen esaslara göre hareket olunacaktır.

9 — Merkezce polisin ıslâhında ittihaz olunacak tedabire müessir olan bu malûmatın, noksansız ve sıhhatli olarak tanzimine idare âmirlerinin azamî itina göstermeleri tamimen tebliğ olunur efendim.

18/1/1932

Vilâyetler idaresi umum müdürlüğü:

HÜLÂSA:

Memuriyete tayin inhaların-
da 1700 numaran Dahiliye
memurları kanununun nazarı
dikkate alınması hakkında :

Ş.I

No. 177

Bazı vilâyetlerden alınan tahriratlarda münhal bulunan mektupçuluklara muamelâtın çokluğu ve bir vazife ile vilâyet merkezinden ayrılmak icap ettiği takdirde vilâyet umurunu

tedvir edecek kimse bulunmadığından bahisle Darüşşafaka veya idadi mezunu gibi kimselerin tayini talep ve iş'ar kılınmaktadır.

1700 numaralı dahiliye memurları kanunu vekâlete mensup memurların vaziyetini tayin ve terfi usullerini tesbit etmiş olmakla beraber dördüncü veya daha yukarı derecelere tayin edilebilecek olanların Mülkiye veya Hukuk mektebinden mezun bulunmasını da şart kılmıştır. Binaenaleyh bu gibi memuriyetler için vilâyetlerce vuku bulacak inhalarda mezkûr kanunun tayin ettiği şartların nazari itibara alınması lüzumu tamimen tebliğ olunur efendim.

Vilâyetlere yazılmıştır.

31/1/1932

HÜLÂSA:

Bulunduğu merkez ile taşıdığı isimleri ayrı ayrı olan Vilâyet, Kaza, Nahiyeler hakkında :

Ş.II

No. 153

1 — Bazı vilâyet, kaza, nahiyelerin bulunduğu yerlerle taşıdığı isimlerin ayrı ayrı bulunmasına binaen bir çok yanlışlıkların vuku bulduğu anlaşıldığından vilâyetiniz dahilinde, bulunduğu merkez ile taşıdığı isimleri ayrı olan vilâyet, kaza, nahiyelerin alelesami bir cetvelinin tanzim edilerek gönderilmesi.

2 — Bazı vilâyetlerde: Nahiye merkezlerinin vilâyet idaresi kanununun ikinci madesinin üçüncü fıkrası ahkâmına

muhalif olarak vilâyetlerce tebdil edilmekte olduğu anlaşıldığından kanuna muhalif bu gibi tebeddülâtın yapılmaması tamamen tebliğ olunur efendim.

Birinci Umumî Müfettişliğe arz ve vilâyetlere yazılmıştır.

7/1/1932

HÜLÂSA:

Hariciye vekiline Dahiliye
vekili Şükrü Kaya Bey-
efendinin vekâlet edeceği
hakkında :

No. 154

Tahran'a azimet eden Hariciye Vekili Tevfik Rüştü Beyefendinin avdetine kadar Vekâleti müşarileyha işlerinin Dahiliye Vekili Şükrü Kaya Beyefendi tarafından tedvirinin Reisicumhur Hazretlerinin yüksek tasviplerine iktiran ettiği Başvekâleti Celilenin 7/1/932 tarih ve 6/42 numaralı tezkeresile bildirilmiştir efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

10/1/1932

HÜLÂSA:

Tasarruf adlı mecmuaya
abone yazılması hakkında :

No. 185

Millî İktisat ve Tasarruf Cemiyeti tarafından neşredilmekte olan Tasarruf adlı aylı mecmuanın on iki nüsha üzerinden senelik abonesinin yalnız elli kuruş olduğu ve gayelerinin

halk arasında yapılması için Vekâlet erkân ve memurininin bu mecmuaya abone kaydedilmeleri mezkûr Cemiyeti Umumî Kâtipliğinden rica edilmektedir. Daireniz âmir ve memurlarından bu mecmuaya abone yazılmak isteyenlerin bir listesi tanzim edilerek gönderilmesini rica ederim efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

12/1/1932

HÜLÂSA:

Şurayı Devlet daavi daire-
sinden maada diğer daire-
lere müteallik arzuhaller
hakkında :

Zeyl:

24/12/1931 tarih ye 3022 numaralı tamime

No. 237

Şûrayı Devlet daavi dairelerinden maada diğer dairelere müteallik arzuhallerin bir nüsha olarak gönderilmesine dair Şûrayı Devlet Reisliğinden Başvekâleti Celileye takdim edilip Vekâlete tevdi buyurulan 3/1/1931 tarih ve 175 numaralı tezkerenin bir sureti leffen irsal kılındı. Bu suretle muamele ifası tamimen tebliğ oluiur efendim.

Vilâyetlere yazılmıştır.

13/1/1932

Suret :

Şûrayı Devlet Reisliğinin 5/1/1932 tarih
ve 175 numaralı tezkeresi

Şûrayı Devlet Daavi dairelerine ait arzuhaller ile merbutlarının ikişer nüsha olmak üzere gönderilmesinin ait olduğu vekâletçe tamamen vilâyetlere tebliği evvelce istirham olunmuştu. Halbuki Şûrayı Devletin diğer dairelerine müteallik istidalar da bazı mahallerden dava arzuhallerine kıyasen ikişer nüsha olarak gönderilmektedir. Dava mevzuu haricinde kalan bu kabil işlerde arzuhalin bir nüsha gönderilmesi mak-sadı kâfi bulunduğundan bu cihetin vali ve kaymakamlara tamimi hususunun Dahiliye Vekâletine emir buyurulması arz ve istirham olunur efendim hazretleri.

HÜLÂSA:

Her nevi muhabeaatta yeni
harflerin kullanılması hakkında:

No. 238

Büyük inkılâbımızın yarattığı en esaslı ve mühim hareketlerden biri de hiç şüphesiz millî maarifimizde yeni Türk harflerinin kabul ve tatbikidir.

İnkılâbın bütün esaslarına büyük bir imanla sarılmış olaan Türk camiasının yeni Türk harflerini ne kadar suhulet ve süratle benimsediği malûmdur. Türkçemizi yazmak için eskiden kullanılan Arap harflerini tarih sahifelerine gömen ve yerine yeni Türk harflerinin kullanılmasını mecburî kılan «1353» numaralı kanunun tatbikında şimdiye kadar alınan bütün tedbirlerin badema da azamî bir hassasiyetle takip ve

tatbik edileceğine eminim. Yalnız bazı resmî dairelerin müsveddeleri Arap harflerile yaptıkları hatta resmî evrak arasına Arap harflerile yazılmış notlar ve hülâsalar koydukları ve bazı hususî muhaberatta Arap harflerinin kullanıldığı görülmektedir. Hususî muhaberatta da bu mecburiyetin dairei şumulüne girdiğinden bütün hususî muhaberelerinde de yeni harfleri istimal etmeleri için halkı her vesile ile teşvik ve tergip etmeleri idare memurlarımızın başlıca inkılâp vazifelerinden biridir. Gerek resmî ve gerek hususî muhaberatta sakim bir itiyat neticesi olarak arasıra istimal edilen ve mazarratı kabili tadat olmıyan Arap harflerinin men'i ve istimal edenler hakkında kanunî takibat yapılmasını Vali Beyefendilerden rica eder ve bu baptaki icraattan peyderpey Vekâleti haberdar etmelerini tamimen tebliğ eylerim efendim. Vilâyetlere, 3. U. müfettişliğe ve Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

14/1/1932

HÜLÂSA:

Sıhhat ve İçtimaî Muavenet
vekili Dr. Refik Beyefendinin
mezuniyeti hakkında :

No. 242

Mezunen müfarakat edecek olan Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekili Dr. Refik Beyefendinin avdetlerine kadar Vekâleti Müşarünileyha işlerinin Maliye Vekili M. Abdülhalik Beyefendi tarafından vekâleten tedviri 10-1-932 tarihinde Reisicümhur Hazretlerinin Yüksek tasviplerine iktiran eylediği Başvekâleti Celileden işar buyurulmuştur efendim. Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

16/1/1932

HÜLÂSA:

Fitre ve Zekâtın Tayyare Cemiyetine verilmesine dair:

No. 262

Fitre ve zekâtın Tayyare Cemiyetine verilmesi hakkında mezkûr cemiyet reisliğinden gönderilen tezkerenin bir sureti aşağıya yazıldı. İktizasının icrasını rica ederim efendim.

Suret :

Tayyare Cemiyeti Reisliğinin 12/1/1932
tarih ve 1201 sayılı tezkeresi

Her sene olduğu gibi bu senede fitre ve zekât cemiyetimiz tarafından toplattırılmakta ve hasılatı da cemiyetimizle Hilâliahmer, Himayeietfal Cemiyetleri arasında taksim edilmektedir. Vekâleti Celilelerinin muhterem mensupları tarafından edilecek teberrülerin eşhasa veya her hangi bir müesseseye veya hayır cemiyetlerine verilmiyerek bu hususta sureti mahsusada tertibat almış olan Tayyare cemiyeti şubelerine tevdilerine dikkatlerinin celbine emir ve müsaade buyrulmasını hürmetle arz ve istirham eylerim efendim.

HÜLÂSA:

Malûlgaziler Cemiyetinin yıllık ticaret kılavuzu hakkında:

No. 330

Malûlgaziler Cemiyetince her sene neşredilmekte ve her veçhile yardıma lââyık olan mezkûr cemiyete ufak bir varidat membaı olmakla beraber muhteviyat ve münderecatının kıymet ve ciddiyeti dolayısıyla ticaret ve iktisadiyatımıza da nafi hizmetler yapan «Yıllık Ticaret Kılavuzu» ile Malûlgaziler takviminin temini revacı esbabının istikmalî Başvekâleti Celileden emir ve iş'ar buyurulmuştur. İktizasının ifası temenni olunur efendim.

Umumî Müfettişliğe, Vilâyetlere, Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

12/1/1932

HÜLÂSA:

Paralakın evrakı resmiye arasına konulmamasına dair :

No. 405

Paraların evrakı resmiye arasına konulmamasına dair İstanbul Vilâyetinden gönderilen 24-1-1932 tarih ve 539-329 numaralı tahriratın bir sureti leffen takdim kılındı efendim. Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

28/1/1932

Suret :

İstanbul Vilâyetinin 24 / 1 / 1932 tarih
ve 539/329 sayılı tahrirâtı

Vekâleti Celilelerinden Vilâyete gelen tahriratlar arasında evrakı naktiye ve paraların da mazrufen posta ile gönderilmekte olduğu görülmektedir. Halbuki bu gibi paraların her hangi bir suretle kaybolması ihtimaline binaen bundan sonra zarf içine konulmıyarak bankalar vasıtasile irsali hususunun icap edenlere emrû tebliğine müsaade buyurulması arz olunur efendim.

HÜLÂSA:

Ecnebi memleketlerine gönderilecek resmî mühürlerle musaddak vesikaları imza edecek salâhiyettir memurların imzalarıyla resmî mühürlerin ikişer nüsha kopyasının Hariciye Vekâletine gönderilmesine dair :

No. 427

Ecnebi memleketlerde ihtiyaca salih olmak üzere berayi tasdik Hariciye Vekâletine ibrab olunacak vesikaların tasdik muamelesi ifa edilebilmek için mezkûr vesaiki imzaya salâhiyettar memurlarla vilâyetlerin resmî mühürlerinden ikişer kopyasının doğruca Hariciye Vekâletine irsali Vekâleti Müşarûnileyhanın iş arına atfen tebliğ olunur efendim.

Vilâyetlere, Vekâlet dairelerine, Birinci Umumî müfettişliğe yazılmıştır.

HÜLÂSA:

Şube Reisleri içtimai hakkında:

No. 430

Bazı Vilâyetler, vilâyet idaresi kanununun 41 inci maddesine tevfikan yapılan idare şubeleri rüesası içtimainda görüşülen mevadda ait tutulan zabıtların birer suretini göndermektedirler. Bu tarz çok muvafıktır. Usul ittihazını rica ederim. Ancak zabıtnamenin diğer Vekâetlere taallûk eden aksanının doğruca Vekâleti aidesine irsalde bildirilmesi ve aynı zonanda Vekâlet devairini alâkadar eden kısımlarının da «her daireye ait mevat ayrı kâğıda yazılmak suretile» bir hülâsasının çıkarılarak zabıtname ile birlikte gönderilmesi lâzımdır. Badema tanzim edilecek raporlarda bu hususun ehemimyetle nazari itibara alınması tebliğ olunur efendim.

Vilâyetlere yazılmıştır.

30/1/1932

HÜLÂSA:

Körşü mahallesinin köy halinde kullanılması hakkında:

No. 356

Serik Belediye hududu dahilinde bulunan Körşü mahallemin köy halinde idaresi hakkında vilâyet idaresi kanununun ikinci maddesinin dördüncü fıkrasına tevfikan umumî meclisçe ve vilâyet idare heyetince ittihaz olunan kararlar muvafık görülmüştür. İktizasının ifası temenni olunur efendim.

25/1/1932

HÜLÂSA:
İdare Coğrafyası hakkında

Ş. III

Zeyl:

7/11/1931 tarih ve 297 numaralı tamime

No. 29

Vekâletçe neşri kararlaştırılmış olan «İdare Coğrafyası» nın ana hatlarını tesbit eden cetvele vilâyetteki gençlik faaliyeti, spor teşkilâtı, cemiyetler ve inkişafı hakkında bahisler ilâve edilmemişti.

Vilâyet hakkında esaslı fikir verecek olan bu malûmatın derci de faideli görüldüğünden vücade getirilmekte olan esere bu cihetlerin de ilâve edilmesini rica ederim efendim.

Vilâyetlere ve Birinci Umumî Müfettişliğe yazılmıştır.

10/1/1932

Vekâletçe muamelesi ikmal edilen
Tekaüt ve Yetim maaşları

<u>İsim ve memuriyeti</u>	<u>Nev'i tahsisat</u>
Tire kaymakamı İbrahim Vehbi B.	Tekaüt
Sincanlı nahiyesi müdürü Raşit B.	Yetim
Çobandedee nahiyesi müdürü Osman Ef.	»
Bulanık nüfus kâtibi Hamza Ef.	Tekaüt
Limni tahrirat müdürü Süleyman Sırrı B.	Yetim
Akdağ kaymakamı Mecit B.	»
Güre hususî muhasebe memuru Emin Ef.	Tekaüt
Haymana hususî muhasebe memuru Rahmi Ef.	Yetim
Çermik hususî muhasebe memuru Abdullah Ef.	»
Zeydiye kaymakamı Hüsnü B.	»
Kâhta nüfus memuru Mustafa Ef.	»
Mut kaymakamı Samih B.	Tekaüt
Ahlat nüfus kâtibi Halil Fikri Ef.	Yetim
Kayseri hususî muhasebe tahsildarı Seyit Ef.	»
Barla nahiyesi müdürü Mehmet Ef.	Tekaüt
Afyon tahrirat kâtibi Mehmet Ef.	»
Humus sancağı mutasarrıfı Mehmet Veysi Paşa	Yetim
Malkara tahrirat kâtibi Emin Ef.	»
Banaz nahiyesi müdürü Mustafa Hayri Ef.	»

<u>İsim ve memuriyeti</u>	<u>Nev'i tahsisat</u>
Duragan nahiyesi müdürü Nazmi Ef.	Tekaüt
Menemen nüfus kâtibi Mehmet Ef.	Yetim
Beyazıt mektupçusu Cemal B.	Tekaüt
Yunak nahiyesi müdürü Mehmet Tahir Ef.	»
Seyitgazi hususî muhasebe müfredat kâtibi Seyfettin Ef.	»
Çatalca iskân tefviz kâtibi Hakkı Ef.	»
Urfa idare heyeti kâtibi Veli Ef.	»
Konya tahrirat kalemi başkâtibi Arif Ef.	Yetim
Demirtaş nahiyesi müdürü Alâettin Ef.	»
Kalecik kaymakamı Hazım B.	»
Mülga ihracat müdür muavini Talha B.	Yetim
İçel nüfus kâtibi Halil Ef.	Tekaüt
Vezirköprü nüfus memuru Fehmi Ef.	»
İnönü nahiyesi müdürü Hüsamettin B.	Yetim
Çorum mutasarrıfı Nurettin B.	»
Ereğli nüfus memuru İsmail Ef.	Tekaüt
İskanbo nahiyesi müdürü Nurettin Ef.	Yetim
Tercan kaymakamı İbrahim B.	Tekaüt
Bolu idare heyeti başkâtibi Şekip B.	Yetim
Şambayadı nahiyesi müdürü Refik Ef.	»
Pirnavut nahiyesi müdürü Arif Ef.	Tekaüt

Üç aylık Kaçakçılık vukuatı

1 — Temmuz, ağustos, eylül, 931 aylarına ait üç aylık kaçakçılık hülâsa cetveli,

2 — Siirt, Malatya Vilâyetlerinden kaçakçılık raporu gelmemiştir. Geldiğinde ayrıca takdim olunacaktır.

3 — Beyazıt, Çankırı, Gümüşane, Van Vilâyetlerinde kaçakçılık vak'ası olmamıştır.

4 — 57 vilâyette vuku bulan kaçakçılık vak'a faillerinden % 98 i derdest edilip ciheti adliyyeye tevdi edilmiştir.

5 — Müsadere edilen eşya ve saire miktarı aşağıya dercedilmiştir.

Kaçak eşyanın

cinsi	Kilo	Gram	Kutu	Varak	Metre	Top	Adet
Rakı	1649	910	ve 2	liralık			
Şarap	339						
Şampanya	1						
Mente	1						
Anason	3						
Cibre	16553						
Konyak	5	450					
Eter	1						
İspirto	29						
Benzin	370						
Gaz yağı	4306	900	ve 9	teneko			

Kaçak eşyanın

cinsi	Kilo	Gram	Kutu	Varak	Metre	Top	Adet
Kuru üzüm	3200						
Afyon		504					
Kazan							55
Kapak							38
Boru							50
Boru tahta							26
Müberra							19
Derece							5
Damacana							11
Fıçı							77
İmbik							1
Şişe							169
Deste							43
Teneke							14
Kadeh							21
Salam	64						
Şeker	4692	477	ve 30	sandık	ve 29	liralık	
Pirinç	100						
Sakarın		5	liralık				
Hububat	457						
Tuz	1929						
Çuval							97
Kömür	3038						

Kaçak eşyanın:

cinsi	Kilo	Gram	Kutu	Varak	Metre	Top	Adet
Ağaç						10012	
Kereste				6 yük ve			995
İpekli başörtüsü							192
Muhtelif eşya	2579	585					
Attariye	212	666					
Çorap				Çift			617
Havlu							24
Bez					94		
İpekli	1701	116			62	55	
Pamuklu	1652				138		
Halep işi alaca					34		
Kuşak							25
Yelek	41						60
Caket	86						491
Caket ve yelek				Denk			38
Müstamel elbise	10	400					
Poçu							184
Kefiye altı							21
Ayakkabı				Çift			380
Lâstik	15	700	ve 1 çift				
Tarak							120
Kolonya	4	175	ve 15 liralık				
Gül suyu	1	244					

Kaçak eşyanın

cinsi	Kilo	Gram	Kutu	Varak	Metre	Top	Adet
Boya	10						
Sandal							1
İskanbil kâğıdı					2 çuval ve	1192	
Tütün	12409	96	ve balya				
Asker sigarası				paket			242
Köylü sigarası				»			50
Sigara	2	720		»			78
Havan							43
Pıçak							38
Esrar	1	791	ve 29 parça				
Sigara kâğıdı				102,647,751		624	18
Sigara kâğıdı	147	80322	Ds. defter			45629	
Sigara kâğıdı					senk		69
Kibrit			3324				
Çakmak							245
Çakmak taşı							63183
Çakmak çarkı							2000
Mavzer							15
Fişenk							81
Altın							18
Mecidiye							12
Begir							97
Merkep ve ester							283
Deve							31
Koyun							17
Hayvan							8

**Vilâyet Umumî Meclislerinin
içtimalarını gösterir cetvel
MECLİSİ UMUMİNİN**

kapandığı tarih açıldığı tarih mülâhazat

Erzurum	3/12/931	17/1/932
Gümüşane	1/12/931	
Samsun	20/12/931	
Muş	Yoktur	24/12/931
Artvin	2/1/932	
Aydın	3/1/932	
Bilecik	2/1/932	
Kütahya	2/1/932	
Trabzon	2/1/932	
Zonguldak	3/1/932	
Niğde	3/1/932	
Eskişehir	3/1/932	
Kars	5/1/932	
Kastamonu	6/1/932	
Amasya	9/1/932	
Denizli	yoktur	9/ 1 / 932
Giresun	14/1/932	
Kayseri	21/1/932	
Yozgat	16/1/932	

Vilâyeti	MECLİSİ UMUMİNİN kapandığı tarih açıldığı tarih mülâhazat
Siirt	16/1/932
Mersin	16/1/932
İsparta	16/1/932
Erzincan	11/1/932
Çankırı	16/1/932
Cebelibereket	16/1/932
Bolu	16/1/932
Beyazıt	16/1/932
Çanakkale	17/1/932
Kırşehir	16/1/932
Konya	16/1/932
Rize	16/1/932
Mardin	18/1/932
Hakâri	23/1/932
Adana	23/1/932
Burdur	16/1/932
Manisa	27/1/932

Aramızdan ayrılanlar

Mülkiye Müfettişi
Servet Bey

Merhumun Tercümeihali

—...—

Babıseraskerî topçu dairesi mümeyyizi Ahmet Tevfik Efendi oğlu Mehmet Servet Bey «1301» senesinde İstanbul'la doğmuştur.

İlk tahsilini Hasanpaşa iptidâî mektebinde ve orta tahsilini Fatih merkez rüştiyesile idadiî mülkî mekteplerinde yaparak aliyyülâlâ şehadetname almağa muvaffak olmuş ve İs-

tanbul Darülfünun Hukuk Fakültesinde ikmalî tahsil eylemiştir.

Devlet hizmetine Dahiliye Nezareti mektubî kalemi mü-lâzımlığı ile girmiş ve sırasile Dahiliye Nezareti mektubî hü-lefâlığı, İstanbul Vilâyeti Meclisi İdare zabıt kâtipliği, Sicili ahval idarei umumiyesi tescilât kalemi dördüncü sınıf kitabeti, Dahiliye Nezareti dördüncü ve üçüncü sınıf kitabetleri, Em-niyeti umumiye ikinci sınıf kitabeti, Emniyeti umumiye kalemi umumî kitabeti, Emniyeti umumiye seyrüsefer şubesi birinci sınıf kitabeti, Emniyeti umumiye altıncı şube müdür muavin-liği, Mamûretülâziz vilâyeti mektupçuluğu, Tire, Sivrihisar, İnegöl kaymakamlıklarında bulunduktan sonra 14/4/929 ta-rihinde üçüncü sınıf Mülkiye müfettişliğine tayin edilmiştir.

Merhumun kederdide ailesine ve arkadaşlarına beyanı taziyet eyleriz.

*

* *

Suret :

No. 629

Vekil Şükrü Kaya Beyefendinin Mülkiye müfettişi Servet Beyin ailesine çektiği taziyet telgrafı:

İstanbul Vilâyeti vasıtasile Mülkiye müfettişi merhum Servet Bey ailesine.

Kıymetli arkadaşımız Servet Beyin vefatı beni ve bütün meslek arkadaşlarını çok müteessir etmiştir. Kederinize iştirak eder ve taziyetlerimi arzeylerim efendim.

28/1/932

Dahiliye Vekili

Ş. Kaya

Aramızdan ayrılanlar

Dörtyol Kaymakamı İbrahim Bey

Merhumun Tercümeihali

Ivraniye kasabası eşrafından Hüseyin Efendi oğlu İbrahim Bey «1300» senesinde doğmuştur. İptidai tahsilini Usküp'te ve orta tahsilini Manastır Askerî rüştiye ve idadilerinde yaptıktan sonra Harbiye'ye girmiş ve «320» senesinde Harbiye'yi de ikmal ederek piyade ikinci mülâzimliği diploması almıştır.

Sırasile üçüncü ordu nizamiye yirminci alayın dördüncü tabur birinci bölük ikinci mülâzimliği, üçüncü ordu nizamiye on birinci alayının yedinci bölük mülâzim evvelilği, Yedinci kolordu makam yaverliği, Umum jandarma kumandanlığı makam yaverliği, Köprülü jandarma bölük kumandanlığı, Bağdat jandarma alayı erkân bölüğü kumandanlığı, Şile jandarma bölüğü kumandanlığı, Gemlik jandarma bölüğü kumandanlığı, Bilecik jandarma taburkumandanlığı vekâleti ve Ankara jandarma merkez bölüğü kumandanlığında bulunduktan sonra « 25 teşrinisani 336 da Yenişehir kaymakamlığına tayin edilmiş ve Gemlik, Saiteli, Nazilli, Gemlik, Mazkirt ve Ceyhan kazaları kaymakamlıklarında bulunduktan sonra son defa bulunduğu Dörtyol kaymakamlığında iken grip ihtilâtı neticesi zatürreeden vefat etmiştir. Merhumun kederdide ailesine ve arkadaşlarına beyanı taziyet eyleriz.

Gayri Resmî Kısım

Şehirler ve Belediyecilik

—...—

II

—Fransa'da —

Belediye meclisinin feshi

Her hangi bir belediye meclisi, İcra Vekilleri Heyetince karar verilip Cümhur Reisinin esbabı mucibeli (Dercet) si Resmî Gazete ile ilân olunmadıkça feshedilemez.

Belediye meclislerinin feshi hakkındaki esbabı mucibe taamülen tahdit edilmiş mahiyettedir. Bunlardan bir kısmı Şûrayi Devlet kararına müstenittir:

A: — Reylerin hemen bütün müzakerelerde tesavi su retile ayrılması ve bu yüzden karar ittihazının kabil olamaması.

B: — Belediye reis veya muavinlerinin tayini imkân haricinde bulunması.

C: — Belediye meclis intihabatının feshine birinci derecede karar varılmış olması gibi sebepler esbabı mucibe me-

yanındadır. Belediye intihabatının sureti kat'iyede feshi takarrür ederse bundan sonra fesh kararına lüzum yoktur. Bu takdirde doğrudan doğruya yeniden intihap yapılır.

Belediye meclisi içtimainın taliki

Ahvali müstacelede, belediye kanununun 43 üncü maddesine tevfikân valinin esbabı mucibei kararile belediye meclisi içtimaları talik olunabilir. Vali, bu kararını derhal Dahiliye Vekâletine arz etmek mecburiyetindedir. İçtimaların taliki müddeti hiç bir zaman bir ayı tecavüz edemez. Gerek belediye meclislerinin feshi ve gerek içtimaların taliki için müstemlekât hakkında buna mümasil hükümler vardır.

Belediye meclislerinin feshi, yahut bütün azasının istifası halinde ve belediye meclisinin teşekkülüne imkân kalmadığı takdirde hususî bir heyeti temsiliye, belediye vezâifini tedvir eder.

Fesh ve istifalardan ve yedeklerle de yeni bir meclisin teşkil olunamayacağı anlaşıldıktan sonra sekiz gün zarfında bu hususî heyet Reisicümhurun dekresile tayin olunur. Adet azası ahalisi otuz beş bine kadar olan belediyelerde üç olup bundan yukarı nüfuslu yerlerde yediye kadar çıkarılır. Decret'de belediye reisi ihtiyaç halinde reis vekilinin ismi tasrih olunur.

Belediye meclislerinin vazife ve salâhiyetleri

Esas itibarile belediye meclisledi kommün işlerini muhtariyetle idare ve tanzim eden İçtimâî bir uzviyettir. Bu işlerin tanzimini bizzat yapmağa mecburdur. Yani, belediye meclislerinin deruhte ettikleri vezaif, devir, ferağ kabul etmiyen esas-

lardandır. Belediye meclisi, kendisine ait işlerden hiç birisi için

diğer bir meclis veya komisyon tevkil edemez. Bu esas kanunda tasrih edilmemiş olmakla beraber, 4 şubat 1898 tarihli Şûrayı Devlet kararile tesbit olunmuştur. Bundan başka, belediye meclislerinin, her hangi bir iş için kommün ahalisi arasında (referendum) yapmağa salâhiyeti olmadığı da 15 kânunusani 1909 tarihli Şûrayı Devlet kararında izah edilmiştir. Bununla beraber belediye kanununun 61 inci maddesi belediye işleri tabiile umumî bir ifade altında belediye meclislerinin yapabileceği vezaifi genişçe bir formül halinde ifade eylemiştir. Bunlardan başka belediye meclisleri, kanun, nizam ile muayyen hallerde ve idare makamlarının talebi takdirinde rey beyan eder. Bazı ahvalde şikâyetler yapılabileceği gibi, re'sen temenni dahi izhar edebilir.

Kanun ve nizam ile muayen hususatta belediye meclislerinin kararları ittihazından bir ay sonra kendiliğinden lâzımülicradır.

Bu sureti vali veya kaymakama verilmiş olan bu kararlar için on beş gün sonra vali veya kaymakam, icrasına muhalif olmadığını beyan ettiği takdirde otuz gün mürûrundan evvel kabili icra bir hale gelir.

Bu vaziyet, Fransız belediyeciliğinin ne kadar kontrole tâbi ve merkeziyet usulile malûl olduğunu göstermekte ve İngiliz belediyeciliğinin geniş muhtariyetini aratmaktadır, Bundan başka, kanun aşağıda gösterilen işlerde mutlak surette mafevk idare âmirlerinin tasdikini istemektedir:

A: — Kommün emvalinde müddeti on seneyi geçecek tasarruflar.

B: — Emvalinin mübadelesi ve mahalli tahsisinin değiştirilmesi.

C: — Yeni inşaat, umumî veya kısımlî tamirat ve plân-

larile projeleri ve belediyenin, müsaadei mahsusasını almaksızın tahsil edebileceği adî ve fevkalâde irat menabii yekûnunu tecavüz eden masraflar.

D: — Sulh ve ibralar.

E: — Umumî yollarla meydanların tasnifi, tevsii, ve temdidi ve isim konması gibi hususat, isim konması hakkında 1816 tarihli (Ordonnance) i tadilen 3 kânunusani 1924 tarihli bir decret neşrolunmuştur. Buna nazaran umumî yolların ve meydanların isimleri vali tarafından tasdik olunacaktır.

F: — Mesireler, umumî bahçeler ihdas veya ilgası gibi işler.

G: — Belediyelerden yapılmış hibe ve teberrülerin kabulü (bu hususta 4 şubat 1901 tarihli bir kanun vardır ve bu kanun gerek devlete, gerek müesseselere yapılacak teberrüler hakkında ahkâmı muhtevidir).

H: — Belediye bütçeleri, bütçe yekûnu üç milyon frangı geçerse devlet reisinin tasdiki lâzımdır. (Bunların idare âmirlerince tasdiki bizde de kabul edilmiştir).

I: — Munzam tahsisatlar.

J: — Amortisman müddeti otuz seneyi tecavüz eden is tikrazlar, bunlardan başka kanun ile, mafevk merciden tasdiki tesbit edilen bir çok hususat vardır. Yukarıda sayılan işlerden bir kısmını, vali idare heyeti kararıla tasdik eder. Muayyen olan bir ay zarfında vali kararın icrasını tasdik etmezse ret manasını tazammun eder ve bu takdirde belediye meclisi Dahiliye Vekâletine müracaat edebilir.

Gerek belediye kanununun, gerek diğer hususî kanunların, belediye meclisi kararlarından bir kısmı için, alâkadar vekâletin tasvibini, vilâyet meclisi umumisinin veya daimî encümenini» tasdikini ve yahut bir decret neşrini veya kanun ısdarını talep eden hükümleri vardır.

Bütün bu takyidata rağmen, Fransız'lar, belediye meclislerinin vilâyet umumî meclislerinden daha kolay kendi fikir ve mütalealarını tatbik ettirebildiklerinden memnundurlar.

Halbuki, hakikatte bu gibi meclisler için en bariz hakkı teşkil eden bütçe tanzimi ve tasdiki mes elesinde vilâyet meclisleri daha ziyade hâkimdirler. Ve umumî meclislerin salâhiyeti belediye meclislerinin salâhiyetlerinden daha kuvvetlidir.

Çünkü, kanun, belediyeler için mecburî masrafları o kadar geniş mikyasta tatad etmiştir ki, hemen bütün belediye vezaifi buraya dahildir denilebilir. Mecburî vazifelere tahsisat tefriki de mecburidir. Binaenaleyh belediye meclisinin bütçe tanziminde bütçeye hâkim vaziyetinde bulunduğu aksam, ihtiyarî masraflarla gayrimelhuz masraflardır. Belediye varidatından munzam kesirlerde her sene umumî müvazene kanunile tesbit olunarak belediye meclislerinin eli kolu bağlanır.

Fakat vilâyet umumî meclislerindeki kanunî takyidat bu kadar şiddetli değildir. Buna mukabil belediye bütçelerinin irat membaları daha müteaddit ve muhtelifdir. Aynı zamanda muayyen masraflara mahsus ve münhasır muayyen iratlarda, vilâyet bütçelerindekinden azdır.

Belediye Reisleri ve Muavinleri

Fransız belediye kanununun 73 üncü maddesine nazaran her belediyede bir reis ile bir veya müteaddit muavin bulunur. Bunlar belediye meclis azası arasından seçilir. 8 mart 1912 tarihli tadilâta nazaran iki bin beş yüz nüfusa kadar olan beldelede bir ve nüfusu on bine kadar olan yerlerde iki muavin lâzımdır. Bundan yukarısı için her yirmi beş bin nüfus için bir muavin ilâve olunur. Bu muavinlerden başka 2 7 temmuz 1923 kanunile muayyen miktarda ve belediye reisinin teklifi

üzerine kendi vekâlet müddetince yedek muavinlikler ihdasına, belediye meclisi salâhiyettardır.

Belediye reisi ve azaları umumiyetle meccanen çalışırlar. Fakat 8 nisan 1914 tarihli bir kanuna göre Paris meclis azaları altı bin frangı tecavüz etmemek üzere bir tazminat alabildikleri gibi reisleri dahi temsil tahsisatı alabilir.

Reis ve muavin intihabı gizli rey ile meclisin mutlak ekseriyetile yapılır, iki defa yapılan intihapta hiç kimse mutlak ekseriyeti kazanamazsa üçüncü intihapta her kim en çok rey alırsa reisliği kazanır. Ve reylerde müsavat halinde en yaşlısı tercih olunur. Belediye reis intihabında, meclise en yaşlı aza rıyaset eder. Belediye reis ve muavinliğine intihabı caiz olmıyanları da kanunun sekseninci maddesi tasrih etmiştir. 8 temmuz 1908 tarihli bir tadile nazaran belediye reisi ve muavinleri istifa ettikleri takdirde istifanamelerini vali veya kaymakama verirler.

Belediye reisi, belediye idaresinin yegâne idare âmiridir. Ancak kendi mes uliyeti ve nezareti altında vazifelerinden bir kısmını muavinlerine, muavinlerin gaybubetinde, meclis azasından bir veya bir kaçına tevdi edilebilir.

Belediye reisinin şahsî menafüle belediye menafii tearüz ettiği takdirde belediye meclisi o iş için başka bir aza memur eder.

Reis ve muavinler, kararname ile kabili azildirler. Ve bu azil bir sene müddetle tekrar intihap edilmemelerini icap ettirir. (Bizde belediye memurlarının azli esası yeni belediye kanunile kabul edilmiş ise de, belediye memurları nizamnamesindeki (ihraç) cezasını, azil telâkki etmek gibi yanlış bir tefsire sapan bazı belediyelerimiz de vardır. Belediye reislerimiz, kabili azil değildir. Bu cihetten Fransa'dan daha demokrat bir esasa malikiz, reislerimiz ancak işten çektirilebilir. Ve meclisten ademi itimat reyi almaları da varittir).

Belediye reisinin bir çok mühim salâhiyetleri belediye meclisi ile idare âmirlerinin nezareti altındadır. (Hükümet kontrol ve müdahalesinin en bariz vasıflarından bir kısmı burada görülür).

Bu gibi nezaret altındaki işleri kanunun doksanıncı maddesi birer birer saymıştır. Bu meyanda:

A: — Kommün emlâkinin idare ve muhafazası.

B: — Belediye iradını tahsil ve belediye müessesasına nezaret eylemek.

C: — Bütçeyi hazırlamak ve masrafları için ita emirleri vermek.

D: — Belediye mesaii umumiyesini sevk ve idare eylemek.

E: — Belediye hududundaki yollara ait işleri görmek.

F: — Müddei ve müddeaaaleyh sıfatile mahkemelerde belediyeyi temsil eylemek.

G: — Ve sureti umumiyyede meclis kararlarını infaz etmek.

Gibi vezaif vardır Bundan başka belediye zabıtasile kır zabıtası işlerini idare âmirlerinin nezareti altında ifa eylemek belediye reisine ait vezaiftendir.

Daha mühim olarak kanun ve nizamların ilânı belediye reisine aittir. (Bu cihet bizim kanunda da nazari dikkate alınmıştır). Buna ilâveten kanun ve nizamların tenfizinde, belediye reisine teveccüh eden vezaif olduğu gibi emniyeti umumiye tedabirinin icrasında da belediye reisine düşen işler vardır. (Bizim kanunda bu cihet meskût kalmıştır). Belediye reisi bu işleri de idare âmirinin nezareti altında ifa eder.

Reis, ayrıca zabıtaya ait kanunların ve nizamların yeniden ilânile bunlara riayeti ahaliye tavsiye etmek salâhiyetini haizdir.

Belediye zabıta teşkilâtı

23 teşrinievvel 1919 tarihli bir tadile nazaran, belediye reisi, kanun ve nizamlarla, sureti tayini ayrıca tesbit edilmemiş olan bütün belediye memurlarını nasp ve azil edebilir.

Belediye zabıtası. — Belediye zabıtası, asıl vazife olarak, intizam ve asayiş umumiyenin muhafazasile mükelleftir. Bu meyanda:

A: — Umumî yollarda, sokaklarda, meydan ve rıhtımlarda emniyeti ve geliş gidiş intizamını muhafazaya,

B : — Tanzifat ve tenvirat işlerle, gelip geçenlere zarar verecek şekilde evlerden kirli sular akmamasına ve pencerelerden kirli şeyler atılmamasının teminine.

C: — Sükûneti umumiyeyi ve halkın istirahatini ihlâl edecek gürültülere meydan vermemek.

D: — Kilise, kahve, gazino gibi umumî yerlerde merasim ve ihtifallerde intizamı muhafazaya.

E: — Mezarlıklara nezaret ve daha bir çok vezaiife memurdurlar.

Her belediyeye bir veya müteaddit kır bekçisi de istihdama mecburdur. Bundan başka, kanun belediye hudutları dahilindeki nüfusu kırk binden fazla olan yerlerdeki belediye zabıta memurlarına ait teşkilât için belediye meclisi kararından sonra, Cumhur reisinin tasdikini şart koymuştur. Böyle bir teşkilât belediye meclisince yapılmadığı takdirde Şûrayı Devletin kararı ve reisicumhurun emrile, tahsisatı bütçeye konarak yapılabilir.

Belediye reisleri zabıta vezaiifini ifa ederken belediye meclisine karşı müstakil vaziyettedir. Yani meclisin nezareti altında değildir. Yalnız, zabıta işleri asayiş noktasından da hükûmetçilikle alâkadar olduğundan dolayı, idare âmirlerinin

nezareti altındadır, hatta idarecilerin bu nezareti o kadar kuvvetlidir ki idare âmiri reisin bu işlere tamamilе alâka göstermediğini anladığı takdirde reise ihtiratta bulunabilir. Ve nihayet onun yerine kendisi bizzat münasip göreceği inzibatî tedabiri ittihaz edebilir.

Belediye meclislerinin, belediye zabıta vezâifinde hukukî vaziyet ancak, zabıta memurlarının kadro ve tahsisatları içinde kendisini gösterir.

Belediye bütçeleri

Fransız belediye kanununun 132 inci maddesine nazaran bütçeler, adi ve fevkalâde bütçe namile ikiye ayrılır. Adi bütçenin varidatı arasında:

- 1 — Belediye emval ve emlâkinin gelirleri.
- 2 — Maliye kanunlarile belediyeye salâhiyet verilmiş nisbette adi munzam kesirler.
- 3 — Devlet vergilerinden belediyeye ait hisseler.
- 4 — Oktruva varidatı.
- 5 — Hal, panayır ve pazarlarda tarifesine göre alınan işgal resmi.
- 6 — Umumî yol, meydan ve rıhtımlarda ve sahillerde ve diğer umumî yerlerde işgal olunabilecek mahaller için verilen ruhsatıle hasılâtı.
- 7 — Belediye hududu dahilindeki köprülerden alınan müruriye ve kile, kantar ve ölçü resmi.
- 8 — Su tevziatı ve tanzifat gibi diğer belediye hizmetlerinden gelen irat.
- 9 — Her sene elde edilen diğer bütün daimî iratlar bu meyandadır.

Fevkalâde bütçeye gelince:

Bunun varidatı:

A: — Usulü dairesinde mezuniyet verilmiş fevkalâde resim ve vergiler.

B: — Satılan emlâk geliri.

C: — Hibe ve teberruatlar hasılatı.

D: — İstikrazlar hasılatı.

E: — Fevkalâde masraflar için oktruva üzerine yapıla bilen zamlar.

F: — Diğer her nevi muvakkat gelirler gibi muhtelif nevilerile adi bütçe varidat fazlasından terekkün eder.

Adi ve fevealâde bütçelerin masrafları

Bu masraflar, kommün işlerine ait daimî, her sene tekerrür eden masraflardır. Fevkalâde bütçenin masrafları, muayyen zamanlara mahsus ve muvakkat mahiyetinde olmak üzere fevkalâde varidatın ve adi bütçe varidat fazlasının tahsisi suretile yapılacak işlerin masraflarıdır.

Bütçelerde adi bütçe, fevkalâde bütçe namile iki isim almasından ziyade, hepsinin bir bütçe halinde yapılması ve bütçenin adi ve fevkalâde kısmı şeklinde tefriki malî nazariyelere daha uygun düşebilir.

Mecburî masraflar

Fransız kanunu mahallî muhtariyetlere bütçe yapmak hakkını vermekle beraber, millî kanunlarla, meclislerin bütçe üzerindeki tasarrufatını tahdit edecek mahiyette bir çok işler için tahsisat tefrikını mecburî kılmaktadır. Halbuki siyasî ve İctimaî hukuk noktai nazarından reşit addolunan milletlerde

bu gibi tahdidatın, idare âmirlerinin kontrolü şekline dahi yaklaşmaması ve kendi işlerini kendileri görmek üzere muhtar idareleri serbest bırakması icap eder. Mecburî masraflara bir çok teferrüata kadar kanun ile saymak, halk tarafından intihap edilmiş meclislerin, kendi beldelerine ait iyilik ve fenalığı takdir edemeyecek bir seviyede bulunduklarını kanun ile tesbit etmek manasına gelebilir. Hakikatte ise vazı kanunun böyle bir düşüncede bulunduğunu hiç kimse itiraf etmez.

Mecburî masraflar arasında:

1 — Belediye dairesi masrafları, belediye dairesi yoksa icar masrafı.

2 — Belediye bütçeleri masrafı, belediyeler mecmuası abonesi (bir kısım belediyeler için kanunlar mecmuası abonesi de mecburidir).

3 — İntihap masrafları.

4 — Ahvali medeniye sicilleri masrafı.

5 — Zabıtai belediye ve kır bekçileri masrafı.

6 — Mezarlıklar masrafı.

7 — Vacibültekiye borçlar mukabili.

8 — Belediye hududu içindeki yollar masrafı.

9 — Kanun ile belediyeye tevdi edilmiş diğer işlere ait masraflar vardır. Bu sonunculardan bir kısmı 14 temmuz 1914 tarihli, ihtiyarlara, dullara ve kimsesizlere yapılacak mecburî muavenetler hakkındaki kanunun 27 inci maddesinde tasrih edilmiştir. (Vilâyetlerde aynı kanunun 28 inci maddesine tevfi kan bu mecburî masraflara iştirak ederler.)

Bazı vergi ve resimler için, mafevk makamların tasdiki şart konmuştur. Oktruva bu meyandadır. Her hangi bir belediye oktruva alacağı zaman belediye meclisinin kararından sonra vilâyet umumî meclisi yahut onun müçtemi olmadığı

zamanda daimî encümenin kararını alır. Bütün bunlar devlet şûrasının mütaleası alındıktan sonra cumhur reisinin tasdikile kesbi kat'iyet eder. Oktruva üzerinde beş seneden fazla devam edecek zam veya tenezzüller için de aynı kanunî merasim ifa edilir.

Belediye kanununda yapılan 1902 tarihli bir tadile nazaran da belediye meclisleri adi kesri munzamlarla belediye yollarına ait fevkalâde kesirler hakkında, kanun ile muayyen nisbetler dairesinde karar ittihaz edebilir. İtfa müddeti otuz seneyi geçmiyen istikrazlar hakkında da karar verilebilir. Bu neviden bir kısım kararlar hakkında şûrayı devletin mütaleası ve cumhur reisinin tasdiki lâzımdır. İtfa müddeti otuz seneyi geçen istikrazlar bu meyandadır. 1922 tarihli tadilâta nazaran da itfa müddeti ne olursa olsun, istikraz yekûnu üç milyon frangı tecavüz ederse, yahut belediyenin eski istikrazları ile, yeni aktolunacak istikraz yekûnu üç milyonu geçerse, keza şûrayı devletin kararı ve cumhur reisinin tasdiki şart ittihaz olunmuştur.

Bütçenin ihzarı, reye iktiranı ve tasdiki

Her belediye bütçesi reis tarafından hazırlanır. Belediye meclisinin reyine iktiran eder, vali tarafından da tasdik veya tadil olunabilir. Fakat her hangi bir belediye bütçesi bütün mecburî masrafları nazarı dikkate almış ve mecburî, ihtiyarî, adi, fevkalâde masraflar için fevkalâde bir irat aranmamış ise mafevk makamlar tarafından tadil olunamaz. Bununla beraber bütçesi yekûnu asgarî dokuz milyon frangı bulan bütün belediye bütçeleri Dahiliye Vekâletinin teklifi üzerine cumhur reisi tarafından tasdika tâbidir. (Bu kayıt 25 mart 1922 tarihli bir tadil ile kanuna ilâve olunmuştur.)

Bütçenin tasdikından sonra alınması icap eden tahsisatlarda, bütçelerin tâbi olduğu ahkâma tâbidir.

Belediye meclisleri tarafından bütçeye konmuş olan gayri melhuz masraflar tahsisatı için bu tahsisatın sarf emrini takip eden ilk içtimada, belediye reisi evrakı müsbitesine meclise arz etmekle mükelleftir. Bu evrakı müsbite meclis kararına raptolunur.

25 mart 1922 tarihli tadilâta nazaran, belediye meclisi mecburî masraflar için tahsisat koymadığı ve yahut koyduğu tahsisatın, bütçenin tasdiki sırasında, noksan olduğu anlaşıldığı takdirde, bütçeleri yekûnu dokuz milyon frank ve daha yukarı olanlar için cumhur reisinin iradesile ve bundan daha az olanlar için vilâyet idare heyetinin kararı ve valinin emrile icap eden tahsisat tefrik olunur.

Bununla beraber, belediye meclisleri bu gibi işler üzerinde evvelemirde bir karar ittihazına davet olunmadıkça, re sen hiç bir muamele yapılamaz. Bu gibi masrafların nisbetini tesbitte esas son üç senelik tahsisatın vasatisidir. 1905, 1911 tarihli tadilâta göre de, filhakika bu gibi masraflara belediye varidatı kâfi gelmez. Ve belediye meclisince de vergilere munzam kesirler hakkında bir karar verilmemiş olursa, bu zamlar re'sen bir Decret ile tayin olunabilir.

Her hangi bir sebeple belediye bütçesinin tasdiki, tatbikat tarihinden sonraya kalırsa adi varidat ve adi masraflara ait geçen sene bütçesi yeni bütçenin tatbikına kadar devam eder. Bundan fazla olarak, bütçe hiç yapılmamış ise, vilâyet idare heyeti kararele vilâyetçe tesbit olunan bütçenin tatbikına geçilir.

Bütçenin tatbikatı vergi tahsilâtı

Geçen sene belediye bütçesinin tatbikatına ait olmak üzere belediye reisi tarafından hazırlanmış olan bütçe hesabâtı yeni sene bütçesinin tetkik ve tasdikından evvel meclisten geçer. Ve nihaî surette olmak üzere vali tarafından tasvip olunur.

Bütçe tatbikatına yegâne memur makam, belediye reisliği makamıdır, fakat, reis, usulü dairesinde sarfına vekil olduğu her hangi bir masrafı yaptırmazsa vilâyet idare heyeti karârile vali, bu vekâleti bizzat ifa eder.

1923 tarihli tadilâta nazaran müteakip üç senelik adi varidatı yekûnu bir milyon frangı tecavüz etmiyen belediyelerde belediye varidatı umumiyetle belediye tahsildarı tarafından ifa olunur. Bununla beraber üç müteakip senelik adi varidatı üç yüz bin frangı tecavüz eden belediyelerde dahi belediye meclisinin talebî üzerine belediye tahsildarları tayini de caizdir. Tahsildarlar, belediye meclisince seçilmiş üç namzet arasından adi varidatı beş yüz bin liraya kadar olan belediyelerde vali tarafından ve bundan fazla adi varidata malik belediyelere de Maliye Vekâletinin teklifi üzerine Reisicumhur tarafından tayin olunur. Bu namzetlerin reddi takdirinde belediye meclisi, yeni namzet göstermeğe mecburdur.

Belediye hesabı kat ilerini, son üç senelik adi varidatı üç yüz bin franga kadar olan belediyeler için vilâyet idare heyeti ve bundan yukarısı için divanı muhasebat tetkik ve tasdik eder.

Belediye meclisleri, belediye işleri haricinde de bir kısım mukarrerat ittihaz edebilirler. Bazı umumî müessesat üzerindeki vaziyetleri, hayır müesseseleri bürolarile, hastaneler ve darülâceze ve yetim yurtları ve iptidâî mekteplere ait

hesapların kontrolü salâhiyeti bu meyardadır. Bu gibi müesseseler senelik adi varidatının yakûnunu tecavüz etmiyecek miktarda bir istikraz aktetmek istedikleri ve bu istikrazın itfa müddeti on iki seneyi geçtiği takdirde belediye meclisleri bu hususta beyanı mütalea ederler. Valinin tasvibile istikraz aktolunur. Belediye meclisi tasvip reyini vermeden evvel vali istikraza müsaade edemez.

Darülaceze ve yetim yurtlarile hayır müesseseleri idaresi için lâzım gelen bir kısım idare heyeti azalarını da belediye meclisi seçer.

İstisnâî ve hususî hükümlere tâbi belediyeler

Paris, Lyon ve Marsilya şehirleri hususî ve istisnâî hükümlere tâbi olan Fransız belediyeleri nûmuneleridir. Bir zamanlar Paris, bir belediye olduğu kadar da bir vilâyet idi. Bir meclisi vardı, bu meclis hem belediye meclisi hem de vilâyet umumî meclisi vazifesini yapardı. Polis profesile Seine valisi icra işlerini görürlerdi. Bu iki valinin salâhiyetleri bir Decret ile tefrik edilmişti. Ve 5 nisan 1884 tarihli meşhur belediye kanunu Paris belediye meclisine tatbik edilmezdi. (1)

Fakat 1 kânunuevvel 1928 devrei teşriyesinde yapılan tadilâta nazaran Seine vilâyeti umumî meclisinin tekrar teşkilî ve Paris belediye meclisi teşkilâtı ve yeniden her iki meclise verilen salâhiyetleri tesbit eden yeni hükümler vazedilmiştir. (Bu salâhiyetler bilâhare tetkik olunacaktır.)

(1) 1925 de Paris meb'uslarından bir kısmı Paris belediyesinin beş kısma tefriklerde her birinde birer reis bulunması ve vilâyet umumî meclisinin mevcut salâhiyetinin muhafaza eylesini teklif etmişlerdir.

Lyon belediyesi bu şehirde bazı esbabı siyasiyeden ve sekenesinin çokluğundan dolayı, Paris şehri belediye teşkilâtına müşabih ahkâma tâbi kılınmıştır. Aynı vaziyette: (Rhone) eyaleti valisi (Lyon) şehrinin belediye reisi vazifesini görürdü. Bu şekil 1881 tarihinde neşrolunan kanuna kadar devam etti. O vakittenberi burada da intihap edilmiş bir belediye reisi vardır. Bununla beraber, eski idare usulünün bazı emareleri halen bakidir. Yani, Paris şehri banliyösü üzerinde, Paris'teki polis Prefetsinin salâhiyetini aynen Rhone valisi (Lyon) şehri ve banliyösü hudutları dahilinde tatbik eder. Aynı emarelerden olmak üzere şehir altı kısma taksim edilmiş olup, bunların her birisinde birer reis muavini ifayi vazife eder. Diğer iki kısmı da Orrondissements halindedir. Muavinler, 1881 tarihli nizamname ahkâmına göre vazife yaparlar.

Marsilya. — Marsilya belediye teşkilâtı, polis işi hariç olmak üzere diğer Fransız belediyelerinin aynıdır. 8 mart 1908 tarihli kanun ile burada, hükümet polis teşkilâtı yapılmamıştır. Bu teşkilât valinin emrinde bütün işlerini tedvir eder. Polis teşkilâtına ait masrafların (iki milyon sekiz yüz seksen bin) frangı dahiliye bütçesinden (600,000) frangı belediye bütçesinden verilir. Bu tahsisatın tezyidi icap ettiği takdirde belediye yeni masrafların yüzde ellisini tesviye eder.

Müstemlike belediyeleri

Cezair'in kısmı küllisinde tatbik edilen belediye usulü Fransa'nın diğer belediyelerinin aynıdır. Bundan başka; ahalisi Avrupalılarla yerlilerden mürekkep olan sahalarda ve yalnız yerlilerden mürekkep olan mahallerde tatbik edilen iki şekil daha vardır ki buralarda da gerek belediye idare

âmirleri ve gerek belediye azalan vali tarafından tayin edilmiştir. Buralarda mahallî muhtariyet yerine sıkı merkeziyete müşâbih bir sistem takip edilmektedir.

Belediye memur ve müstahdemleri

5 nisan 1884 tarihli belediye kanununun 88 inci maddesine nazaran, sureti tayini diğer bir kanun, nizam ve emirname ile tesbit edilmemiş olan bütün belediye memurlarının tayini salâhiyeti belediye reislerine aittir.

Belediye tahsildarları, oktruva şefi belediye sıhhiye işleri müdürü ve müze kütüphane muhafızları gibi bazı memurların sureti tayinini kanun ayrıca tasdik etmiştir. Bunun haricinde belediye idare memurları tesmiye edilen bütün memurların tayini belediye reisine bırakılmıştır.

Belediye reisinin bu tayin salâhiyeti o kadar mutlak ve reis bu işte o kadar geniş bir hürriyete maliktir ki meselâ yirmi yaşında her hangi bir adamı büyük bir şehrin belediye vezaifinden mühim birisine getirmek için hiç bir mânî kanunî yoktur.

(Ouest) belediye reisi bu geniş hürriyetten istifade ederek 1925 te belediye reisliği kâtipliği için bir münakaşa açtı. Ve iki bin franklık olan bu memurluğa 1780 frankla çıkan talibi tayin etti.

Bütün belediyelerin memur maaşları ve tekaüdiyeleri ile ikramiye ve tazminat gibi hususlarını tesbit eden umumî bir hüküm bu kadar her belediye kendi bütçesine göre kabili tatbik bulduğu şekli tatbik etmektedir. Bu ciheti nazarı dikkate alan vazii kanun 1919 da tesbit edilen ahkâmı kanuniyeye göre belediyeler için bazı mecburiyetler tahmil etmiştir.

Bu kanuna nazaran nüfusu beş binden yukarı olan belediyeler altı ay zarfında belediye memurlarının evsafını ve terfilerini ve tâbi olacakları disiplin şeraitini belediye meclisi kararla tesbit ve bu kararı vilâyetlerin tasvibine arz etmek mecburiyetindedirler. Vali tasdik etmez yahut valinin tadilâtını belediye meclisi kabul etmezse bir ay zarfında belediyece Şûrayı Devlete müracaat olunabilir. Belediye böyle bir tesbit kararı vermezse 10 mart 1920 tarihli bir Decret ye nazaran re sen vali tarafından tanzim olunan talimat Şûrayı Devlet kararla tatbik olunur.

12 mart 1920 tarihli bir madde kanuniyeye göre de kefaletle merbut memurları bulunan bütün belediyelerden yukarıdaki hükümler kabili tatbiktir. Bununla beraber belediye memurluklarına alınacaklar için yapılacak imtihanlar belediye âmirleri huzurunda olacağı ve burada belediye reisi riyaset vazifesini göreceği için her hangi bir talip hakkında bilhassa orta ve küçük belediyelerde reisler istediklerini yaptırabilmektedirler.

(İdarî bir tedbir olmak üzere 30 kânunusani 1924) te belediye kâtip ve memurlarından bir gurubun aktettiği içtima üzerine vaki olan talebe binaen Dahiliye Vekâleti belediye memurluklarına girecek namzetlerle belediyelerde bilfiil çalışmakta olan memurların amelî ve nazarî tahsilleri için bazı tedbirler ittihaz etmiştir, bu husus için vilâyetlere verilen emre nazaran bu işi için tesbit edilmiş olan belediye mıntakalarında maarif idaresi memurlarının nezaret ve idaresi altında bu memur ve namzetlerin amelî ve nazarî ders görmeleri tebliğ olunmuş ve muallimlerin tahsisatları da hükümetçe temin edilmiş, talebenin ikamet masrafı esas itibarile kendilerine ait olmakla beraber bu masrafı kâmilten veya kısmen tesviye etmekte belediyeler serbest bırakılmıştır.

Bununla beraber bir çok belediye idareleri, hükümetin bu işte, kendi salâhiyetini tecavüz ettiği kanaatindedirler. Ve hatta vazife başından ayrılan belediye memurlarının kısa bir müddet te olsa infikâkları doğru olmadığı, ve bilhassa belediye işlerinin esas itibarile amelî ve ancak vazife başında görülecek sitajla öğrenilebileceği mütaleasındadırlar.

Bu mütalealardan sonra Dahiliye Vekâleti, 1925 de yaptığı bir tamim ile, belediye memurları için vilâyet dairelerinde vilâyet idare âmirleri tarafından konferanslar verilmesini tebliğ eylemiştir.

Ve nihayet 1928 de vilâyetlere yazılan bir tamim ile de, belediyelerin her hangi bir işinde, o işe bihakkın vakıf ve mütehassıs kimseler lâzım olduğu takdirde, bu gibi zevatın, Paris şehircilik enstitüsü eski talebeleri arasında bulunabileceğinin belediyelere iblâğı rica edilmiştir.

Bu gibi, İdarî tedbirler gösteriyor ki, belediyelerde memur ve müstahdem içinin yeknesak ve umumî olarak bir sistem dahilinde, mafevk İdarî makamların emrile tesbitine imkân yoktur. Yalnız, tahsil görmüş liyakatli memurlara lüzum olduğunu, kendi işlerinde bitt tecrübe hisseden ve ihtiyacı duyan büyük belediyeler, kendi kendilerine yine bu işleri az çok tanzim etmişlerdir. Fakat bu tedabirde tahsil görmüş belediye memurları guruplarının arzuları da âmil olmuş ve belediye menafiinin hüsnü idaresi aynı zamanda umumî intizamı mucip esaslardan olduğundan ve belediye memurlarının eli çalışabilecek malûmatlı kimseler olması ve hatta vezaifi umumiyeiyi tedvir eden memurların derecesine yakın ilmî liyakatte bulunması kabil olduğu takdirde iyi neticeler vereceğinin bir çok belediyelerce kanaat etmişlerdir.

Bu umumî kanaat üzerine Fransa'nın bir çoğu az mühim olarak köy belediyesi olmak üzere 24-25,000 komünün-

de yekdeğerine müşabih tedabir ittihaz olunmuştur. Bu meyanda kommün dahilindeki mektep müdür veya muallimi bir devlet memuru olduğu halde her an belediye muavenete amadedir. Hatta bir çok yerlerde belediye umuru tahririyesine bakarlar. Müdür veya muallimin tahsili bu işler için bir karantı olmakla beraber muallim mekteplerinde nazarî kurslar tertip edilmiştir. Bu kurslarda belediye umuru idariye ve tahririyesi için dersler gösterilmektedir. Buna ilâveten hukuku esasiye, hukuku umumiye ve hukuku idarenin ve hatta hukuku medeniyenin mukaddematı ve esasları hulâsatan okunulmaktadır.

Binaenaleyh büyük ve umumî işlerin gayet mahdut olan bu nevi küçük belediyelerde mektep müdür veya muallimleri belediye işlerde uğraşabilmek ve bazan komşu arkadaşlarından istifade etmektedir. Müdür veya muallim gurupmanları bu işlere dair müşevve vazifesini ifa etmek ve hatta neşrettikleri mecmua ile de bu vazife ait malûmat ve tetkikatı arkadaşlarına arz etmektedirler. Bundan başka belediyenin belediye kanun ve nizamlarına ve talimatlarına dair olarak ihzar etmiş olduğu kütüphane, mektep müdür veya mualliminin tetkikatta bulunması için amadedir. Daha mühim bir işte, tereddüt hasıl olduğu takdirde, keyfiyet kaymakam veya validen sorulabilmektedir.

İşleri, doğrudan doğruya, bir belediye kâtibini meşgul edecek derecede ilerlemiş olan küçük şehirlerde yukarıda zikri geçen 12 mart 1920 tarihli kanuna tevfikân, sırf belediye işlerinde meşgul memur istihdam ettiklerinden dolayı aynı kanuna tâbi olabilirler. Bu takdirde İdarî malûmat kurslarından yetişmiş memurlar bulunabilir. Aynı iş için bilhassa büyük belediyelere lüzumu olan memurlar (Belediye idareleri millî mektebi) mezunları arasından alınmaktadır.

Mezkûr kurslardan birisi, 1920 de (Lyon) belediyesi tarafından açılmıştır. Bu ihzârı kursta belediye memur ve kâtipleri yetiştirilmektedir. Lion ve civarındaki belediye memurlarının bir çokları ile imtihanında muvaffak olmuş mahalli halkından bir çokları bu kurslara iştirak etmişlerdir. Dersler, Liyon belediyesi âmirleri tarafından verilmektedir.

(Nancy) de hukuk fakültesi 1921 de idarei umumiye memurları için bir kurs açtığı gibi 1922 denberide mezunlarına şهادetname vermektedir. Şehir belediyesi kâtibî umumisi (muavin vaziyetinde) dahi haftada bir saat bu kursa ders okunmakta ve kendi intihap ettiği mevzularda ayrıca konferanslar vermektedir.

(Nates) şehrinde de belediyenin teşebbüsü üzerine (Noterlik ve hukuk serbest mektebi) tarafından belediye nemurlarına mahsus olmak üzere hukuku esasiye ve hukuku dare kursları açılmıştır. Burada dahi imtihanla geçen memurlara vesika verilmektedir. Aynı belediye böyle bir vesika veya diplomayı haiz olmıyan memurları ancak stajyer suretile istihdam etmekte ve memuriyetinin tasdikini diploma ihzına talik etmektedir. Civar küçük belediyeleri memurları cin de Nates belediyesi ağustos aylarında birer kurs açmakta ve imtihanla geçenlere civar küçük belediyelerde istihdam olunabilmek vesikası verilmektedir. Bu kurslar şehir belediye dare âmirleri tarafından ders verilmek suretile idare edilmekte ve hukuku esasiye ve idare nazariyatile belediye kanunu hakkındaki izahat kursun esasını teşkil etmektedir. Şehir belediyesi bu kurslara devam edenleri kendi işlerinde anelî olarak ta çalıştırmakta ve kendilerine münasip ücret vermektedir. Bu talebeler tatile tesadüf ettiğinden bir leyli nektepte yatırılmakta ve iâşe edilmektedir.

(Nord) vilâyeti meclisi umumî tarafından tahsis olunmuş yirmi bin frank kadar bir para ile de (Sille) hukuk fakültesi tarafından idarei mahalliyeler hakkında son zamanlarda bir kurs tertip olunmuştur. Bu kurslar iki sene devam etmekte ve dersler hen on beş günde bir, cumartesi günleri öğleden sonra verilmektedir. Neticede imtihanda muvaffak olanlar, mahallî idarelerin mühim vazifelerine alınabilecek bir kudreti İlmîyeyi ihraz etmektedirler. Halen altmışa yakın belediye memuru bu kurslara devam ediyor.

Bundan başka (Montpellier) Hukuk Fakültesi de belediyelerin İdari ve malî işleri için bir senelik konferans serileri tertip etmiştir.

Daha yeni olmak üzere: Aşağı yukarı (Rhin) eyaletlerde Moselle vilâyeti belediye memurları birliği, aşağı Ren umumî meclisinin mütaleasını aldıktan sonra, belediye memurlarının mahallî idareye ait malûmatlarını tevsi ile meşgul olmak üzere bir komisyon teşkilini temin etmişlerdir. Bu komisyonun teklifatında, (Strasbourg) Hukuk Fakültesile birlikte çalışmak üzere beynelvilâyat muhtar bir tahsil müessesesi vücade getirilmesi ve masarîfinin üç vilâyet tarafından tesviyesi ve belediyelerin de masrafa iştirakte serbest bırakılması talep edilmiştir.

Bu şekil olmadığı takdirde Strasbourg Hukuk Fakültesinde belediye idaresi mektebi namile bir mektep açılması ve bütün belediye memurlarının bu mektebe girebilmeleri ve 16 yaşında bulunan her vatandaşın da aynı müesseseye devam edebilmesi istenmiş ve bu şekil kabul olunmuştur.

Paris mıntakasında belediye memurlarının tahsiline dair olan müesseselere gelince:

Bu mıntakadaki şehircilik enstitüsü ve belediye idareleri millî mektebi, bütün memleket dahilindeki belediye me-

murlarının ihtisaslarını temin için umumî bir merkez teşkil eder.

Şehircilik enstitüsü, 1919 da şehirler hakkında yüksek tetkikat mektebi unvanile açılmıştı. Yeni ismile 1924 de Paris darülfkanunile birleştirilmiştir. Masrafı Seine departmanınca tahsis olunan paradan ve imtihan harçlarından temin olunmaktadır. Müessese iki kısımdan mürekkep olup birisi sırf şehircilik işlerine, diğeri de 1922 denberi müesses bulunan ve 1929 da şehircilik enstitüsüne ilhak edilen belediye idareleri millî mektebi tedrisatına tahsis edilmiştir. Tahsil müddeti iki senedir. Tedrisatta, bilhassa: Şehirlerin İctimaî teşkilâtı, İdarî teşkilâtı, İktisadî teşkilâtı ve şehir işlerindeki memurların tarzı mesaisi, şehircilik san'atı (san at, fen ve inşaat sistemleri) esastır. Dersler, akşam saat altıda verilir. Bunun için talebenin diğr tahsillerine mâni değildir. Diploması bir belediye memurluğuna hak bahşetmez. Ancak imtihana girmek hakkı verilir. Belediye idareleri millî mektebi asıl şehircilik enstitüsüne girmek için ihzarî ve İdarî mahiyettedir. Millî mektep kısmına girebilmek için de tahsili az olanlara mahsus ayrıca altmış derslik bir devre takip olunur.

Enstitünün senelik kayıt ve kütüpane ücreti yüz franktır. Bazı belediyeler, memurlarının tahsil masrafını kabul etmişler ve bir kısmı da imtihanda muvaffak olduğı takdirde masrafa mahsuben bir tazminat verilmesini esas ittihaz eylemişlerdir. Bir kısmı belediyelerde, imtihanda muvaffak olan memurun derecesini terfi ile iktifa ederler.

Seine departmanı ve Paris şehri civarındaki 80 belediyeden takriben nısfı, bütün Fransız belediyeleri içinde bir istisna teşkil eder gibi, kendi memurlarının seçilmesinde, mtihanlarmda ve terfilerinde ne gibi esaslara riayet olunması lâzım geldiğini kommünler arasında müşterek bir ni-

zamname ile tesbit ve kabul eylemişlerdir. Hatta bu cümleden olarak, müşterek bir imtihan komisyonları olduğu gibi, lüzumunda nizamname maddelerinin taayyün manası için teşekkül etmiş müşterek bir komisyonları daha vardır.

Bundan fazla olarak, belediye memurluklarının mertebe ve dereceleri ve bunlar arasındaki mesai taksimi de birbirine müşabihdir. Bu derecelerin tesbiti, her memurun, Sen eyaleti valiliği murahhasının riyaset ettiği ve üç belediye reisile, iki yüksek belediye memurunun bulunduğu bir jüri huzurunda verdiği imtihan ile tesbit olunur. Aynı zamanda kabiliyet ve iktidar derecesi listeleri, muhtelif derece ve memuriyetler için muayyen yaşlar ve muayyen müddet belediyelerin muayyen vezaifinde hizmetle mukayyettir. Bununla beraber, her hangi bir hizmetin inhilâlinde belediye reisi, imtihandan geçmiş memurlara ait listede aynı derecede bulunanlar arasından istediğini seçmekte muhtardır.

Mahallî İdareler Umum Müdür Vekili Muavini
K. Naci

Hukuku İdare

İktisadî işlerde

Geçen sayıdan mabat

Memleket dahilinde kabili seyrüsefer
su yolları, Nehir ve kanalların
şeraiti kanuniyesi

Kabili seyrüsefer nehirler devletin tabîî olan emlâki umumiyesindendir. Hakkı tasarrufu nehir suları üzerinde ve nehirlerin yataklarındadır.

Bu itibarla devletin bunlar üzerindeki hakkı zabıtası gayet âsîdir. Turuku umumiye kenarındaki esbabı arazinin turku umumiyeden mütevellit hukuku vecaibi varsa nehir kenarındaki esbabı arazinin de hukuku ve vecaibi vardır. Bu hukuku vecaibin başlıcası, yedek çekme mükellefiyeti ve suların çekilmesinden meydana çıkan araziden istifade hakkı.

Devlet meydana çıkan arazi ve adacıkların sahibidir.

Kanallar

Kanallar sâi ve amelin meydana getirdiği tesisattır. Ve devletin sun'î olan emlâki umumiyesindendir.

Hukuku İdare — 8

Kanallar için kanallar kenarındaki eshabı arazi hakkında hiç bir ahkâm mevcut değildir.

Kanallarda yedek çekme ve suların çekilmesinden meydana çıkan arazi olmadığı için bu nevi külfet ve nimet mevzuu bahsolamaz. Bu itibarla devlet bir kanal tesis etmek arzu ettiği takdirde seyrüsefere lüzumu olan her şeyi tedarik etmek mecburiyetindedir.

Aynı zamanda yedek çekme yolu yapmak için lüzumu olan araziyi de satın alır.

Memleket dahilinde kabili seyrü sefer su yollarındaki ameliyeler ve alât ve edevat.

Tabîî olarak seyrüsefer imkânı olan su yollarından istifade usulü pek eskidir. Ve pek iptidaî zamanlarda da mevcuttur. Bu su yollarının bütün noksanına rağmen bunlardan istifade edilirdi. İstifadenin mahdud bir şekilde kalması nazari dikkati celbettiğinden devletler bu yollardan azamî istifadeyi düşünerek bir takım ameliyelerle ıslah çarelerini düşünmüştür.

16 ıncı asırda su benteri yapılmış ve gemiler bu suretle bu yollardan istifade etmiştir. 17 inci asırda sun'î kanallar bütün teferrüat ile inşa edilmiştir.

Memleket dahilindeki su yollarından seyrüsefer noktasından istifade etmek için bu yolların hususiyetlerini ve ihdas ettikleri müşkülâtı nazari dikkate almak lâzımdır. Meselâ mesafenin fazlalaşması

cereyanın aksi istikameti (denizden memleket dahiline getirilecek eşya hakkında) ve cereyanın sür'ati.

Kanallar hakkında bu müşkülât mevzuubahs değildir. Kanallar ne mesafeyi uzaklaştırır, ne de cereyanın aksi istikameti olmasını tesir icra eder. Ve ne de cereyanın sür'ati mevzuubahstir.

Kanallar yalnız nehirlerden bazı defa biraz daha dar olmak itibarile daha az faaliyete müsaittir. Bir de bentlerin taşması mahzuru vardır.

Tabîî kabili seyrüseferin su yolları bir takım ameliyeler ile tekemmül ettikçe nehir vapurculuğu da inkişaf etmiştir.

Evvelce yedek insanlar ve hayvanlar tarafından çekilirken elyevm bu hizmeti romorkörler ifa etmektedir. Ve bu seyrüsefer de denizde olduğu gibi muntazam bir vaziyete girmiştir. Bu itibarla 1912 senesinde memleket dahilinde kabili seyrüsefer su yolları bürosu tesis edilmiştir. Bu büroya şahsiyeti medeniye ve istiklâli maliye verilmiştir.

Ameliyelerin icrası şekli

Burada seyrüseferi alâkadar eden ameliyeler mevzuu bahistir. Evvelce bütün ameliyeler imtiyaz şeklile devlet nam ve hesabına icra edilirdi. Halbuki elyevm mer'i usul tesisat ve inşaat ve antriyet devlet tarafından doğrudan doğruya yapılır. Alât ve edevat ve sairinin mahalli eşhası hükmiye (kommün veya ticaret odaları) imtiyazı verilir. Alât ve edevat meyanında vapurların tahmil ve tahliyesine mü

teallik alât ve edevat ve yahutta römorkörler gibi alâtı cariye vardır, imtiyaz şeklini kabul eden devletler de buralardan istifade edenlerin istimal bedeli vermeleri zaruridir.

Malî vesait

Eski devirlerde memleket dahilindeki kabili seyrüsefer su yolları için devletin masarifatı lâşi kabilindendi. Maahaza diğer taraftan da bu su yolları tekemmül etmemiş bir vaziyette idi. Bu itibarla bütçesinde bu gibi masraflar bulunmazdı. Su yollarından istifade etmek kesbi ehemmiyet etmeğe başladığı zaman devlet bu masrafı istimal edenlerden Peaje suretile almağa başlamıştır. Bilâhare mahallî eşhası hükmiyeye devredilmiş, tekrar devlet tarafından satın alınmış, bu suretle memleket dahilinde kabili seyrüsefer su yolları bir çok evalution geçirmiştir.

Nihayet 1903 senesinde tesbit edilen şekil elyevm caridir. Ve bu su yolları bu suretle idare edilmektedir.

Tesisat ameliyelerinin bu su yollarından istifade eden mahallî teşekküllerin asgarî yüzde ellisini vermek mecburiyeti tahmil edilmiştir. Ticaret odaları kommün (vilâyetler) diğer taraftan istimal edenlerden alınacak ücrette mahallî teşekkmektedir. Maahaza mahallî teşekküller devleti tesisat masrafına iştirak ettirmeksizin de istikraz akdile bu su yollarını tesis etmektedirler.

İstimal edenlerden ücret alınması pek tabîi ve pek makuldür. Zira bu su yollarından istifade edenler kommnü halkından ziyade büyük nakliyatçılardır.

Kabili seyrü sefer yolların zabıtası

Kabili seyrüsefer nehirler ve kanallarda emlâki umumiye devlettendir. Ve turuku umumiyenin muhafazası hakkında cari olan ahkâm su yollarının muhafazası hakkında da caridir.

Her kimki seyrüseferin muntazaman cereyanını işgal edecek zarar iras ederse takibatı kanuniye ve binnetice cezayı naktiye mahkûm olacaktır, kaidesi caridir.

Seyrü sefer Zabıtası

Kabili seyrüsefer inhar ve kanallarda seyrüsefer zabitesinin tanzimi valiye aittir. Binaenaleyh vali bu hususta karar ittihaz edebilir. Ve turku umumiye hakkındaki seyrüsefer zabıtası bunlarda da caridir. Tehlikeli mevadın nakli hakkında ahkâmı hususiye caridir. Buralarda balık saydı zabıtası da valiye aittir. Maamafili olta ile balık saydı serbesttir.

Valinin kabili seyrsefer inhar ve kanallar hakkında kararlar ittihaz etmek hususundaki salâhiyetleri eski mevzuatı ikmal şeklindedir. Bu tak-

dirde turku ummüye hakkındaki salâhiyeti istimal ediliyor demektir ki kararlarını idare heyetinden geçirmek mecburiyetindedir.

Yeni ahkâm vazetmek istediği takdirde bundaki salâhiyeti alelâde basit mesaile inhisar etmektedir.

Diğer hususata gelince vali inhar ve kanallarda tahmil ve tahliyi tanzim hususunda kararlar ittihaz edeceği gibi vapurların seyrüseferi hakkında da kararlar verir.

Merakibi bahriyenin, ticari işletmenin şeraiti kanuniyesi

Mavna ve sandalcılık inhar ve kanallarda tamamilen serbesttir. Ve nakliyat hususâtında kanunu ticaret ahkâmı tamamilen caridir. Yalnız şayet idare bu kanallardaki nakliyatı hidematı umumiyeden addedip monopolize ettiyse mes'ele değişir. Bu hâdise müstesnadır.

İnhar ve kanallarda seyrüsefer edecek merakibin kaydedilmke, mesaha edilmek mecburiyeti vardır. Aksi taktirde ihzar edilecek zabıt varakası mahkemeye tevdi edilir. Diğer taraftan seyrüsefer edecek merakibi bahriyeye dahili seyrüseferi tanzim ve terqip için ipotek şekli kabul edilmiştir. Memleketin mutat zamanlarında imtiyaz suretile şirketlere verilen nehir ve kanallar hidematı harp zamanında her şey gibi hükümete devredilir. Ve hükümet işletir.

Şimendiferler ve vapurlarda olduğu gibi nehir ve kanallar nakliyatını temin eden şirketler eşya için leter devoitur vermeğe mecburdur. Vapurlarda olduğu gibi navlon mukavelenameleri tanzim etmeğe mecburdurlar. Diğer taraftan merakibi bahriye aynı liman için nöbete tabidirler.

Ticari işletmenin şeraiti iktisadiyesi

Büyük muamelâtı tüccariye olduğu için navlon hakkında rekabet mevzuu bahsolmaktadır. Esasen nehir ve kanallarda nakliyatçılık demokratik ve ailevî bir rejime tâbidir.

Nehir ve kanallardaki nakliyat ücreti ayrıca istimal ücretinin zammile tezayüt etmemektedir. Maahaza sigorta ücretlerinin zammı nakliyat ücretine tesir yapmamaktadır. Masraf âmillerine gelince: Yalnız tesisat ve işletme masrafı vardır. Tesisat masrafı istiksar edilecek derecede olmadığı gibi şimendiferle de kıyas edilemez.

Seyrüsefer şeraiti muntazam ve nehir enli ise nakliyat ücreti gayet azdır. Kanallara gelince tesisat masrafından dolayı nakliyat ücreti biraz daha farklıdır. Binaenaleyh Fransa'da kanallardaki nakliyat ücreti şimendifer nakliyat ücretlerinden pek az ucuzdur. Fark gayet azdır.

Nehir yolları nehrin büyük ve bütün şeraiti seferiyeye muntazam bir surette malik olduğu takdirde şimendiferlere tefevvuk edebilirler.

Nehir kenarındaki müessesalın nehir yollarından istifadesi daha tabiidir. Zira tahliye ve tahmiliye masrafından istifade etmektedirler.

Şimendiferlerse nakliyatı umumiyesi itibarile nehir yollarına müraccahtır.

Seyrüsefer şimendiferlerde muntazam sabit ve daha seridir. Bu itibarla rekabet ve serbesti rejiminde tercih keyfiyeti daima şimendiferlerdedir.

Bundan dolayı vazii kanunun memleketin iktisadiyatı ve imarı noktasından nehir yolları nakliyatına bazı müsaadat temin etmek lâzımdır.

Diğer cihetten nakliyatın devam ettiği müddeti, sür'ati, emniyeti, müşterilerin evsafını, eşyanın cinsini, mevsimi İktisadî kiriz zamanlarının tesirâtı şimendiferler veya nehirler nakliyatının ikisinden birisini tercihe âmil olmaktadır. Yine bu şerait nakliyat ücretlerinin teshilinde rol oynamaktadırlar.

İşte nihayet bu şerait ve nakliyat ücreti tüccar ve sanayi adamını bu iki nakliye vasıtasından birisini tercihe sebep olmaktadır.

Almanya'daki nehir yolları kabili seyrüsefer olmak itibarile en müsait şerait altındadır. Meselâ Ren nehri bütün evsafı cami olmakla beraber gayet tatlı bir meyli vardır.

Halbuki Fransa'nın Ron nehrinin meyli Ren nehirinden üç defa fazladır. Sen nehrine gelince bu nehrin ivicacı çoktur.

Meselâ Paris-Ron kuş bakışı 130 kilometre iken Sen nehri ile 240 kilometredir. Bu noktai nazardan Fransa'da daha ziyade kanallardan istifade edilmektedir. Maahaza Fransa vazii kanunu nehir yollarına bazı fevâit temin etmiştir. Evvelâ şimendiferler nakliye ücretinin tesbitinden tamamen serbest değillerdir. Halbuki nehir yollarındaki vesait bu hususta tam bir serbestiye maliktir. Şimendiferler muntazam seyrüsefer temin etmeğe mecbur oldukları gibi her türlü eşyayı nakletmek mecbuririyetindedirler. Nehir yollarında ise bu hususta sureti kat'iyede hiç bir tahdidat yoktur. Bu suretle fazla bir talep karşısında nakliye ücretlerini tezyit ederek nakliyatın bir kısmını üstünden şimendifere atar. Şimendiferler içinse böyle bir emri vaki imkân yoktur.

Nehir vesaiti nakliyeciliğinin şu halde şimendifer nakliyatçılığına iki noktadan istifadesi vardır.

1 — Ücreti nakliyenin tamamen serbest olması.

2 — Ve işletme hususunda bir serbestiye malik bulunması. Kanallarda ise ücret istimal olmaması nakliye ücretinin ucuz olmasını temin eden en esaslı âmildir.

Şimendiferler ise nehir yollarına tarifelerinde nakliye ücretlerinin maliyeti fiatı kadar tenzilât yapmak suretile rekabet edebilir. Bu tenzilâtı sırf rekabet edilen sahada yapabilir. Fakat hükümet bu tenzilâtın kumpanyanın istediği miktarda yapılmasına müsaade edemez.

Muhakkak surette şimendifer nakliyatı ücreti ile nehir nakliyatı ücretinde nehir yollarının lehine olarak yüzde yirmi fark olmalıdır.

Şimendifer otomobilciliğin inkişafı üzerine nehirlerdeki seyrüseferin akibeti mevzuu bahistir. Bunun için mevcut olan nehir yollarile yeniden tesis olunacak nehir yolları nazari dikkate alınmalıdır.

Mevcut olanlar hakkında bunlardan azamî istifade yollarını aramak ve idamelerini temin etmekten başka çare yoktur.

Yeniden tesise gelince: Fevkalâde ihtiyaç olmadıkça yeniden tesisat yapmak bir hatadır. Ve hakikaten beyhude bir israftır. Yeniden nehir yolları tesisatı için sarfedilecek milyonların şimendiferlere sarfı bin defa müreccahtır.

Maahaza mecburiyet ve fevkalâde vaziyet kanal tesisatını icap ettirir. Meselâ iki merkez arasında inşa olunacak bir kanal gibi. Tabiî bu tesisat ihmal edilemez. Fakat adalet ve hakkaniyet her iki vesaiti nakliyeyi aynı derecede himaye etmek ve birine diğerinden fazla hukuk temin etmemektir. Zira bu mesaide bir taraftan menafii umumiye ve diğer taraftan devlet hazinesinin menafii alâkadardır ki netice itibarile ikisi de aynı şeydir. Zira nihayet her iki surette de mükelleflerin heyeti umumiyesinin menafii mevzuu bahistir. Hulâsa olarak denilebilir ki esasen mevcut nehir yollarında azamî istifade ça-

relerini aramak, şimendiferle nehir yolları arasında halkın menafiini ihlâl etmemek şartile nakliyat ücretinden dolayı rekabet yaptırmamak lâzımdır. Yeniden su yolları ve kanallar tesisatı ise menafii umumiye lehine olmaktan ziyade bir kaç tane hidematı umumiye nafia müteahhitlerinin işine yaramaktadır.

Cari suların istimali Kabili seyrüsefer ırmaklar

Kabili seyrüsefer ırmaklar emlâki umumiyei devlettendir. Halbuki kabili seyrüsefer olmıyan ırmaklar emlâki umumiyei devletten değildir. Birincilerde ırmakların yatakları ve sular devlet malıdır. Binaenaleyh devletten müsaadei mahsusa istihsal olunmadıkça bunlar işgal edilemediği gibi sular istimal ve anlardan bilâmezuniyet istifade edilemez.

Bent inşası suretile ırmaklardan istifade yalnız emlâki umumiyei devletin işgali değil belki ayrıca cari olan suyun istimal ve istihlâkidir. (Meselâ su değirmenleri, arazi sulama ve saire) Binaenaleyh ırmaklardan her hususta istifade, devletten mezuniyet almağa mütevakkıftır. Aksi takdirde emlâki umumiyei devlete tecavüz maddesinden dolayı bir cürüm irtikâp edilmiş olur. Bunlar hakkında iki türlü mezuniyet mevzuu bahistir.

1 — Alelâde mezuniyete tâbi olanlar.

2 — Prise d'ean des etablissement fondes en titre. Bunlara da iki suretle tasarruf edilmiş olur. Ya

işgalde müruru zaman vardır. Devlet bunu bir emri vaki olarak kabul eder. Ve esbabı hukukiyeden dolayı tasarruf senetlerini şağile verir. Ve yahut ta devet emvali umumiyesinden bir kısmını satar ve tapusunu verir. Ve yahut ta istimal imtiyazını verir.

Kabili seyrüsefer ırmaklardan alelâde mezuniyetile istifade usulü

Devlet emlâki umumiyesini tasarrufta serbest olduğu için mezuniyet talebini kabul veya redde hakkı hiyarı vardır. Mezuniyet verdiği takdirde bu müessese muvakkat bir şekilde kabili seyrüsefer ırmakların cari sularından istifade eder. Hükümet tarafından verilecek bu mezuniyet Şûrayı Devlet kararının iradei milliyeye iktiran etmesile tekemmül eder.

Mezuniyet itasında hükümetin nazari dikkate alacağı nokta: Suyun hacmi, miktarı, ve şelâlenin yüksekliği, ırmakta seyrüseferin intizamı, ırmağın tarafeyninde bulunanların hukuku, ırmağın daha aşağısında bulunanların imtiyaz hakları.

Mezuniyet verildikten sonra imtiyaz alan ah-kâmı kanuniye dairesinde imtiyaz hakkından istediği gibi istifade edebilir. Ademi istimalden dolayı devlet mezuniyeti iptal eder. Devlet aynı ırmak üzerinde müteaddit imtiyazın aynı elde toplanmasına mâni olmağa çalışır.

İmtiyaz alanın devlete karşı malî vecaibi: Emlâki umumiyei devletin işgal edilmesinden dolayı devlete bir şey verecektir. Diğer taraftan da imtiyaz alan devlete karşı malî bir taahhütte daha bulunacaktır ki devlet ırmak civarında kurutma ameliyesi yaptırttığı takdirde bu ameliyeye iştirak edecektir.

İmtiyaz alanın hukuk ve vecaibi

İmtiyaz alanın devlete karşı bir takım vecaibi olduğu gibi eşhası saliseye karşı da bir takım vecaibi vardır. Filhakika nazariyatta imtiyaz olmak itibarile imtiyaz alanın ırmak üzerinde muvakkat bir hakkı işgali var ise de hakikatte eşhası saliseye karşı imtiyaz alan tam bir mal sahibi vaziyetindedir. Binaenaleyh eşhası saliseye kendi hukukuna riayet ettirmekle mükelleftir.

İmtiyaz alanın devlete karşı olan vecaibine geline bu vecaipte tabiatile şartnameden doğar. Şartname ahkâmına ademi riayet tabiatile imtiyazın feshini intaç eder.

İrmakta menafii âmme noktai nazarından bir tesisat yapıldığı takdirde devlet vermiş olduğu imtiyazı feshetmek arzu ettiği takdirde tabiatile imtiyaz alanın zararını tazmin etmek mecburiyeti vardır.

Kabili seyrüsefer olmayan cari sular

Muayyen bir menbadan cereyan eden sulara suyun menbaı hariç olmak şartilekabili seyrüsefer olmıyan cari sular denir.

Bu sulardan sandal ile gezmek, yıkanmak, çamaşır yıkamak, su almak, hayvanat sulamak serbesttir. Tarafeynde bulunan mutasarrıflar buralardan yalnız ahkâmı umumiye dairesinde istifade ederler. Menafii şahsiyelerini temin şeklinde tarafeynde bulunan mutasarrıflar bu sulardan istifade ederler ve bu istifadelerinin hududunu hukuku medeniyete tesbit ederler.

Şahsan istifade: Eşhası salise ihtiyacatı beytiyelerini, ziraiye ve sınaiyelerini tatmin etmeğe hakları vardır.

Umumî şekilde istifade: Menafii umumiye namına kbaili seyrüsefer olmıyan cari sulardan istifade etmek mes'elesine gelince tabii bunlardan umumî bir şekilde istifade etmek için de hükümetin, idarenin kabili seyrüsefer ırmaklarda olduğu gibi mezuniyeti lâzımdır.

Devlet, vilâyet veya kommün bir umumî hizmetin (şehirlere su isalesi, elektrik cereyanı, tenvirat gibi) tatmini için tesisat yapmak istediği takdirde ırmağın sahilinde oturup ırmaktan istifade edenlerin menfaatleri tabiatile tenakus edecektir. Bu fark suların miktarının azalması ve yahut suyun cereyan kuvvetinin azalmasından ileri gelecektir. Bu itibar ile bunlar mutazarrır olacaklardır. Bu takdirde tesisat yapacak olan şahsı hükmî hidematı umumiyei nafiayı tesis ederken bir zarar ve ziyan ödemeğe mecbur olacaktır. Bu husustaki ihtilâflar idare heyetinde halledilir.

Kabili seyrüsefer ırmakların zabıtası

Bu hususta tabiatile ittihazı karar etmek vali ve merin salâhiyeti dahilindedir. Binaenaleyh vali ve mer suların muntazaman cereyanını temin ve sıhhati umumiye hakkında kararlar ittihaz etmek mecburiyetindedirler. İrmaklara mecraların cereyanı hakkında Şûrayı Devlet kararının iradei milliyeye iktiran etmesi lâzımdır. Irmağın tathiri keyfiyeti ırmağın sahilinde bulunanların vezaiî cümlesindendir.

Su kuvvetlerinden iatifade

Tenviratta veya nakliyatta elektrik istimalinin inkişafı su kuvvetlerinden istifadeyi de tezyit etmiştir. Kömür fiyatının tezayüdü su kuvvetlerinden istifade cihetini düşündürmeğe başlamış ve hatta dağlık arazideki su şelâleleri birer elektrik menabii meyanına girmiştir. Su kuvvetlerinin istimalinin kesbi ehemmiyet etmesi her hükümeti bu hususta bazı ahkâm vazetmeğe sevketmiş. Ve Fransa'da da bu hususta ancak 1919 senesinde bir kanun vazedilmiştir.

Maahaza su kuvvetlerinden istifadeyi temin eden kanunun vaz'ında vazii kanunun düşünmeğe mecbur olduğu bir çok nokat var idi. (1) Irmakların ve nehirlerin tarafeyninde ikamet edüp nehir ve ırmaklardan istifade edenlerin hukuku. (2) Irmak ve nehirlerden ziraat noktai nazarından istifade eden-

lerin hukuku (değirmen ve saire suretile). (2) Cemiyetin yalnız bugünkü değil belki istikbaldeki istifadesini temin etmek mes'elesi. (4) Ahkâmı sabıkaya istinaden iktisap edilen hukukua riayet. Tabîi bu muhtelif hakların yapılacak yeni kanun ile telifi lâzım idi.

1919 tarihli kanun şu ahkâmı vazetmiştir. Su kuvvetinden istifade ancak sultai âmmenin bir tasarrufuna mütevakıftır. Binaenaleyh sudan su kuvveti olarak istifade etmeğe ancak sultai âmme müsaade edebiliyor. Bu müsaade de ancak imtiyaz ve yahut ta alelade bir mezuniyet şeklinde olur.

Bu husustaki kanun göl, ve su birikintilerinden istifadeyi de nehir ve ırmaklar misillü müsaadeye tâbi kılmıştır. Şu halde devletten eşkâli kanuniyesi dahilinde müsaade almamış hiç bir kimse sudan su kuvveti istihsali suretile istifade edemez. Devlet bu mezuniyeti vermezden evvel menafii umumiyenin icap ettirdiği şekilde tetkikat yaptırır.

Hîdmatı umumiyeden birinin ifası için nehir ve ırmaklardan kabili seyrüsefer olsun olmasın elektrik cereyanı istihsal edecek olan müesseseler imtiyaza tabidirler.

Bu husustaki imtiyazatta aynile hidematı umumiyei nafia imtiyazatı misillü verilir. Gerek devlete ve gerek eşhası saliseye karşı olan hukuk ve vekaip hidematı umumiye imtiyazatının aynidir. İmtiyazı vilâyet, kommün gibi eşhası hükmiyede alabilir.

Yalnız su kuvvetlerinden istifade imtiyazını alan gerek ırmak ve nehirler kenarlarında bulunan

eshabı hukukun gerek bu ırmak ve nehirlerle iştirak eden vilâyetlere müktesep haklarından istifadelerini teminen ırmak veya nehrin bütün sularını alamaz. Bir miktarının cereyanını temin edecektir ki ancak bu suretle diğerleri bu nehir ve ırmaklardan istifade edebileceklerdir.

Mesaili maliyede de hükümetin diğer imtiyazları gibi hakkı müdahalesi ve binnetice malî muaveneti icap etmektedir. Kontrol mes'elesi de aynı hidematı umumiyei nafiada olduğu gibidir.

Kabili seyrüsefer ırmak ve nehir su kuvvetle-
rinden istifade hakkında verilecek imtiyazlar
için ahkâmı umumiye

1 — İmtiyaz mukavelenamesinden mütevellit haklardan dolayı ipotek hakkı verilmiştir.

2 — Bu gibi imtiyazlar kat'iyen ecnebilere verilemez, imtiyaz alan ecnebi şirketi ise meclisi idare reisi Fransız, azaların iki sülüsü Fransız olmak lâzımdır. Mukabeli bilmisil için muahede olmadıkça memleket elektrik cereyanı başka bir devlete verilemez. Bunun için de bir kanun ister.

3 — Irmak ve nehirlerin vaziyetlerini ıslah için tedabir alınmak üzere hükümete gerek nehirlerin kenarlarındaki esbabı hukuka ve gerek imtiyaz sahibine bazı vecaip tahmil edebilir. Bu hususta bir komisyon teşekkül eder. Bu komisyonun bir nısıf azası devlet ve nehre mücavir esbabı hukuku temsil eder. Diğer nısfını imtiyaz sahibi tayin ve intihap eder. Bu komisyonun reisini devlet intihap eder. Bu ıslah ameliyesinden istifade eden fabrika ve müessesat şerefiye namile bir meblâğ verecektir.

Hukuku idare — 9

4 — Memurin ve amele temettüe iştirak eder.

5 — Devletin kontrol vazifesi bazı vekâletler arasında tevhit edilmiştir. (Ziraat, Nafia ve Maliye Nezaretleri).

Sis kuvvetleri komitesi de vardır. Bir Şûrayı Devlet azasının riyasetinde içtima eder. Şahsı hükminin ve sanayi müessesatmm mümessillerinden mürekkeptir.

6 — Hakem usulde ihtilâfat hallolunur.

Maadin Kanun ve nizamnamesi

Toprak altında bulunan menabiin istihsali hakkında, kuyut ve nizamatm mevcudiyetine rağmen Avrupa'da muadin istihsalât sanayii ayrıca kanunlar ile tespit edilmiştir. İstihsalleri için kanun mevcut olduğu gbi sureti tasarrufları da ayrıca kanunî şekillere raptedilmiştir.

Maadinin hukuku tasarrufiyesinde iki içtihat, iki noktai nazar mevcuttur.

1 — En basit şekil, arzın hakkı tasarrufu hem altına, hem de üstüne şamildir. Bu itibarla arz sahibinin hukuku tasarrufiyesi haiz olduğu arzın amuden derinlik itibarile en nihayetine kadar merkezi arza kadar şamil bulunur. Buna bir şeyin zaviyetine de malik olmak sistemi derler.

Bu sistemin netayıcı şudur ki, arza sahip olan bunun zaviyetine de tabiatile sahiptir. Bu itibarla arz üzerinde tahakkuk eden bir hakkın ziri zemine

le sahip olması itibarile idarenin bir hakkı müdahalesi yoktur.

2— Umum tarafından kabul edilen ikinci içtihat ise: Ziri zeminde mevcut madenî mevaddın huşusiyeti tasarruf noktasından da bir istisna teşkil eder. Alelâde tasarruf hakkındaki ahkâm bunlara atbik edilemez. Arzın üstüne ait mahsul ile altındaki mahsul arasında büyük farklar vardır. Onlar da şunlardır:

Evvelâ: Mevaddı madeniye miktarı mahduttur. Ve satıhtaki hâdisat ile hiç bir alâkası yoktur.

Saniyen: Sathın istismarı için vazolunan sây ve sermaye ayrıdır. Ve buradan temin edilen istifade de ayrıdır. Ziri zeminin istismarı ayrıca sâyi ve sermayeye mütevakıftır.

Salisen: Bu mevaddı madeniyenin tâbi olduğu şerait arzın sathından istihsal edilen mevaddan külliyyen başka bir evsaftadır. Zira mevaddı maceniye bir defa istihsal edilince biter. Bunlar miktar mahdut misliyattandır.

Ziri zemin istihsalâtının sathı arz istihsalâtı ie kat'iiyen münasebeti yoktur. Birinciler için vazolunacak sâyin ne kadar ehemmiyetli olduğu aşikârdır.

Esasen sathı arz ile ziri zeminin ayrı ayrı şeyler olduğu kabul edilmemiş olsaydı arazisi küçük aksama ayrılmış memleketlerde bu küçük parçaların işletilmesi bazı defa sermayesizlikten, ve bazı defa da bu hususta vaki olacak masarifin alınacak temettü ile kapadıl原因ması yüzünden müm-

kün olmayacaktı. Şu halde arazisi küçük aksama ayrılmış memleketlerin ziri zeminlerindeki mevadî madeniye işledilmemiş olacaktı.

Nihayet cemiyetin istifadesi mes'eleşi nazari dikkate alınmalıdır. Zira mevaddı madeniye serveti müşterekeden ve serveti milliyedendir. Gayri fennî, tedbirsizce yapılan bir maaden istihsalâtının cemiyet için ne kadar zararı mucip olacağı aşîkârdır. Bu itibarla menafii umumiye noktasından ziri zemin istihsalâtının esaslı bir takım kanunlarla temini şarttır. Şu itibar ile büyük sermayeler vaz ile yapılacak ciddî ve esaslı mevadî madeniye teşebbüsâtını himaye etmek ve hatta lüzum görülürse bütçeden bazı fedakârlıklar yapmak idarenin başlıca vezâifindendir. Yalnız bu hususta dikkat olunacak nokta istihsalâtın zengin neticeler vermesini temin için fırsattan tevakkî etmek lâzımdır. Bir kelime ile ziri zemin hazineleri cemiyetin menafii hilâfına şu veya bu sebepten gayri müstamel kalamaz ve kalmamalıdır.

Mademki ziri zeminde bulunan mevaddı madeniye, menafii umumiye namına istihsal edilecektir. Bu husustaki hukuk ve vecaip ancak ve yalnız bir kanundan tevellüt edebiliyor. Şu halde ziri zemindeki hukukî tasarrufu tanzim için hususî bir kanun lâzımdır. Bu sun'î bir hakkı tasarruf olacaktır ve emvali gayri menkule hakkı tasarrufundan büsbütün başkadır.

Esasen vazii kanun bir çok hâdiselerde müdahale etmek suretile hususî bir takım hakkı tasar-

ruflar kabul etmiştir. Meselâ mahlûl olan emlâke tasarruf, kaybolup ta bulunmuş şeylerde tasarruf, avlanma hukuku, meyahın istimali hukuku, keşfiyatı hukuku (yarısı bulana, yarısı arazi sahibine) bütün bunlar hususiyetleri haizdir.

Maden, arazi ve su hakkı tasarruflarında da bu veçhile bazı kıyas yapılmaktadır. Halbuki nazari dikkatten kaçırmamak lâzımdır ki akan bir su mütemadiyen yenileşmektedir. Ve binaenaleyh sahibi ilânihaye müstefit olmaktadır. Arazi mütemadiyen mahsul vermektedir. Sahibi namütenahi mütenaim olmaktadır. Halbuki mevaddı madeniye tasarrufu mahduttur, istifade ettikçe mevaddı madeniye miktarı bir daha yenileşmemek üzere tenakus etmektedir. Mevaddı madeniye istihsali onun nev'ima tahribi ve istihlâki demektir.

Mevaddı madeniye tasarruf şekli:

Mevaddı madeniye tasarrufunda mademki ikinci içtihat (yani sathı arz başka, ziri zemin başkadır) kabul edilmektedir, işte mevaddı madeniye tasarrufu şeklini vazii kanun nasıl tesbit etmiştir.

Bu hususta iki esas vardır.

(1) Mevaddı madeniye ya devlet malı olarak telâkki edilir.

(2) Mevaddı madeniye sahihsiz bir şey addolunur.

(Mevaddı madeniye devlet malıdır.)

İzahı: Cemiyetin serveti müşterekesinde

devletin hukuku tabiiyesi vardır. Ve o eşhasın hukuku tasarrufiyesi misillü hareket etmek hakkına maliktir. Arzu ettiği gibi satar, icara verir. İmtiyazını verir. İşte bu şekle muadin hukukunda, devlet milkü tarzı denir.

Sahipsiz şey esasının izahı: Bu doktrinde mevadı madeniyenin damarının sahibi yoktur. Bu belki cemiyetin müşterek malıdır. Yalnız bu damarlardan istihsal edilen madde badelistihsal kabili tasarruftur. Tabiî bu tasarrufun şeklini ve ciheti aidiyetini vazii kanun tayin edecektir. Bazı kavanin maadenin bazan taharri edene, hazan da keşfedene, ve yahut ta birinci talep edene ait olduğunu kabul etmiştir. Buna mukabil bazıları da cemiyetin menafii noktasından istibsalâtı daha iyi bir şekilde temin edene bırakmak hakkını hükümete terketmiştir. Maahaza taharriyatı teşvik ve tergip için bu şekilde bile, taharri eden veya keşfedene bazı menafi temini lüzumu teslim edilmiştir.

Maahaza bu şeklin, yani Res Nulius şeklinin de aşağı yukarı devlet milkü tarzına yaklaştığı görülmektedir.

Hulâsa maaden tasarrufunda üç doktrin vardır.

1 — Hukuku medeniye sistemi (arzın altı üstüne sahip olanındır).

2 — Devlet milkü sistemi.

3 — Sahipsiz şey sistemidir.

Mevaddı madeniye hakkındaki mevzuat řu beş tipte hulâsa edilebiliyor,

1 — Zevaide malikiyet noktayı nazariyesi ve hukuku: Sathı arz sahibine hakkı tasarruf verir, Sahipsiz şey nazari yesi sathı arz sahibine bir hakkı rüçhan verir. Yani hükümet her hangi şekilde, mevzuu bahis maadin işletmek ister ise o şekli kabul şartile sathı arz sahibinin hakkı rüçhanı vardır.

2 — Resi noliyos nazariyesinden münbais keşfeden veya taharri edenin hukuku.

3 — Devlet milkü nazariyesinden münbais doğrudan doğruya devlet tarafından istihsal edilmiş olmasına nazaran istihsal hukuku.

4 — İster devlet milkü nazariyesinden ister Res Nulius nazariyesinden münbais umumî münakařanın tevliť ettięi hukuk.

5 — Res Nulius nazariyesinden münbais serbest imtiyazın tevliť ettięi hukuktur.

Bu taksimatın kat'î olduğuna zahip olmamalıdır.

Fransa maadin kanunu tarihçesi

Eski zamanda her şey hükümdarın olduğu gibi madende hükümdarın idi. Ve maden mesailini tanzim eden bir kanun yoktu. Maahaza 13 üncü Lui yalnız demir maadenleri hakkında bir irade istar etmişti.

1791 senesinde tanzim edilen ilk maden kanunu madeni millet emvali meyanına vazetmiştir. Bu kanunda arazi sahibine madeni işletmek için hakkı

tercih verilmişti. Sahibi olmıyan arazide işletmek hakkı keşfedene bırakılmıştı. Eğer her ikisi de işletmek istemezlerse imtiyaz serbest idi. Herkes alabiliyor idi. Bu kanun iki şart koymuş idi.

1 — Verilen imtiyaz sahanın 60 kilometre mu-rabbaında fazla olması.

2 — İmtiyaz müddeti 50 seneden uzun olmam-alı idi.

Bu kanun:

1 — Arazi sahibini fazla himaye ettiğinden.

2 — İmtiyaz sahasından çok vâsi olmasından.

3 — Müddetinin uzun olmasından memleketin menafii namına madenin işlenmesi temin edeme-miştir.

1806 tarihinde imparator bu kanunun tadili için Şûrayı Devlete tevdi etmiştir. Ve hatta Napol-yon da bu kanunun ihzârı için çalışmıştır.

Gene sathı arz sahibine hukuku vasia temin e-dilmekle beraber idareye de maden hususunda vâsi bir hakkı nezaret temin etmiştir.

Bu proje dört sene tetkikten sonra 1810 tarihinden kanun olarak tatbik edilmeğe başlanıyor.

Bu kanunun vazettiği esasat:

1 — Madin, (sathı arzdaki ocaklar); (ve ziri zemindeki maden) namile ikiye taksim edilmiştir.

2 — Madenin Res Nulius olduğunu ve madenin millete ait olduğunu kabul etmiştir.

3 — İmtiyaz bir defa verildi mi daimî yani muvakkat olmadığını kabul etmiştir.

4 — Sathı arz sahibinin hukukile keşfedenin hukukunu telif etmiştir.

5 — İdarenin mevadî madeniye üzerindeki hukukunu tesbit etmiştir.

1880 senesinde de bu kanun, ameleler hakkında bazı ahkâm ilâvesile ikmal edilmiştir. Bu kanun devletin temettüe iştiraki noktasından sakit olduğu gibi sathı arz sahibinden arazi vergisine müşabih bir resim veya madeni keşfedenden de muayyen bir vergi alınmakla iktifa etmekte idi.

Elyevm Fransa'da mevkîi mer'iyette olan maden kanunu 1810 tarihli kanundur. 20, 30 seneden beri tadili için uğraşılmaktadır. Ancak 1919 senesinde tekrar küçük bir tadile uğradı.

Bu kanunun tadilini en ziyade talep edenler sosyalistler olmuştur. Sosyalistler iddialarında madenden yalnız bir şahsın veya bir şahsiyetin istifade etmesinin doğru olmadığını ileri sürmektedirler. Bundan dolayı kanunun menafîi umumiyyeyi temin etmediğine zahiptirler. Bir kısım sosyalistlerse amelenin temettüe iştirak etmesi lüzumunu ileri sürmüşlerdir. Ve hatta bu nazariyeyi ileri götürerek devletin temettüe iştiraki fikrinin daha haklı bir hareket olacağını iddia etmektedirler.

Devletin temettüe iştiraki fikri en ziyade efkâri umumiyyede revaç bulan bir fikirdir.

Hükümet nihayet 1919 senesinde madin kanununda yalnız âtiye matuf olmak şartile bazı tadilât yaptı. Bu tadilât mucibince 1919 senesinden sonra alınacak madin imtiyazlarının şartnamelerinde, imtiyaz müddetine ve amele ve devletin temettüe iştirakine dair bazı kuyut ve şûrut vazolunacağını tesbit etmiştir.

Binaenaleyh 1919 tarihli muaddel maden kanunu iktisadî, siyasî, ve İçtimaî noktaları nazari dikkate aldığı gibi sathî arz ile ziri zemindeki münasebatı telif etmiştir.

Maadin tarzı idaresindeki ahkâmı kanuniye mevadı madeniyenin taksimi

Mevadı madeniye üç kısma ayrılır.

- 1 — Madeni asliye.
- 2 — Madeni sathiyeye.
- 3 — Taşocakları.

Fakat bunların en mühimmi madeni asliye ile madeni sathiyedir.

Madeni asliye imtiyazı verilebilecek mevadı madeniyedir. Taşocaklarında ahkâmı umumiye caridir. Madeni sathiyeye gelince bunlar da bazı defa madeni asliye meyanına ve bazı defa da taşocakları meynına girer.

Madeni asliye: Altın, gümüş, civa, kurşun, bakır, kömür, zift, sülfat ve buna mümasil mevattır.

Taşocakları: Arduaz, öt taşı, inşaat taşı (malta taşı) kum, kildir.

Madeni sathiye ise: Demir, Aleminyom, şap madeni ve saire.

Bu taksimattan hatırdâ tutulması lâzım gelen nokta şudur ki madeni sathiye mahduttur. Yani tayin ve tasrih edilmiştir. Halbuki madeni asliye ve taşocakları tadat ve tahdit edilmemiştir.

Kanunda madeni asliye veya sathiye veya taşocaklarının hangi sınıfa ait oldukları gösterilmemiş mevaddı madeniye'nin işbu taksimata ırcamı idare yapacaktır.

Mevaddı madeniye'nin evsafı kimyeviyesine nazaran kanunda taksimat yapılmıştır. İşte yapılan tahlili kimyeviye nazaran ve zifte kıyasen petrol madeni asliye meyanına konulmuştur.

Tuz hususî bir kanuna tâbidir. Zira deniz suyundan istihsal edilen tuz adı bir sanayiden başka bir şey değildir. Halbuki tuz memlehaları veya tuzlu su menbaları ise, imtiyazı alınabilir mevât olarak kabul edilmiştir.

Taharriyat

Maden taharriyatı ameliyesi bittabi imtiyazdan mukaddemdir. İmtiyaz talep edilmezden ve verilmeyen evvel mevaddı madeniye'yi arayıp bulmalıdır. İşte taharriyat mes'elesi maden kanununun e-

hemmiyetli bir kısımdır. Maden damarları malûm ve muayyen olan memleketlerde taharriyat mes'elesi pek güç değildir. Fakat maden hususundaki vaziyeti malûm ve muayyen olmıyan memleketlerde taharriyat meselesinin ne kadar mühim olduğu aşîkârdır. Yalnız damarı aramak kâfi olmayıp bulunan damarın kuvvei istihsalıyesi olup olmadığı anlaşılmalıdır.

Şu halde imtiyazdan evvel hukuku tasarrufi-yeyi ihlâl etmek suretile taharriyat müsaadesi vermek lâzımdır. Ve bu müsaadenin mahalline masruf olduğu kanaati de olmalıdır.

Bu müsaade keyfiyeti bazan arz sahibi tarafından verilir. Şayet sahibi arz bu müsaadeye muvafakat etmezse bu müsaadeyi hükümet verir. Bizzat arz sahibi taharriyatı yapacak olursa müsaade hususunda bir müşkülâta tesadüf olunmaz. Zira ziri zeminde imtiyazı verilebilecek bir maddei madeniye bulununcıya kadar sathı arz sahibinin aynı zamanda zeminin zirinin de mbutasarrıfı telâkki edilir. Eğer arz sahibi kendisi taharriyat yapmıyor ve başkasının da taharriyat yapmasına müsaade etmiyorsa bir kararname ile cebren yaptırılır.

Bu husustaki tazminat arzın getirdiği maddî menfaatin iki mislidir. Bu miktar arz sahibi ile taharriyatı icra eden tarafından ve yahut ta mahkeme tarafından tesbit olunur. Yalnız taharriyat icra edilecek arzda kuyu açılmaz, inşaat yapılamaz.

Her türlü taharriyatıta idarenin nezaret hususunda vâsi salâhiyeti vardır. Ve hatta taharriyatın

fennî bir şekilde yapılmasına da idare müdahale eder. İdarenin yapılan taharriyat ameliyesinin kanunî olmasını da temin etmesi lâzımdır. Meselâ elli metre mesafede mesken bulunacak olursa idare kuyu açtırmaz, galeri yaptırmaz.

Taharriyat münasebetile ika olunan zararlar kavanini umumiye dairesinde hallolunur.

İmtiyaz verilmezden evvel madeni işletmenin kabil olup olmadığı tetkik edilmek lâzımdır. Bunun için bir miktar mevadî madeniye istihsal etmelidir. Bu istihsal edilen kısım bu vaziyette sathı arz sahibinin değildir. Zira maden için imtiyaz verilmesi ihtimali vardır. İmtiyaz alacak zatın da değildir. Zira henüz madenin imtiyazını almamıştır. Keza keşfedenin de bir hakkı yoktur.

Napolyon, tetkik ve tecrübe için ilk defa alınan bu kısma «bu öyle bir şeydir ki daha henüz doğmamıştır. Yahut bu henüz doğmıyan şeylerdendir» sözlerini söylemiştir.

Tabîî hükümet, ki taharriyat mes'elesinin tanzimine hakkı kanunisi vardır, keşfedene bu istihsal edilen kısımdan istifade etmek hakkını verebilir. Buna satış müsaadesinin itası derler.

Taharriyat yapanın imtiyaz alacak kimseye karşı olan hukuku

Eğer imtiyazı alacak taharriyat yapmış ise mes'elede müşkülât yoktur. Fakat aksi takdirde kanun keşfeden ile taharri edeni tefrik etmektedir.

Keşfeden: Kabili istihsal olan bir maden damarının mevcudiyetini ilk defa bulup tanıyan kimsedir. Taharri eden ise madenin kabiliyeti istihsaliyesini daha vazih surette isbat eden madende mevcut damarların şeraitini daha iyi tesbit edendir.

Keşfedenin hukuku imtiyaz şartnamesinde tesbit edilecek mevat ile taayyün edecektir. Kendisinin tazminata hakkı vardır. Burada vazii kanun keşfi teşvik için mükâfatlandırmak istemektedir. Esasen ekseriya imtiyaz alacak ile keşfeden birbirine karışır.

Taharri eden için ise ahkâm değişiyor. Kendisine bir tazminat verilecektir. Fakat bu para ifa ettiği faydalı hizmetler için imtiyaz alacak kimseye verilecek bir ücrettir. Diğer taraftan taharriyat için yapmış olduğu masrafın kendi ücretile iadesidir. Bu şekil tediye imtiyazı alana karşı in rem verso mahiyetindedir.

Maadinde imtiyaz nasıl alınır.

Mevadı madeniyenin istihsal ve ihracına müsaade itası yalnız imtiyaz şekli ile olur. İmtiyazsız her nevi istihsalât gayri meşrudur. Ve mütecasirleri ahkâmı kanuniye dairesinde tecziye edilirler. Tebaa olsun, ecnebi olsun münferiden veya müştereken, şahsan ve yahut bir şirket halinde, ve yahut bir şahsı hükmî tarafından bir kelime ile söylemek lâzım gelirse herkes tarafından talepname verilebilir.

Talepnamede madenin muhiti, nev'i zikredilmeli, talip ismi sarahaten gösterilmelidir. Ayrıca madenin kabiliyeti istihsaliyesini isbat eden evrakı müsbiteye talibin tabiiyetini gösterir vesika rapte dilmelidir. Talepnameyi alack salâhiyettar makam derhal tahkikata tevessül etmelidir. Bu hususta yapılacak tahkikat ilân vasıtasile ihbar edilir. Vaki olacak itirazlar dinlenir. Tabîi bu evrak maden müdiriyeti tarafından tetkik edildikten sonra Şûrayı Devlet Nafia dairesine devredilir. Şûrayı Devlet tetkikatı neticesini talebi kabul veya reddetmek mecburiyetindedir. Yoksa sükût edemez.

Tabîi itirazlar olduğu gibi belki aynı imtiyaz için başka rakip talipler de olabilir. Bu itirazlar da esas talep gibi tetkik edilir.

Tetkikatın bidayetinden itibaren altı ayın vürudundan sonra vaki olacak itirazlar ve yeni talepler nazari dikkate alınmaz. Tetkikatın hitamında itiraz yok ise on iki ay zarfında itiraz varsa bu müddete itiraz için ilâve edilecek 6 ay ile yani on sekiz ay zarfında mes'ele hükümetin salâhiyettar makamı tarafından intaç edilmelidir. Evrak yani talepname dosyası nihayet üç ay zarfında da Şûrayı Devlete tevdi edilmelidir. Bu itibarla 21 ay sonra evrak Şûrayı Devletin dairei tetkikine vazedilmiş olacaktır.

Maden hükümet tarafından işletilecek olursa madenin istihsal kuvveti evvelce tayin edilmiş olmalıdır.

Tetkikat neticesinde Şûrayı Devlet tarafından imtiyazın itası hakkında karar verilir.

Bu karar hakkında itiraz edilebilir mi?.. Buna yalnız salâhiyeti tecavüz noktasından itiraz edilebilir. Hâdisenin esasına ve imtiyaz alanın hüümet tarafından intihabına itiraz edilemez. Yani ne için imtiyazın şu veya bu zata verildiğine itiraz edilemez.

İmtiyaz taleplamelerine karşı imtiyaz verenin rolü

İmtiyaz verenin gayet vâsi salâhiyeti vardır. Evvelâ madenin imtiyaz verilmeğe kabliyeti olup olmadığını yani kabiliyeti fenniye ve iktisadiyesini tetkik eder. Muhitin mesabesini tetkik eder. Zira istihsalâtın yapılabilmesi için kâfi miktarda arazi lâzımdır. İmtiyaz sahibine kârlı olup olmayacağını tetkik eder. Hatta imtiyaz alanın vaziyeti maliye ve içtimaiyesini de araştırır.

İmtiyazın mahiyeti nedir

İmtiyaz ne bir satış ne de bir münakaşadır, imtiyaz bedelsiz bir ihaledir, işte bu noktai nazar hukukiden temettüe iştirak fikri ortaya atmıştır. Madameki devlet istifade temin eden bir şeyi imtiyaz alana bedelsiz olarak veriyor. O halde temettüe iştirak etmeğe de hakkı vardır. Maden kanununun 1919 senesindeki tadiâtile hükümetin kendi kendine maden imtiyazı veremiyeceğini ve bir madeni işletemiyeceği esası vazedilmiştir. Madenin doğru-

dan doğruya hükümet tarafından işletilmesi veya işletilmemesi meselelerinden hangisinin muvafık olduğunu memleketin vaziyeti iktisadiye ve coğrafiyesi tayin edecektir.

İmtiyaz sahibinin tabiiyeti mes'elesinin maden imtiyazlarında bir rol oynamadığı zikredilmiş ise de müdürü mes'ulünün tebaadan olması şarttır. Eğer imtiyazı alan bir şahsı manevisi ise ve bu şahsı manevi de kollektif ise müdürü mes'ul tebaadan olacaktır. Şirket komandit ise müdürü mes'ul ile meclisi idare azalarının iki sülüsünün yine tebaadan olması şarttır. Anonim şirket ise muhakkak surette müdürün tebaadan olması lâzım gelir.

İmtiyazın müddeti

Maden imtiyazları evvelce müebbeden verildi. Ve bu müddete ancak âmilin madeni terketmesi ve yahut ta imtiyaz hakkının sukutu tesir edebilirdi. Fakat efkâri umumiye imtiyazların daimî ve bilâbelel olmasına muarız bir vaziyet almıştır.

Nihayet efkâri umumiyenin muhik olan metaibini nazari dikkate almak mecburiyeti hasıl olmuştur. Bu defa da evvelce verilmiş olan imtiyazlara bu müddet mes'elesinin şamil olup olmayacağı suali varit olmuştur. Nihayet bir çok münakaşalardan sonra kavaninin makabline teşmil edilemeyeceği noktai nazarı galip gelerek yapılan tadilâtın ancak yeni imtiyazlara tatbik olunacağı kabul edilmiştir.

Nihayet bugün tip olan şartnamelerde maden kömürünün (99 sene), kıymetli maden altın, platin ve radyom ve saire için (50) sene ve diğerleri için (75) sene müddet kabul edilmiştir. Bu müddetin kifayeti ve makuliyetinde ittifak edilmiştir. Esasen şartnamede gösterilen müddetin kat'î olduğu zehabı hasıl olmamalıdır. Zira diğer taraftan imtiyaz müddetinin birbirini müteakip (25) şer sene temdit edilebileceği kabul edilmiştir. Fakat bu esas itibarile imtiyaz alan için bir hak olmayıp belki idarenin hakkı hiyarı vardır. İsterse temdit eder, isterse temdit etmez.

Fakat idare, imtiyaz alanın tedabiri lâzime ittihaz edebilmesi için imtiyaz müddetinin hitamından 25 sene evvel imtiyaz müddetini temdit edip etmiyeceğini resmen bildirmek mecburiyetindedir. Hatta imtiyaz alan bir sene evvel yani imtiyaz müddetinin hitamından 26 sene evvel idareye resmen sorabilir. İdare de bir sene zarfında imtiyaz alana cevap vermek mecburiyetindedir. Ve şayet bu bir sene zarfında idare cevap vermiyecek olursa müddetin şartnamede gösterilen müddeti 25 sene daha temdit etmeğe muvafakat ettiği anlaşılır.

İdare müddeti temdit etmiyecek olursa tabîî imtiyaz ikinci bir imtiyaz alana geçecektir. Bu takdirde nazari dikkate alınacak bir çok nokat vardır. Meselâ her iki imtiyaz alanın hukuku tesbit edilmelidir. Son 25 sene zarfında imtiyazın işlemlerini teminen yapılması zarurî ve imtiyaz için faydalı olan tesisat için ayrıca bir hesap tutulur. Bu masarîfin yirmi beş senede ve her sene yirmi beşte bir suretile

itfa edilmesi şarttır. İtfa edilemeyen kısmın birinci imtiyaz alana tediyesi meşruttur. Diğer taraftan birinci imtiyaz alanın son yirmi beş sene zarfında yapılması zarurî ve faydalı olan işleri ihmal ederse bu tesisatın yapılmasını idare emreder. Ve hatta kendi hesabına yapılmasını - imtiyazın atisini teminen- talep edebilir. Yalnız yapılması talep edilen tesisat ve amelîyenin hakikaten faydalı olup olmamasını tayin etmek lâzımdır.

Bu hususta idare ile imtiyaz alan arasında itilâf edilemediği takdirde tarafeynden intihap edilmiş iki aza ve maadin dairsinden alınacak üçüncü bir aza ile hakem komisyonu teşkil edilir ve amelîyenin ve yahut tesisatın elzem olup olmadığı tayin edilir ve komisyon mukarreratı veçhile hareket olunur.

İmtiyaz ile tevellüt eden hukuku vecaip İmtiyaz alanın vecaibi

1 — İmtiyaz alan imtiyaz şartnamesi ile ahkâmı umumiye dairesinde eşhası saliseye karşı bir takım. vecaip taahhüt etmiştir.

2 — Diğer taraftan maadin kanunu mucibince imtiyaz alan sultai âmmeye karşı da bağlıdır. Yani bir takım vecaibi vardır ki, bu vecaip malî ve cezaî müeyyede ile karşılaşır, imtiyaz hakkının iskatı da bu cezaî müeyyedelere dahildir.

Şartnamelerin kanunî olup olmaması keyfiyeti: Acaba idare mevzuu bahsolan kanunun yani maden kanununun dairei şümülü haricinde şartnamelere bir takım kuyut vazedebilir mi?...

Mademki şartnameler tarafeynin rızası ile tanzim edilmiştir. İlâve edilecek kuyut ve şurut gayri kanunî bile olsa ne ehemmiyeti vardır. Bu hususta bir çok nazariyeler serdedilmiştir.

1 — Menafii umumiye mes'elesi mevzuu bahsolduğundan devlet kavanini umumiyenin menetmediği ahkâmı şartnamelere koyabilir.

2 — İkinci sistemde ise daha hukukî bir noktai nazar dermeyer edilmektedir. Devletin kendi namına imtiyaz almasına hiç bir mâni yoktur. İmtiyazı kendi namına aldıktan sonra aynı şerait dahilinde ve ahkâmı umumiye dairesinde uhdedesinde bulunan imtiyazı başka bir ikinci imtiyazcıya devredebilir.

3 — Üçüncü sistem; Devletin vâsi salâhiyeti zabıtası vardır. Binaenaleyh istimal eder. Yani maden kanununda mevcut olmıyan bir takım ahkâmı menafii umumiye mülâhazasına binaen imtiyaz şartnamesine vazedebilir. Sistemlerin muhassehat ve muhaziri üzerinde bir çok seneler münakaşalar yapıldıktan sonra maden kanununun menetmediği ahkâmı şartnamelere devletin dercedebilmesi nazariyesi kabul edilmediği gibi devletin ken-

di namına istediği kuyut ve şurut altında imtiyaz alıp ta bir diğerine devretmesi nazariyesi reddedilmiştir. Yalnız devlet bir takım zımnî akitler ile maden kanunu ahkâmına muhalif olmıyan bazı şeraiti imtiyaz alana kabul ettirebilir noktasında ittifak edilmiştir.

İmtiyaz alan, şartname ahkâmının kendisine tahmil ettiği vecaıpten kurtulmak için, imtiyaz hukukunu başka birine devredip kendini mes'uliyetten kurtarabilir mi?... Hayır kurtaramaz. Zira imtiyaz ancak devletin muvafakatile aharadevredilebildiği gibi devletin elinde en büyük bir kuvvei müeyyede vardır ki o da, imtiyaz alan, imtiyaz şartnamesi ahkâmının kendisine tahmil ettiği vecaibi ifa etmediği takdirde devlet onun imtiyaznamedeki hukukunun iskatma karar verebilir. Esasen devlet ile imtiyaz alan arasında zuhur edecek her hangi bir ihtilâfın her hangi bir şekilde ahlledileceğini ve devletin bu hususta ittihaz edebileceği mukarreratın derecei şümülü ve kuvvei müeyyedesı şartnamelerde mevcuttur.

Şartnamelerin ihtiva ettiği başlıca ahkâm şunlardır:

- 1 — İmtiyaz müddetinin devamı.
- 2 — Temettüe iştirak. Fakat şartnamelerde a-mele ile imtiyaz alan arasındaki münasebat, ihtilâ-fat, varidat ve masarifatın şekli tahsil ve tediye

mesaili dercedilmiştir. Yalnız serbestii ticareti ihlâl eden hiçbir şey ilâve edilemez. Hatta amele yevmiyesi miktarının şartnamelere ilâvesi bile Şûrayı Declet ve Mahkemei Temyiz içtihadına muhaliftir. Binaenaleyh maadin şartnameleri evvelce iyi bir tetkik neticesinde ihzar edilmeli ve Şûrayı Devletin de tasvibine iktiran ettikten sonra mer'î olmalıdır ki bu suretle ileride zuhur edecek ihtilâfatın da önüne geçilmiş olur. Evvelce bu ihzar edilen bu şartnameye tip şartname denir.

İmtiyaz şartnamesinde tadilat

İmtiyaz şartnamelerinde taksim, kalp ve tevsi suretile yapılacak her hangi bir tadilât yeni bir imtiyaz gibi telâkki edilir ve mamulibih olabilmesi için aynı eşkâli kanuniye dairesinde aynı merasime tâbidir.

Fransız kanunları imtiyazı alanın keffiyet mes'elesini evvelce kabul etmemiş iken imtiyaz alanın bu hakkını ancak 1919 senesi maden kanunile tanınmıştır. Bugün imtiyaz alan bu hukukundan sarfinazar yani keffiyet edebilir.

İmtiyazların içtimai

Aynı mevaddı madeniye imtiyazlarının aynı elde içtimai müstehlikin ve bilhassa devletin siya-

seti iktisadiyesine muhalif görüldüğünden muvafık görülmemiştir. Binaenaleyh aynı mevaddı madeniye imtiyazları gerek bir şahsı münferitte ve gerek bir şahsı hükmî elinde bulunamaz.

İmtiyazların intikali

İmtiyaz alan hali hayatında imtiyazı devredebilir mi?.. Vefatı halinde intikal keyfiyeti mevcut mudur?

Devlet maden imtiyazları gibi memleketin menafii aliyei iktisadiyesi ile alâkadar olan mesaili mühimmenin formalitesiz bir halde elden ele geçmesine mâni olmak için bir takım ahkâm vazetmiştir. Devleti bu noktai nazara ihale den diğer bir mes'ele de madenin intikal neticesinde ecnebilerin ellerine geçebilmesi noktasıdır. Tedabiri mânia olarak vefat ile intikal, keffiyet ve satışlar ancak Şûrayı Devletin kararına iktiran etmiş, iradelerle olabilir. Aksi takdirde bu akitlerin batıl olacağı ve hatta imtiyaz hukukunun sukutuna sebebiyet vereceği tesbit edilmiştir. Bu hareket, belki imtiyaz hukuku tasarrufiyesinin serbestisini tahdit ediyorsa da memleketin menafii âliyesi bu şekli icap ettirmektedir.

İmtiyazın hitamı

İmtiyaz müddetinin bitmesi, imtiyazın hitam bulmasının en tabîî şeklidir. Keffiyet ve imtiyaz

siyedir. Yani imtiyazın tahdit ettiği hududun amuden sathındaki mevadî madeniyeyi ihraç ve istih-salâtan maddeten istifadedir, ve ziri zeminin hakkı tasarrufu demek değildir. Bu itibarla buradaki hak kat'î bir haktır.

Bu hakkın istimali bazı kuyut ve şuruta tâbidir. Meselâ parçalanamıyacağı gibi (satmak ve yahut aher suretle şerik te alınamaz ve taksim edilemez). Hükümetin müsaadesi olmaksızın cem de edilemez. (Aynı maddei madeniyenin aynı elde bulunamaması). Diğer taraftan hükümetin inzibatî hakkı çok vâsidir. İstihsal hususunda idare cebredebilir. (Serbestli ticarete menafi olarak) ve madenin işletilmemesi hukuku umumiye menafiine mugayir olduğundan cezaen imtiyaz hakkı iskat edilir..

İşte imtiyaz alanın hukuk ve vecaibini teşkil eden bütün bu ahkâmın heyeti mecmuasma maden mesailinde hakkı tasarruf denir.

İmtiyaz alan aktedeceği bütün muamelâtı huku-kiyesinde bu tasarruftan dolayisile ahkâmı umumi-yeye tâbi olacaktır. Diğer taraftan bu tasarrufun sun'î bir cephesi olduğundan bir cihetten hukuku tasarrufiyei fikriye veya edebiyeye müşabihtir. Yani fikir ve edebiyat sahasındaki hakkı tasarrufa benzemektedir.

Halbuki 1919 senesindeki tadilât maden imti-yazı hakkındaki tasarrufun şekli tabiisini büsbü-tün tağyir etmiştir. Meselâ imtiyaz hukukunun şekli iskatını tevsî, imtiyazın müddetini tahdit et-

miştir. Yani maden hususundaki hakkı tasarrufu diğer mevat üzerindeki hakkı tasarrufa benzemez.

Hatta madendeki tasarruf kelimesi yerine (ipotek edilebilen emvali gayri menkule) hukuku tâbiri kullanılmaktadır.

İmtiyaz alanın imtiyaz veren ile olan münasebatı hukukiyesinde tasarruf kelimesi bu şekilde telâkki edilmektedir. Halbuki imtiyaz alanın eşhası salise ile olan münasebatında tasarruf kelimesi ahkâmı umumiyenin telâkki ettiği manada kullanılmakta ve netayici hukukiye tevhit etmektedir.

Maden şirketleri tamamiyle ticarî şirketler olarak telâkki edilmekte ve anonim ve komandit şirketlerden hiç bir farkı hukukileri bulunmamaktadır. Maden istihsalâtı da keza tamamiyle ticarî mahiyettedir.

Maadinin tâbi olduğu malî aidat

İmtiyaz alanın tediye mecbur olduğu aidat 3 kısımdır.

- 1 — Keşfedene.
- 2 — Sathı arz sahibine.
- 3 — Devlete (vergi veya resim suretile tediyeatta bulunmaktır).

1 — Keşfedene tabiatile imtiyaz alan bir aidat vermek mecburiyetindedir.

2 — Sathı arz sahibine gelince: Bu noktai nazar bugünkü telâkki ile bir mübâyet teşkil et-

mekte ise de (zira imtiyaz sathı arz sahibinin her türlü hukukunu ortadan kaldırıyor. İstimlâk) miktarın azlığı münakaşai hukukiyeyi ileri götürmeğe mâni olmuştur. Fransa'da bu aidat hektar başına 5 ilâ 10 santimdir. Esasen bu miktarı kanun tayin etmiş ve sathı arz sahibinin imtiyaz alan ile başka bir şekilde itilâf etmesine müsait davranmamıştır.

3 — Devlete verilen aidat iki kısımdır:

1 — Maktu aidat.

2 — Nisbî aidat.

Maktu aidat her zaman için vacibüddiye'dir ve miktarı gayet cüz'îdir. Hektar başına 50 santimdir. Nisbî aidata gelince bu da istihsal miktarı nisbetinde verilen bir vergidir.

Aidatın şekli tahakkukunda da iki usul vardır.

1 — Temettüü safinin tahmini bu usulde varidattan masarifi hakikiyenin tenzili hesaplarının ve bunların tahakkukunun ne kadar müşkül olduğu varesti izahıdır.

2 — Temettüü safinin götürü tahmini sermayesi hisse senedatına münkasem şirketlerde tevzi olunan temettüne nazaran götürü tahmin keyfiyeti gayet basittir. Şu halde madin anonim şirket tarafından işletiliyorsa 2 inci tarzda şayet anonim şirket değil ise birinci tarzda tahakkuk edecek aidatı verecektir.

Devamı var

İbrahim Âli
Mülkiye Mektebi ve Harp Akademisi
Hukuku İdare Hocası

**İdare Mecmuasının 34 / 45 sayılı
nüshalarına ait**

Fihrist

Resmi Kısım

Aramızdan ayrılanlar

		Sayı	Sahife
Bandırma kaymakamı Hasan Fikri	Bey	43	1255
Dörtıyol kaymakamı Ali Haydar	»	34	67
Göynük kaymakamı Ali Sabri	»	42	1113
Niğde Meb'usu Ata	»	34	65
Nusaybin kaymakamı Ragıp	»	45	1583
Of kaymakamı Hasan Zeki	»	34	68

İcra Vekilleri Heyeti kararnameleri

B

	Sayı	Sahife
Bazı dairelerin ihtiyaçlarının hariçten temini hakkında:	43	1231
Beynelmilel yollardan mürur ve ubur konferansının itti haz etti ği mukavelenamenin Bern elimiz tarafından kuyudu ihtiraziye ile imza edilmesi hakkında:	43	1235
Belediye mezarlıkları hakkında:	41	964

C

Cenevre'de toplanılacak Avrupa Federal itti hadı tetkik komisyonunda müzakere <u>edi</u> lecek mesail hakkında:	36	72
Cumhuriyet Merkez Bankası tesis heyetine tayin olunan zevat hakkında:	35	27

E

Ecnebi memleketlere gönderilecek memurlara verilecek harcirah ve yevmiye hakkında:	39	474
--	----	-----

3

	Sayı	Sahife
Ecnebi politikasına alet olan «4» gazetesinin kapatıldığı hakkında:	42	1070
Eczacılar ve Eczahaneler kanununun sureti tatbikini gösterir talimatnamenin tatbikine başlanması hakkında:	36	53
Evlenme muayenesi hakkında tanzim olunan nizamnameye dair:	42	1097

F

Fransız Sefarethanenin bir kısmında tesis olunan enstitü hakkında:	35	26
Fransa, Yugoslâvyâ ve Irak gibi iadei mücrimin mukavelenamesi müzakeratına iptidar etmemiş olan devletlerle iadei mücrimin muamelâtının sureti ifası hakkında:	36	77

H

Husûsî İdareler sıhhi memur ve müstahdemleri hakkında:	42	1071
--	----	------

İ

İstanbul Belediyesi hududu hakkında:	39	479
--	----	-----

K

Kırtasiye deposundan mülhakata sevkettirilen kırtasiyenin nakliyesi hakkında:	39	476
---	----	-----

M

	Sayı	Sahife
Mayeî Madenî mahrukatın men'i ithali H.:	43	1243
Memleket iktisadiyatını koruma H.:	44	1442
Memleket iktisadiyatını koruma kararname- sine zeyil:	45	1583
Merinos koyunlarının sureti tevezii hakkında- ki «1703» numaralı kanununun sureti tat- bikini gösterir talimatnamenin tatbikine başlanması hakkında:	36	72
Mesai saati hakkında:	42	1103

O

Orman talimatnamesinin yedinci maddesine yapılan ilâve hakkında:	42	1069
---	----	------

P

Pulluk kanunu talimatnamesi hakkında: ...	42	1062
---	----	------

R

Resmî ilânların Türk Maarif Cemiyeti delâ- letile neşrettirilmesi hakkında:	41	975
Rehin üzerine ödünç para verenler hakkında:	40	851

T

	Sayı	Sahife
Teşviki Sanayi kanununun «11» inci maddesi hakkında:	39	477
Türk parasının kıymetini koruma hakkında:	45	1542
Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası meclisi idaresine intihap olunacak zevatın sureti intihabı hakkında:	38	342
Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası nizamnamei esasisi hakkında:	42	1701

U

Uğuşturucu maddeler hakkında 15/2/931 tarih ve 10642 numaralı kararnamenin tatbiki hakkında:	39	469
Uzaklık, sıhhî ve idarî sebeplerle hususî vaziyetleri haiz oldukları kabul edilen mahaller hakkında:	38	341

İnzibat Komisyonları Kararları

Vekâlet İnzibat Komisyonu Kararları

	Sayı	Sahife
Vekâlet İnzibat komisyonunun 30/12/930 tarihli mukarreratı	34	11
Vekâlet İnzibat Komisyonunun 11/2/931 tarihli mukarreratı	45	6
Vekâlet İnzibat Komisyonunun 31/5/931 tarihli mukarreratı	39	440
Vekâlet İnzibat Komisyonunun 21/7/931 tarihli mukarreratı	40	708
Vekâlet İnzibat Komisyonunun 8/11/931 tarihli mukarreratı	44	1403

**Vilâyet İnzibat Komisyonları
Mukarreratı**

<u>Sayı</u>	<u>Sahife</u>
34	15
35	9
36	11
37	155
38	322
39	455
40	717
41	918
42	1059
43	1228
44	1414
45	1511

Kanunlar

A

	Sayı	Sahife
Ankara şehri imar müdürlüğünce yapılacak istikraz hakkında	41	959
Ankara şehri su tesisatı için yapılacak istikraza ait kanun	36	38
Arazi vergisi kanunu	40	721
Askerî memnu mıntakalar kanununun birinci maddesinin tadiline dair kanun	36	21
Askerî ve mülkî tekaüt kanununun ikinci maddesine bir fıkra tezyiline dair kanun	35	12

B

Balkan konferansı ve haftası:

13 mayıs 1926 tarih ve 840 numaralı kanunun ikinci maddesine bir fıkra zeyline dair kanun	37	182
Bina vergisi kanunu	40	755

Borç:

1927 malî senesi nihayetine kadar millî hükûmet bütçelerine müteallik borçlar hakkındaki 1513 numaralı kanununa müzeyyel kanun	37	174
--	----	-----

	Sayı	Sahife
Bütçe:		
1927 malî senesi nihayetine kadar millî hükümet bütçelerine müteallik borçlar hakkındaki 1513 numaralı kanuna müzeyyel kanun	37	174
1930 senesi bütçesine fevkalâde tahsisat verilmesine dair kanun	34	20
1930 senesi bütçesinden münakale yapılmasına dair kanun	34	17
1930 bütçelerinde münakale icrasına ve tahsisatı fevkalâde verilmesine dair kanun ...	35	11
1930 senesi bütçesi munzam tahsisat ve münakale kanunu	35	13
1930 bütçe kanununun 5 inci maddesine merbut D cetvelinin tadili hakkında kanun	35	14
1930 senesi bütçesinde münakale yapılmasına dair kanun	35	15
1930 senesi bütçesinde münakale yapılmasına dair kanun	36	16
1930 senesi bütçesinde münakale icrasına ve tahsisatı fevkalâde verilmesine dair kanun	36	24
1930 senesi bütçesinde münakale icrasına ve tahsisatı fevkalâde verilmesine dair kanun	37	179
1930 senesi Evkaf bütçesinde münakale yapılması hakkında kanun	35	15
Hariciye Vekâleti 1930 senesi bütçesinin 440 ıncı faslı ünvanının tebdili hakkında kanun	36	20
1930 senesi bütçesinde münakale yapılması hakkında kanun	38	325

10

	Sayı	Sahife
1930 senesi bütçesinde münakale yapılması hakkında kanun	38	328
Divanı muhasebat 1930 senesi bütçesinde münakale icrasına dair kanun	38	331
Evkaf 1930 senesi bütçesinde münakale yapılması hakkında kanun	38	326
Maliye Vekâleti 1930 senesi bütçesinde tahsisatı munzamma ve fevkalâde verilmesine dair kanun	39	329
Seyrisefain idaresi 1930 senesi bütçesine munzam tahsisat verilmesine dair kanun	37	178
1931 malî senesi bütçe kanunu	40	806
Ankara şehri imar müdürlüğünün 1931 malî senesi bütçe kanunu	40	813

C

Ceza kanununun 158 inci maddesine 2 fıkra ilâvesine dair kanun	41	960
Ceza kanununun 160 ncı maddesini değiştiren kanun	40	784
Ceza mahkemeleri usulü kanununun bazı maddelerini değiştiren kanun	41	930

D

Dahili istihlâk vergisi kanunu:**14/6/930 tarih ve 1718 numaralı**

Dahili istihlâk vergisi kanununun 2 inci maddesine bir fıkra ile müstakil bazı maddelerin ilâvesine dair kanun	41	927
--	----	-----

11

	Sayı	Sahife
Dahiliye teşkilâtı:		
Yeniden tam teşekküllü 50 nahiye teşkiline ve 1452 numaralı kanuna merbut iki numaralı cetvelin tadiline dair kanun	40	822
Devlet memurları maaşatının tevhit ve teadülü hakkındaki 1452 numaralı kanuna müzeyyel ve Gümrükler bütçesine tahsisat verilmesine dair kanun	45	1533
Devlet memurları maaşatının tevhit ve teadülü hakkındaki 1452 numaralı kanuna müzeyyel ve İktisat Vekâleti bütçesine tahsisat ilâvesine dair kanun	45	1534
Diyanet İşleri Reslîğinin 1683 numaralı tekaüt kanununun 3 üncü maddesinin mülki memurlara ait olan kısmının (A) fıkrası hükmünden istisnasına dair kanun	40	792

E

Ecnebi memleketlerde hizmet etmekte olan memur ve müstahdemlerin maaş, ücret ve tahsisatlarının sureti tediyesi hakkında kanun	45	1530
--	----	------

G

Gazi Hazretlerinin Samsun'da rekzedilmek üzere vücut eden heykellerinin gümrük resmile muamele vergisinden muafiyetleri hakkında kanun	45	1531
--	----	------

	Sayı	Sahife
Gümrük muhafaza memurlarının askerî teşkilâta göre tensiki hakkında kanun	40	875
Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti teşkiline dair kanun	45	1532

H

Harcirah:

15/5/1335 tarihli harcirah kararnamesi ve müzeyyelâtının tadili hakkında kanun ...	40	800
Hayvanlar vergisi kanunu	40	769
Hayvanların sağlık zabıtası kanununun 22, 46 ve 48 inci maddelerinin tadili hakkında kanun	36	35

İ

İsyan mintakasında işlenen ef'alın suç sayılmıyacağına dair kanun	40	816
---	----	-----

J

Jandarma efradı kanunu	40	823
Jandarma sınıfına mensup sivil memurlarla jandarma kadroları hakkında kanun ...	40	798
947 numaralı kanunun 1 inci maddesinin tadiline dair kanun	36	19

K

Kazanç vergisi:

	Sayı	Sahife
Umumî mülhak ve hususî bütçelerden verilen maaş, ücret ve tahsisat, hakkı huzur tazminat, yevmiye, ikramiye ve ihbariyelerden alınacak kazanç vergisi hakkında kanun	40	804

M

Maaşatın tevhit ve teadülü hakkındaki 1452, 1498 numaralı kanunlara müzeyyel kanun	40	793
Manisa'aa (Beynelmilel Maris Şinasi hastanesi) namı altında inşa ve tesis edilecek hastane için hariçten getirilecek eşyanın gümrük resminden istisnasına dair kanun	45	1530
Devlet memurları maaşatının tevhit ve teadülü hakkındaki 1452 numaralı kanunun 13 üncü maddesinin tashihine dair kanun	34	19
İntihabı meb'usan kanunu muvakkatının 10 uncu maddesine bir fıkra ilâvesi hakkında kanun	36	17
Memurin kanununun bazı maddelerinin tadili hakkında kanun	36	36
Menkul ve gayri menkul emval ile bunların intifa haklarının ve daimî vergilerin mektumlarını haber verenlere verilecek ikramiyeye dair kanun	45	1527
Muamele vergisi kanunu	40	831

	Sayı	Sahife
Muhasebei umumiye kanunun:		
27/5/1927 tarih ve 1050 numaralı muhasebei umumiye kanununun 83 üncü maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun ...	40	821
Mukavelenameler:		
10/6/1930 tarihli mukavelenameye göre iadesi lâzım gelen emval hakkında kanun	41	960
Mübadele ve teffiz işlerinin kat'î tasfiyesi ve intacı hakkında kanun	36	25

N

Nahiye:

Yeniden tam teşekküllü 50 nahiye teşkiline ve 1452 numaralı kanuna merbut 2 numaralı cetvelin tadiline dair kanun	40	922
Nakliye vasıtaları hakkındaki kanuna merbut cetvelin tadiline dair kanun	40	799

O

Otomatik oyuncak:

Türkiye dahilinde otomatik oyuncak makineleri ithal etmek ve bunları işletmek hakkının Himayei Etfal Cemiyetine münhasır olduğuna dair	37	176
876 numaralı Ankara şehir otomatik telefon kanununun 5/12/1928 tarih ve 1366 numaralı kanunla tadil edilmiş olan birinci maddesile ikinci maddesinin 1 inci ve 2' inci fıkralarının tadiline ve bu kanuna bir madde ilâvesine dair kanun	45	1525

Ö

Ölçüler kanunu:

Sayı	Sahife
37	163

Ş

Şose ve köprüler kanununun bazı maddelerinin tadili hakkında kanun	41	955
Şûrayı Devlet kanununun bazı maddelerinin tadiline ve tayyına ve kanuna ilâve edilecek bazı maddelere dair kanun	41	920

T

Teşkilâtı esasiye kanununun 95 inci maddesinin tadili hakkında kanun	45	1518
4/2/1930 tarih ve 406 numaralı telgraf ve telefon kanununun 7 inci maddesinin tadiline ve 29 uncu maddesine bazı fıkralar ilâvesine dair kanun	45	1519
4/2/1340 tarih ve 406 numaralı telgraf ve telefon kanununun bazı maddelerinin tezyiline dair kanun	45	1521

V

Vergi:

Bina vergisi kanunu	40	753
---------------------------	----	-----

	Sayı	Sahife
Hayvanlar vergisi kanunu	40	769
Muamele vergisi kanunu	40	831
14/4/930 tarih ve 1718 numaralı dahili istihlâk vergisi kanununun 2 inci maddesine bir fıkra ile müstakil bazı maddelerin ilâvesine dair kanun	41	927
Umumî mülhak ve hususî bütçelerden verilen maaş, ücret, tahsisat, hakkı huzur, tazminat, yevmiye, ikramiye ve ihrabiyelerden alınacak kazanç vergisi hakkında kanun	40	804
Veraset ve intikal vergisi hakkındaki kanunun bazı maddelerinin tadiline ve bazılarının ilgasına dair kanun	40	738
Vilâyet idaresi kanununun bazı maddelerini muaddil kanun	40	817
Ziraat Vekâleti teşkiline dair kanun	45	1532

Müteferrik Kısımlar

	Sayı	Sahife
Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü tarafından yapılan 930 senesi birinci altı aylık boşanma istatistiklerinin tahlili hulâsası hakkında	34	63
1931 kıdem mecmuası	35	49
Üç aylık kaçakçılık vak'aları. Teşrinievvel, teşrinisani, kânunuevvel	35	49
Vekâlet neşriyatı	45	584

Nutuklar

	Sayı	Sahife
Reisicumhur Gazi Mustafa Kemal Hazretlerinin millete beyannamesi	37	143
Reisicumhur Gazi Mustafa Kemal Hazretlerinin Büyük Millet Meclisinde dördüncü intihap devresinin birinci içtimasında irat buyurdıkları nutuk	44	1040
Başvekil İsmet Paşa Hazretlerinin Büyük Millet Meclisindeki 5/7/931 tarihli beyanatları	40	835

Şûrayı Devlet Kararları

B

	Sayı	Sahife
Belediyelerce tesis edilen iskelelere yanaşan merakibi bahriyeden belediye vergi ve resimleri kanununun «24» üncü maddesine tevfikân alınan resmin vapurlara da şamil olup olmayacağı hakkında:	37	195
Bilecik meclisi azalığına kabul edilen yedek aza Ata Bey hakkında:	41	979

D

Dahili istihlâk vergisi kanununun «12» inci maddesi ile tesis edilen muafiyetler H. ...	37	199
Devlet dairelerinden tasfiye edilen memurların belediye vazifelerinde istihdamları caiz olmadığı hakkında:	34	41

G

Gölpazarı belediyesinin Rifat Efendi veresilesi müşterek hane arsasının istihlâki hakkında:	41	991
---	----	-----

İ

	Sayı	Sahife
Idarei hususiye muhasiplerinin tayininde se- lâhiyettar olan makam hakkında:	41	993

K

Kazanç vergisi kanununun «25» inci mad- desinin «2» inci fıkrasının metni hakkın- da:	37	185
---	----	-----

M

Maarif vergisi tahsilâtından memurini mali- yeye verilecek ikramiyeler hakkında: ...	37	189
---	----	-----

N

Nüfus vukuatı hakkında:	34	27
Nüfus vukuatı hakkında:	34	33

Ö

Ödemiş belediyesince tanzim olunan 1931 senesi bütçesinde kaymakamlıkça yapılan tadiller hakkında:	41	988
--	----	-----

V

	Sayı	Sahife
Vilâyet idaresi kanununun «14» üncü maddesinin (B) fıkrası hakkında:	34	36

Y

Yol amelei mükellefiyesinden bedenî mükellefiyetini ifa etmiyenlerden % 50 fazlasile alınacak bedel hakkında:	37	202
---	----	-----

Tamimler

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü

Ş — I

	Sayı	Sahife
Antuvan oğlu Luvi'nin Belçika tabiiyetine geçmesine müsaade verildiği hakkında: ...	44	1423
Memleketimize gelebilecek Yunan'lılar hakkında:	45	1543
Pasaportlara Fransızca olarak da bir senelik olduğu kaydının derci hakkında:	43	1240
Transit vize ile memleketimizden geçen ecneblerden memleketimizde ikametlerini temdit etmek isteyenler hakkında:	43	1241

Ş — II

Eğlence mahallerinde memurlara mahsus loca ve hususî mevkilerin ilga edildiği hakkında:	37	207
Memlekete avdet edecek vatandaşların verdikleri beyannameler tahkikatının vilâyetlerce sür'atle yapılması hakkında:	43	1239
Seyrisefer talimatnamesinin zeyli hakkında:	44	1426

	Sayı	Sahife
Şüpheli kadınların cerri menfaat kastile çarşaf ve peçe iksa etmelerinin men'i hakkında:	37	208
Türkiye Cumhuriyeti ile İtalya Krallığı arasında aktolunan iadei mücrimin ve müzaheretli adliye mukavelelerinin mer'iyet tarihleri hakkında:	36	104

§ — III

Polis kadrosunun ihtiyaçtan düştüğü vilâyetlerde noksanın kadrosu nisbeten müsait olan vilâyetlerden nasıl ikmal edileceği hakkında:	41	191
--	----	-----

§ — IV

Ali oğlu Ahmet hakkında:	44	1427
Dilmadolosun Türk vatandaşlığından iskatı hakkında:	44	1424
Ecnebi konsoloslarla muhabere usulünü tesbit eden Hariciye encümeni mukarreratı hakkında:	41	998
Ferhat oğlu İsmail'in hudut haricine çıkarıldığı hakkında:	44	1424
Edvart İstepan'ın Türk vatandaşlığından iskatı H.	44	1425
Hudut harici edilen Sofya hakkında.	44	1427
Nesim Kohen Arpasın Türk vatandaşlığından iskatı hakkında:	44	1428
Raol Aseo'nun Türk vatandaşlığından iskatı hakkında:	44	1425

Hususî Kalem Müdürlüğü

	Sayı	Sahife
Kaçakçılık hakkında:	45	1543
Kaçakçılık hakkında:	45	1546

Jandarma Umum Kumandanlığı

	Sayı	Sahife
Köylere saklanan şakileri haber vermiyen ihtiyar heyetleri ve muhtarlar hakkında yapılacak muameleye dair:	43	1243

Mahallî İdareler Umum Müdürlüğü

Ş — I

B

	Sayı	Sahife
Başı boş bırakılan hayvanlardan alınacak cezalar hakkında:	38	353
Belediye encümenleri kararlarına karşı alâkadarların Şûrayı Devlete müracaat edebileceklerine dair:	35	35
Belediye kâtiplerinin encümen kâtibi azasından olduğuna dair:	38	352
Belediye sınırı için umuma ait mahallerinin tapuya raptı hakkında:	38	355
Belediye meclisleri tarafından memuriyetleri tasdik edilmiyen belediye memurlarının şikâyet hakkı olup olmadığı hakkında:	40	867
Belediye gaz depolarında zayi olan mevaddın sureti tanzimi ve gazhanelerin tarzı nuhafazası hakkında:	40	869
Belediye encümenleriyle şubelere ayrılan belediyelerde şube müdürlerince takdir edilen para cezalarına karşı alâkadarların sulh hâkimliğine müracaat edebileceklerine dair:	38	354

Ç

	Sayı	Sahife
Çalışmak iktidarından mahrum malûl fakir- lerin İstanbul'a gönderilmiyerek mahallî belediyelerce barındırılması hakkında: ...	35	33

D

Darülfünun Tıp Fakültesi Antropoloji Ens- titüsüne vilâyetlerden kafalar gönderil - mesi hakkında:	34	44
--	----	----

E

Evlenme vukuatının derhal nüfus idarelerine haber verilmesi hakkında:	35	32
Emlâk vergisine tâbi olamıyacak mahal - ler hakkında:	36	105

G

Gazlardan alınacak ardiye resmi hakkında:	36	106
---	----	-----

İ

İdman sahaları hakkında:	39	104
--------------------------------	----	-----

K

	Sayı	Sahife
Köy imamları hakkında:	35	34
Köy kanununun tatbikinde hâsıl olan ihtilâf hakkında:	39	503

M

Muhasebei Hususiye isimlerinin tebdil edil-memesi hakkında:	37	209
---	----	-----

S

Spor teşkilâtına İdarei Hususiye ve belediye bütçelerinden maddî muavenette bulunul-ması hakkında:	40	870
1931 senesi Vilâyeti Hususiye bütçesinin mu-saddak bir suretinin gönderilmesi H: ...	40	871

T

Tütün İnhisarı memurlarının belediye azası olamayacağına dair:	35	36
--	----	----

U

Umumî Meclis ve Daimî Encümen azaları muhassessatı hakkında:	38	356
--	----	-----

§ — II

B

	Sayı	Sahife
Belediye bütçesinden tediye edilecek maaş ve ücretler hakkında:	40	875
Belediye bütçelerinde mahallî en büyük mülkiye memurları tarafından yapılacak tadilât hakkında:	40	876
Belediye fen memurlarının plân yaparak inşaat deruhte etmeleri hakkında:	43	1244
Belediyelerce kaymakamlar tarafından yapılan tadilâta karşı yapılacak itirazatın Şûrayı Devlete Vekâlet vasıtasile gönderilmesi hakkında:	40	874

E

Eczanelerden cuma tatili ruhsat harcı alınmasına dair:	43	1244
--	----	------

H

Hesabî kat'iler hakkında:	36	37
Heykel hesabâtı hakkında, İcra Vekilleri Heyetince müttihaz karar hakkında:	39	506

	Sayı	Sahife
Heykel hesabâtı hakkında, İcra Vekilleri Heyetince müttehaz karar hakkında:	40	872
Hususi İdare bütçelerinde münakale ve tahsisatı munzamma talepleri hakkında: ...	39	505

İ

İdarei Hususiyelere ait teadül cetvellerinin musaddak bir suretinin gönderilmesine dair:	40	873
--	----	-----

K

Kanun rehberi hakkında:	43	1245
Köy kanunu hakkında:	45	1546

M

Maaş ve ücret tertiplerinden masraf tertiplerine münakale yapılamıyacağı hakkında:	36	109
--	----	-----

S

929 senesi varidat ve masraf hesabı kat'ilerinden ikişer nüsha gönderilmesi hakkında:	36	109
---	----	-----

V

	Sayı	Sahife
Valilerin Umumî Meclise riyaset dolayısıyla ayrıca huzur hakkı alamıyacaklar hak - kında:	36	108

Y

Yol mükellefiyetinden istisnaiyeti icap etti- ren hastalıklar hakkında:	36	107
--	----	-----

Nufus İşleri Umum Müdürlüğü

Ş — I

İ

	Sayı	Sahife
İstihkak ve bakiyei istihkak mazbataları hakkında:	45	1557

K

Kat'i tasfiye heyetinin Nüfus Umum Müdürü Akif Beyin riyaseti altında teşekkül ettiğine dair:	38	363
---	----	-----

M

Mübadele ve teffiz işlerinin kat'i tesfiyesi ve intaci hakkında:	37	215
Mübadele ve teffiz işlerinin kat'i tesfiyesi ve intaci hakkındaki kanunun sureti tatbikiyesinde tereddüde düşülen hususat hakkında:	38	357

N

«1366» numaralı kanun hakkında:	41	1000
---------------------------------	----	------

Y

	Sayı	Sahife
Yugoslâvya'dan memleketimize gelecek o - lanların vize muamelelerinin tesrii hak - kında:	40	878
Yunanistan'daki emvaline 1 ağustos 929 ta - rihinde filen vaziülyet olanlar hakkında:	40	877

§ — III

A

	Sayı	Sahife
Ahvali medeniye kuyudatı hakkında:	34	45

T

Tayyare Cemiyeti tarafından bastırılan nüfus defterleri hakkında:	40	879
---	----	-----

Vilâyetler İdaresi

Ş — I

A

	Sayı	Sahife
Açıktaki iskân memurlarının behemehal münhalâta tayinleri hakkında:	34	48
Açık maaş alan memurların ikametgâhlarının iş'arı hakkında:	39	308

H

Hakkı mükteseppler hakkında:	35	39
Harcirah tahakkuku hakkında Divanı Muhasibat tezkeresinin leffile:	41	1001

K

Kaza kaymakamlarının resen tahkikatı talep etmemeleri hakkında:	44	1430
Kâfi miktarda hizmet cetvellerile muayene raporlarının gönderildiğine dair:	43	1240
Kaymakamlarının mürakabesi hakkında: ...	45	1560

M

	Sayı	Sahife
Memurin kanununun «79» uncu maddesile verilecek mezuniyetlerin mecburî sebep ve meşru mazeretlere münhasır olduğuna dair	38	364

N

Nahiye müdürlerinin sicil ve tercümei halleri hakkında	34	47
--	----	----

S

Senei haliye ve sabıka matlubatının sureti tesviyesine dair	45	1559
---	----	------

Ş

Şahsî maaş alan memurların tenzil kadroları hakkında	44	1429
--	----	------

T

Tahsisatı temin edilmeyen hizmet ifa ettirilmemesi hakkında	41	1003
---	----	------

Ü

	Sayı	Sahife
Ücretle memuriyetlere tayin edilenler hakkında	35	38

V

Vekâlet maaşı hakkında	44	1428
927 ve ondan evvelki senelere ait borçlar hakkında	36	110
929, 930 senelerine ait harcirah, düyun, tekaüt ikramiyeleri borçlarının 931 senesi bütçe kanununun «23» üncü maddesi mucibince icra edilecek maaş tasarrufatından verileceğine dair	42	1604
930 senesi memurini dahiliye harcirah tahsisatı kalmadığı hakkında	37	216
930 senesi memurini dahiliye harcirah tahsisatı kalmadığı hakkında	36	110
Vekâletler ile müstakil umum müdürlüklerin kânunusani, şubat ve mart aylarında ecnebi malı olarak hariçten ithal edecekleri eşya hakkında	45	1562

Ş — II

A

	Sayı	Sahife
Adliye Vekiline Maarif Vekilinin vekâlet e-cdeğine dair	42	1105
Akhisar kazasındaki Mermere nahiyesi isminin Gölmermere namile tahrir ve istimal edildiğine dair	42	1107
Askerî orta mekteplerin altıncı sınıflarına alınacak talebeler hakkında	42	1108
Anadolu sigorta şirketlerinin hakkı rüçhanının refolunduğuna dair	43	1247
Avrupa'dan satın alınacak eşya ve levazım için yapılacak müzayede ve münakasaların icrasından evvel ilâm ve şartnamelerden yirmişer adedinin Hariciye Vekâletine gönderilmesine dair	35	41
Ahvali umumiye raporları hakkında	46	1569
Avrupaya gönderilecek talebenin askerlik muamelesi hakkında:	46	1580

B

Başvekil ve Hariciye Vekiline vekâlet edecek zevat hakkında	42	1110
1 eylül 931 den itibaren istiklâl madalyası muamelâtına nihayet verileceğine dair ...	40	886

C

	Sayı	Sahife
Cenevre'de toplanacak Avrupa federal itti- hadı tetkik komisyonunda müzakere edi- lecek mesail hakkında	36	111

Deavi dairesince istenilen dosyaların derhal irşaline dair	38	368
Devairin istatistik umum müdürülüğünde mevcut eserlerden istifade edebilecekleri ne dair	41	1004
Devaire yapılacak istatistikler hakkında	44	1439
Devlet devair ve müessesatınca yerli malı mübayaası ve istimali hakkında	44	1432

Emet kazası isminin Eğrigöz olarak okunul- masına dair	41	1010
Evrak mahzenlerindeki eski ve yeni evrakın iyi saklanmalarına ve dikkat olunmasına dair	38	374

Gümrük ve İnhisar Vekâletile Ziraat Vekâ- letinin ihdas edildiğine ve Rana ve Muh- lis Beylerin tayin edildiklerine dair	45	1575
--	----	------

	Sayı	Sahife
İsviçre tebaasının gayri menkul emvale ta'arruflarında devam eylemeleri hakkında	34	50
İkişer nüsha olarak gönderilmekte olan üç imzalı kararnamelerin badema üç nüsha olarak gönderilmesine dair	45	1562
İstanbul Ticaret ve Zahir Borsalarınca zer'i-yat istokları hakkında Vilâyetten sorulan suallere cevap verilmesi hakkında	45	1566
İngiltere'ye giden memurlarımızın Elçilik ve Konsolosluklara müracaat etmeleri hakkında	46	1571

I

İsparta Vilâyetinin Eğirdir kazası isminin Eğirdir şeklinde yazılmasına dair	42	1106
--	----	------

K

Kanun rehberi hakkında	44	1436
Kaçakçılığın men'i hakkında	44	1435
Kanun rehberi nam eserden... adedinin gönderildiğine dair	44	1431
Kaçak eşya hakkında	43	1249
Kanun ve talimatnamelerin Şûrayı Devlete esbabı mucibesile beraber tevdiine dair ...	38	367

M

Maliye Vekili Abdülhalik Beye Sıhhat ve İctimaî Muavenet Vekilinin vekâlet edeceğine dair	40	888
---	----	-----

	Sayı	Sahife
Menemen kazasile Balıkesir, Manisa merkez kazalarında ilân edilen örfî idare hakkında	34	54
Memurların muntazaman vazifelerine devam etmeleri hakkında	35	44
Melfufatı bulunan muharrerata melfufat listesi tanzim ve raptına dair	37	220
Muhtelif hakem mahkemelerinde verilen hükmüler hakkında	35	40
Mübayaatın münakasa ile yapılmasına dair	39	510
Mütেকaidini askeriye tahvimi hakkında	44	1434
Müteahhit Halim Beye iş verilmemesine dair	41	1007
Mustafa Kemal Paşa, Kemal Paşa ve Küçük Mustafa Paşa isimlerinin remizle yazılması hakkında	43	1248
Muğla vilâyetinde yapılan teşkilât tahavvülâtı hakkında	43	1251
Millî İktisat ve Tasarruf Cemiyetinin hayır cemiyetlerinden addi hakkında	43	1433
Millet mekteplerine devam etmeyenlerden alınacak naktî cezaların mal sandıklarına tevdiî lâzım geldiği hakkında	36	113

N

1609 numaralı kanûna tevfiikan haklarında tahkikat yapılan memurun evrakını Cumhuriyet Müddeiumumiliğine vermeden evvel Vekâlet veya vilâyetten mezuniyet alınması hakkında	34	49
---	----	----

	Sayı	Sahife
1872 numaralı kanunun ikinci maddesine tevfikan hazırlanan kararnamenin mer'i- yete vaz'ı hakkında	44	1441
1741 numaralı kanunun ikinci maddesinin askerlik mükellefiyeti kanunile alâkası ol- madığına dair	38	369
11197 numaralı kararnamenin leffile	39	512
657 numaralı karar hakkında	45	1564
666 numaralı karar hakkında	46	1575

Ö

Öksüzlere Yardım cemiyeti tarafından çık- ılacak eserin tertip heyeti tarafından is- tenilecek malûmatın itasına dair	36	112
---	----	-----

R

Resmî gazete, kanun karar ve nizamname kolleksiyonlarının hüsnü muhafazası hak- kında	44	1438
---	----	------

S

Sadeyağ müteahhidi Şemsettin Bey ve şüre- kâsı hakkında	37	227
--	----	-----

Ş

Şehit tayyareci zabıtlar günü ihtifali hak- kında	34	60
--	----	----

Sayı	Sahife
Sûrâyi Devlete gönderilecek tahkikat evrakı- nın itiraznamelerle birlikte gönderilmesine dair 38	372
Sûrâyi Devlete gönderilecek dava arzuhal- leri hakkında 46	1372

T

Tasarruf ve yerli malı haftası hakkında 44	1431
Teşviki sanayi kanununun 13 üncü madde- si ahkâmına riayet olunmasına dair 37	226
Türk Maarif cemiyetinin 28/7/931 günü iane toplanacağı hakkında 40	881
Tasarruf adli mecmuaya abone yazdırılma- sı hakkında 45	1567

Ü

Üçüncü tertip ikinci cilt düstur hakkında ... 43	1246
--	------

V

Vilâyet dahilindeki kaza, nahiye ve köy a- dedini gösterir iki küt'a cetvelin imlâ ve iadesine dair 37	217
Vilâyet idaresi kanununun «41» inci mad- desi hükmünün tatbikına itina edilmesi hakkında 43	1247

	Sayı	Sahife
Vilâyetlerle ecnebi konsoloslar arasındaki muhaberata dair	34	52
Vilâyet dahilindeki köylerin kaza nahiye itibarile alfabe tertibile bir cetvelinin tanzim ve irsaline dair	35	43

Y

Yangın söndürme aletleri hakkında	40	882
---	----	-----

Z

Ziraat Bankası Umumî heyetine murahhas intihabı için teshilât gösterilmesine dair ...	41	1006
Zeytin ve zeytin yağlarının memleket dahilinde istihlâkinin tezyit edilmesine dair ...	45	1568

İntihap Bürösu

B

	Sayı	Sahife
Belediye Meclisi henüz teşekkül etmiyen mahallerde heyeti teftişiyenin sureti teşkili hakkında	36	120

D

Defterler hakkında	36	119
Defterlerin talik müddetleri hakkında	36	126

E

Erkek nüfus miktarı hakkında	36	127
------------------------------------	----	-----

İ

İntihaba ait malûmatın telgrafla bildirilmesi hakkında	36	122
İntihaba ait muhaberatın tercihi hakkında ...	36	124
İntihabı meb'usan kanunu hakkında	36	125

K

	Sayı	Sahife
Kazalara ait defterlerin aynı günde taliki hakkında	36	125

M

Meb'us intihabatına meşrullanmasıyla ilgili meleri hakkında	36	120
Meb'us intihap edilecek zevat namına tanzim edilecek matbu mazbatadan... adet gönderildiğine dair	36	122
Müddetler hakkında	36	117
Müntehibi sani intihabı hakkında	36	124

N

Nüfusu zükûr hakkında	36	123
-----------------------------	----	-----

T

Tecdidi intihap hakkında	36	115
--------------------------------	----	-----

§ — III

A

	Sayı	Sahife
Arzuhallerin iade edilmesi hakkında	38	377
Ayniyat talimatnamesinin gönderildine dair	40	889

B

Berthelemy Mukuku İdaresinin «96» mcr sa- hifeye kadar olan ilk kısmı hakkında	42	1210
---	----	------

D

Demirbaş eşya isemlibe asladum iyi mubaleza cetvellerinin irsali hakkında	40	889
--	----	-----

H

Harita tab'ı için Avrupa'dan celbedilen kâğıt hakkında	35	45
Halit Ziya Beyin haritası hakkında	44	1448

İ

İdare Coğrafyası hakkında	44	1444
---------------------------------	----	------

	Sayı	Sahife
Idare Coğrafyası hakkında	45	1582

K

Kayıt defterleri hakkında	39	514
---------------------------------	----	-----

M

Muharreratta hülâsa yazılmasına ve cevaben yazılacak tahrirat ve telgraflarda hangi daire ve şubeye cevap olduğunun tasrihi- ne dair	39	515
---	----	-----

Y

Yazı makinelerinin iyi muhafaza edilmesi hakkında	38	376
Yeniden mübayaa olunan iki nevi evrak se- petinin satış fiyatı hakkında	35	46

Tayinler

Sayı	Sahife
34	1
35	1
36	3
37	150
38	319
39	439
40	703
41	911
42	1055
43	1224
44	1402

Emniyet İşleri
Umum Müdürlüğü Tayinleri

Sayı Sahife

34	9
35	5
36	9
37	152
38	321
40	704
41	918
42	1058
43	1226

Tefsirler

	<u>Sayı</u>	<u>Sahife</u>
Askerî ve mülkî tekaüt kanununun «8» inci maddesinin tefsiri:	34	21
İdarei umumiyeyi vilâyet kanununun «116» ve «140» inci maddeleri makamına kaim «99» numaralı kanununun «4» üncü maddesinin tefsiri:	34	21
«167» numaralı tefsir hulâsası:	35	16

Tekaüt muamelesi ikmâl edilenler

<u>Sayı</u>	<u>Sahife</u>
42	1111
43	1253
44	1449
45	1583

Teşkilât ve Fek ve İlhaka ait Kararnameler

A

	Sayı	Sahife
Adana Vilâyetinin Saimbeyli kazasına merbut bazı köylerin Develi kazasına ilhakı hakkında	39	501
Adauşağı köyünün Arapkir kazasına bağlı Motmor nahiyesine ilhak edildiği hakkında	41	978
Afyonkarahisar Vilâyetine merbut Aziziye kazası isminin Emidağına tebdil edildiğine dair	40	863
Akçasoku köyünün Mecitözü kazasının Cemilbey nahiyesinden alınarak Hüseyinabat kazasına ilhak edildiğine dair	38	350
Aksaray Vilâyeti dahilinde üç nahiye teşkiline dair	38	348
Alinek nahiyesi merkezi hakkında	43	1237
Amasya Vilâyetinde Merzifon kazasına merbut Alicak köyünde bir nahiye teşkil edildiğine dair	38	349
Anamur kazasına merbut Kopukoğlu köyünün Ermenak kazasına ilhakı hakkında ...	37	206
Ankara'nın Karala nahiyesine merbut Peçenek köyünün Sirkeli nahiyesine ilhakı hakkında	39	296

	Sayı	Sahife
Ankara'nın Zir nahiyesine merbut Gökler köyünün Ayaş kazasına nakli hakkında ...	39	498
Ankara Vilâyeti merkez kazasına merbut Karalar nahiyesi merkezinin Bitik köyüne nakledildiğine dair	40	364
Antalya Vilâyeti dahilinde iki nahiye teşkiline dair	36	102
Antalya Vilâyetinin Serik kazasına merbut Gebiz nahiyesinin Kandire köyünün mezkûr kazadan alınarak Antalya Vilâyeti merkez kazasına ilhak edildiğine dair ...	40	861
Antalya'da Bayat nahiyesi namile bir nahiye teşkili hakkında	41	977

B

Başkışla nahiyesi merkezinin Kızılkaya köyüne nakli hakkında	39	494
Balıkesir Vilâyeti dahilinde yapılan fek ve ilhak muameleleri hakkında	40	866
Bursa, Çanakkale, Çankırı, Sinop Vilâyetleri dahilinde birer nahiye teşkil edildiğine dair	38	349

Ç

Çorum merkez kazasına tâbi bazı köylerin İskilip kazasına ilhakı hakkında	39	490
---	----	-----

E

	Sayı	Sahife
Erzurum Vilâyeti dahilinde yapılan fek ve ilhak muameleleri hakkında	40	865
Eskişehir ve Bilecik Vilâyetleri arasında yapılacak fek ve ilhak muamelesi hakkında	40	862

H

Hıdıralı nahiyesi merkezi hakkında	43	1238
--	----	------

İ

İnegöl kazasına merbut bazı köylerin Kütahya Vilâyeti kazalarına ilhakı hakkında	39	499
İstanbul'da teşkil edilen merkez nahiyeleri hakkında	43	1237

K

Karaman nahiyesinin Acıpayam kazasına ilhak edildiğine dair	45	1573
Karanlıkdere köyü hakkında	42	1102
Kangal kazasına merbut Killik, Akpınar köylerinde bu namlarla birer nahiye teşkil edildiğine dair	38	351
Kandilli köyünün Söğütten tahvili irtibatı hakkında	38	346

	Sayı	Sahife
Konya Vilâyeti merkez kazasına merbut Tü- mek nahiyesinin Pınarbaşı köyüne nakli hakkında	39	495
Konya Vilâyetinde Ereğli kazasının Çayhan nahiyesine merbut Babak köyünün Niğde Vilâyetinin Bor kazasına ilhak edildiğine dair	36	103
Konya Vilâyeti dahilinde yapılan fek ve il- hak muameleleri hakkında	40	863
Koçhisar kazası adının Kızıltepeye tebdili hakkında	39	502
Kütahya'nın Ulubey nahiyesine merbut bazı köylerin Çal kazasına ilhakı hakkında ...	39	500
Kürecik ve Birik merkezleri hakkında ...	42	1101

M

Mihalgazi nahiyesinin Eskişehir merkez ka- zasına ilhakı hakkında		
--	--	--

O

Ordu Vilâyeti merkez kazasına merbut Ka- badüz ve Uzunisa köylerinde birer nahiye teşkili hakkında	35	31
--	----	----

P

Polatlı Beyobası nahiyesinin Samutlu köyü- ne nakli ve bu nama tebdili	39	497
---	----	-----

S

	Sayı	Sahife
Soukçapınar köyünün Gölpazarından alınarak Osmaneli kazasına ilhak edildiğine dair	40	860

T

Tavas kazasına merbut bazı köylerin Azıpayam kazasına tahvili irtibatları hakkında	35	30
Trabzon Vilâyeti dahilinde dört nahiye teşkil edildiğine dair	36	101
Topan nahiyesi merkezinin Mansurlu köyüne nakli hakkında	42	1103

Türkiye Büyük Millet Meclisi kararları

A.

	Sayı	Sahife
Askerî malûllerin terfihine dair olan 22 haziran 1927 tarih ve 1122 numaralı kanunun tefsirine mahal olmadığı hakkında ...	36	49
Askerlik mükellefiyeti kanunu hakkında ...	34	23
Askerî, mülkî tekaüt kanununun «58» inci maddesinin tefsirine mahal olmadığı hakkında	35	21
Askerî tekaüt ve istifa kanununun bazı maddelerini muaddil kanunun 1 inci ve 2 inci maddelerinin tefsirine mahal olmadığı hakkında	36	47

B

Başvekil İsmet Paşa Hazretlerinin beyanatının neşir ve ilânı hakkında:	40	834
Başvekil İsmet Paşa Hazretlerine itimat beyan olduğu hakkında:	40	833
Bütçe münakaleleri hakkında:	41	1423
Başvekil İsmet Paşa Hazretleri tarafından teşkil olunan İcra Vekilleri Heyetine itimat beyan olduğu hakkında:	38	335

	Sayı	Sahife
Bir zatın meb'usluğunun kabul veya reddinin sırf Meclisi âliye ait hukuk cümlesinden olduğu hakkında:	38	340
Büyük Millet Meclisi muhasebesinde yapılan tetkik ve teftiş hakkında:		465
Büyük Millet Meclisi muhasebesinde yapılan tetkik ve teftiş hakkında:	36	46
Büyük Millet Meclisinin tatili faaliyet etmesi hakkında:	36	53
Büyük Millet Meclisi ve müştemilâtındaki eşya hakkında:	36	50

D

Devletle alâkaları katedilen bilûmum askerî ve mülki memurlarla zabitan, eytam ve eramiline tekaüt aidatlarının iadesine dair olan kanunun birinci maddesinin muhtacı tefsir olmadığı hakkında:	35	23
Divanı Muhasebat Reisliğine Fuat Beyin ta- yini hakkında:	36	52

E

Ecnebi kadınlarla evlenmek memnuiyeti hakkındaki kanunun ücretli müstahdemine teşmil edilip edilmeyeceğinin tefsirine ma- hal olmadığı hakkında:	34	23
Eylûl, teşrinisani 930 aylarına ait Divanı Mu- hasebat raporları hakkında:	45	1576

İ

	Sayı	Sahife
İdarei ürfiyenin Manisa ve Balıkesir merkez kazalarından kaldırılması ve Menemen kazasında ise 8 mart 1931 tarihine kadar temdidi hakkında:	35	25
İhtiyat zabıt ve ihtiyat askerî memurları kanununun muvakkat maddesinin «2» ve «5» inci fıkralarının tefsirine mahal olmadığı hakkında:	40	832

M

Matbuat hürriyeti hakkında müzakeratın gazetelerde aynen neşrine dair:	40	834
Menemen kazasile Manisa ve Balıkesir merkez kazalarındaki örfi idarenin bir ay daha temdidi hakkında:	35	21
Menemen kazası ile Balıkesir merkez kazalarında idarei örfiye ilânı hakkında:	34	23
Memurin kanununun «2» inci muvakkat maddesinin 2 inci fıkrasının tefsirine mahal olmadığı hakkında:	36	51
Memaliki ecnebiyeye gönderilmek üzere İzmir gümrüğüne getirilen adi mermer taşlarından alınan naktî cezanın iadesi hakkında:	36	42
Mücadelei milliyeye iştirak etmiş memurin hakkındaki 855 numaralı kanunun birinci maddesile 620 numaralı avukatlık kanununun 2 inci maddesinin tefsirine mahal olmadığı hakkında:	36	43

	Sayı	Sahife
Müstaî zabitanın nisbeti askerîyeleri katedilmiş olanlara tekaüt aidatlarının reddi lâzım gelip gelmiyeceğinin tefsirine mahal olmadığı hakkında:	34	22

N

610, 611 numaralı karar hulâsaları	22	35
595, 87, 88, 89, 59, 91, 92, 596, 96, 97, 98, 99, 603, 604, 605, 606, 607 numaralı karar hulâsaları:	35	17
613, 614, 615, 616, 617 numaralı karar hulâsaları:	35	24
622 numaralı karar hulâsası:	36	45
634, 635 numaralı karar hulâsaları:	39	461
648, 649, 650, 651, 652 numaralı karar hulâsaları:		

K

Kütahya meb'usluklarına intihap olunan Alâettin ve Halil Bey mazbatalarının reddine ve yerlerine yeniden intihap yapılmasına dair:	39	467
--	----	-----

R

Reisicumhur Hazretlerine arzı alâka ve hammiyyet olunduğuna dair:	38	339
---	----	-----

62

S

	Sayı	Sahife
Sinemalar hakkında:	34	26

S

Şûrayı Devlet reisliğine Mustafa Reşat ve azalığına da Niyazi Beylerin intihap olun- dukları hakkında:	39	468
--	----	-----

Gayri Resmî Kısım

		Sayı	Sahife
Ademi merkezîyet	İbrahim Âli	37	259
Almanya ve İngiltere'de vilâyet idareleri			
	K. Naci	39	547
Belediye ve komün	K. Naci	41	1011
Belediye ve komün	K. Naci	43	1257
Belediye ve komün	K. Naci	44	1453
Devletin umumî emlâki ve devletin hususî emlâki	İbrahim Âli	39	581
«4» üncü Madrit Beynelmilel İdarî ilimler kongresi	Muslihittin Âdil	37	231
Federal meclisinin 930 senesindeki içtihatları			
	Faiz	43	1392
Hukuku İdare	M. Atıf	35	1
(Müteakip kısımlar mecmuaya ilâve olarak neşredilmiştir.)		35	1 Mük.
		41	1038
		42	1114
Hukuku İdare	İbrahim Âli	43	1280
		44	1485
		45	1608
Hükûmet makinesinde valinin rolü ve mahallî idareler ve devlet mürakabesi			
	Faik	39	517
İdare mahkemelerinin salâhiyeti hakkında umumî kaideler	Ali Kemalî	40	891
İhtilâflar	Ali Kemalî	34	93

		Sayı	Sahife
İsviçre âmmî hukuku esasatı	M. Atıf	34	69
		38	379
İtalya dahilî idare teşkilâtı	Adnan Reşit	37	243
Japonya'da, Amerika'da, Türkiye'de vilâyet idareleri	K. Naci	40	897
Lehistan'da, İsveç'te ve Norveç'te vilâyet idareleri	Ali Kemalî	36	128
Prefe ve Suprefeler arasında bir anket idareleri	K. Naci	39	566
Şehirler ve belediyeçilik	K. Naci	45	1591
Şûrayı Devlette muhakeme usulü	Ali Kemalî	38	429
Yugoslavya, Macaristan ve Avusturya'da vilâyet idareleri	K. Naci	38	417